Heesch | 9 september 2025

Programmabegroting 2026
Meerjarenbegroting 2027-2029

Gemeente Bernheze

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief **3**

Begroting in één oogopslag **4**

Deel I: Programmaplan 2026 - 2029 **5**
Programma 1: Leefbare kernen 6
Programma 2: Gezonde zorgzame gemeente 25
Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair 43
Programma 4: Duurzame landbouw en economie 50
Programma 5: Weerbare en veilige samenleving 56
Programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie 62
Programma 7: Financiën 69
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien 75

Deel 2: Paragrafen **81**
A. Lokale heffingen 82
B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 95
C. Kapitaalgoederen 108
D. Financiering 116
E. Bedrijfsvoering 118
F. Verbonden partijen 126
G. Grondbeleid 136
H. Subsidies 144
I. Wet open overheid (Woo) 148

Deel 3: Financiële begroting **150**
Overzicht van baten en lasten 151
Meerjarenraming 2027 - 2029 167

Bijlage 1 – Overzicht baten en lasten per taakveld **178**

Aanbiedingsbrief

Met trots presenteren wij u de Programmabegroting voor het jaar 2026. Deze begroting markeert het laatste jaar van de huidige bestuursperiode en is tegelijkertijd een cruciale stap in de realisatie van onze langetermijnambities. Als Bernheze bouwen we onverminderd aan een veerkrachtige, gezonde en welvarende gemeenschap voor huidige en toekomstige generaties. Bernheze is en blijft een ontwikkelgemeente.

Onze financiële positie stelt ons in staat om de brede welvaart en economie te ondersteunen ten gunste van onze inwoners, waarbij we met name oog hebben en houden voor de leefbaarheid in onze kernen en de kwaliteit van de leefomgeving. Hoewel er onzekerheid blijft bestaan vanuit het Rijk met betrekking tot financiering, hebben we proactieve maatregelen getroffen om financieel gezond te blijven. Zo zijn investeringen waar mogelijk uitgesteld en hebben we de Onroerende Zaakbelasting (OZB) beperkt verhoogd. Hier is de gemeenteraad in een eerder stadium ook betrokken geweest. Deze weloverwogen keuzes dragen bij aan een structureel sluitende begroting en stellen ons in staat onze ambities te blijven uitvoeren.

Brede welvaart in Bernheze reikt verder dan alleen cijfers. Het gaat om de kwaliteit van leven, de gezondheid van onze inwoners en de veerkracht van onze gemeenschap. We zijn er trots op wat we samen met onze inwoners en ondernemers hebben bereikt. Het is in onze ogen dan ook van groot belang dat we het sociaal domein op niveau hebben en houden, zodat iedereen kan blijven meedoen in onze gemeenschap en de nodige ondersteuning ontvangt. Dat was, ondanks een eerdere bezuinigingsronde, het standpunt van het college bij aantreden en is nog altijd het standpunt dat doorklinkt in de keuzes die we maken, ook in de laatste begroting van deze bestuursperiode.

De gemeente Bernheze is financieel gezond, ook dankzij de vruchtbare samenwerking met uw gemeenteraad. De ambities en opgaven zijn groot en vergen naast de nodige ambtelijke capaciteit ook forse investeringen. Investeringen die nog niet altijd zijn financieel vertaald zijn in deze begroting. Omdat we weten dat ze wel op ons afkomen, stellen we voor om een strategische buffer in te stellen. Aanvullend aan deze buffer is in deze begroting (financiële) ruimte beschikbaar om aanvullende wensen die voortkomen uit de aankomende gemeenteraadsverkiezingen in te vullen. Gezien die verkiezingen zal er volgend jaar geen Kadernota maar een Kaderbrief worden opgesteld en worden aangeboden aan uw raad.

Het college van burgemeester en wethouders.

Begroting in één oogopslag

WAAR KOMT HET GELD VAN DE GEMEENTE VANDAAN?

INKOMSTEN TOTAAL 107.449.407

Inkomsten via het rijk	**71.134.890**	**66%**
Gemeentefonds	62.826.345	
Onderwijsachterstandenbeleid	377.856	
Uitkering t.b.v. bekosting uitkeringen sociale zaken	6.102.184	
Wet inburgering	631.573	
Specifieke uitkering stimulering sport	122.278	
Brede SPUK (Gala)	429.033	
Specifieke uitkering klimaat- en energiebeleid	516.524	
Regeling woningbouwversnelling	118.000	
Overige subsidies	11.097	
Andere inkomstenbronnen	**15.034.748**	**14%**
Dividend, grondexploitatie, verhuur vastgoed, staangeld markten en kermissen, werkzaamheden voor derden		
Lokale heffingen	**17.307.785**	**16%**
Onroerende zaakbelasting	9.749.279	
Rioolrechten	3.220.426	
Afvalstoffenheffing	3.890.884	
Reclamebelasting	38.300	
Toeristenbelasting	408.896	
Vergunningen en leges	**2.005.954**	**2%**
Paspoorten, rijbewijzen, etc.	593.769	
Vergunningen (omgevingsvergunning)	1.277.462	
Overige vergunningen (evenementen, drank en horeca, etc.)	90.658	
Lijkbezorgingsrechten	44.065	
Inzet geld uit reserves	**1.966.030**	**2%**

Resultaat begroting 240.561

IK BETAAL IN 2026 AAN:

- OZB (eigenaar/gebruiker) **437**
- Rioolheffing **216**
- Afvalstoffenheffing **290**

TOP 4 GEMEENTELIJKE UITGAVEN PER INWONER

Gezonde zorgzame gemeente	1.445
Leefbare kernen	862
Dienstverlening en sterke organisatie	500
Klimaatbestendig, biodivers en circulair	264

WAARAAN WIL DE GEMEENTE HET GELD UITGEVEN?

UITGAVEN TOTAAL 107.208.846

Gezonde zorgzame gemeente	**47.406.331**	**44%**
Onderwijsbeleid	1.723.944	
Sportbeleid en activering	406.658	
Cultuur	511.620	
Bibliotheek en lokale omroep	1.031.128	
Samenkracht en burgerparticipatie	3.836.799	
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4.490.033	
Inkomensregelingen en participatie	13.963.994	
Arbeidsparticipatie	672.530	
Wmo	8.036.025	
Jeugdhulp	10.538.817	
Coördinatie en beleid Wmo en jeugd	252.376	
Volksgezondheid	1.942.407	
Leefbare kernen	**28.267.272**	**26%**
Beheer gronden	272.205	
Verkeer en vervoer	5.162.339	
Economische promotie	644.099	
Onderwijshuisvesting	1.151.502	
Sportaccommodaties	2.550.741	
Musea/cultureel erfgoed	318.828	
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.704.765	
Verenigingsgebouwen en gemeenschapshuizen	754.923	
Begraafplaatsen	42.378	
Ruimtelijke ordening	2.096.647	
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	10.579.256	
Wonen en bouwen	1.989.589	
Dienstverlening en sterke organisatie	**16.418.212**	**15%**
Bestuurszaken	2.510.556	
Burgerzaken	1.188.888	
Bedrijfsvoering	12.718.768	
Klimaatbestendig, biodivers en circulair	**8.671.900**	**8%**
Riolering	2.449.220	
Afval	3.678.019	
Milieubeheer	2.544.661	
Weerbare en veilige samenleving	**4.110.979**	**4%**
Brandweer	2.631.321	
Openbare orde en handhaving	1.479.658	
Financiën	**1.614.277**	**2%**
Treasury	68.461	
Uitvoeringskosten belastingen	524.613	
Overige baten en lasten	1.021.203	
Duurzame landbouw en economie	**719.875**	**1%**
Economische ontwikkeling	440.415	
Bedrijventerrein(en)	130.917	
Markten, standplaatsen en reclamebelasting	148.543	

Deel I: Programmaplan 2026 - 2029

Programma 1: Leefbare kernen

Bernheze telt vijf kernen. De leefbaarheid in deze kernen, voor huidige en toekomstige generaties, is voor zowel de gemeenteraad als het college van groot belang. Dit vraagt enerzijds om ruimte en aandacht voor het thema wonen. We geloven sterk in een passend én betaalbaar woningaanbod voor alle doelgroepen. Anderzijds is de leefomgeving een belangrijk punt van aandacht. We streven naar een groene en kwalitatief hoogwaardige leefomgeving die bijdraagt aan de gezondheid en uitnodigt om te ontmoeten, te bewegen en te recreëren. De bereikbaarheid van onze kernen, en daarmee het thema mobiliteit, werd daarnaast niet voor niets door de gemeenteraad genoemd als belangrijk thema binnen de regionale samenwerking.

Wij hechten er waarde aan dat Bernheze een plek is waar mensen goed kunnen leven en waar ze zich verbonden voelen met hun dorp en elkaar. De groene omgeving van Bernheze biedt daarnaast ruimte voor ontspanning en recreatie voor zowel onze inwoners als bezoekers van omliggende dorpen en steden.

Voorzieningen, zoals scholen, sportverenigingen en bibliotheken dragen in grote mate bij aan het woonplezier. Dergelijke voorzieningen vormen een belangrijke basis voor een gezonde, zorgzame en inclusieve samenleving. Niet iedere voorziening kan in iedere kern aanwezig zijn maar dient wel binnen een gepaste tijd bereikbaar te zijn. Goede, toegankelijke en veilige verbindingen van én naar voorzieningen zijn en blijven een belangrijk punt van aandacht.

Wat willen we bereiken?

- Passend en betaalbaar woningaanbod voor alle doelgroepen;
- Verduurzaming van de woningvoorraad (doel van de gemeente is om in 2050 energieneutraal en circulair te zijn);
- Groene, gezonde en inclusieve leefomgeving die uitnodigt om te wonen, te ontmoeten, bewegen en te recreëren;
- Voorzieningenniveau en openbare ruimte op minimaal het wettelijk niveau;
- Goede bereikbaarheid van onze kernen, met daarbij extra aandacht voor de verkeersveiligheid, met name voor fietsers en voetgangers;
- Kwalitatief goede en aantrekkelijke fiets- en wandelroutes;
- Behoud van ons erfgoed en monumenten;
- Uitvoering van de Omgevingswet.

Wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

Omgevingswet / omgevingsvisie

Vanaf 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De afgelopen jaren heeft de focus vooral gelegen op het opstellen van onze omgevingsvisie. Deze moeten we inbedden in de beleidscyclus, evalueren en actualiseren.

1. Mijlpalen Herziening omgevingsvisie:
   - 2026: dialoogsessie, tussentijdse rapportage voortgang ambities, inwonersbijeenkomsten over voortgang.
   - 2027: dialoogsessie nieuwe college over omgevingsvisie en programma's, 1ste evaluatie omgevingsvisie.
   - 2028: concept-evaluatie naar B&W, nieuwe Omgevingseffectrapportage (OER) nodig?
   - 2029: evaluatie omgevingsvisie gereed laatste jaar gemeenteraad, nieuw concept omgevingsvisie als enige strategische visie fysiek domein.
2. Doorontwikkeling beleidscyclus: doorontwikkeling beleidshuis: structuur en prioritering van programma's; werken met programma's; uitvoerbaar en toetsbaar beleid maken.
3. Nieuwe manieren van werken: integraal werken in de hele keten; integraal samenwerken binnen Beleidsteam Woon- en leefgemeente en met het College; open bespreek- en aanspreekcultuur; kennen en benutten kwaliteiten.

De oude bestemmingsplannen, aangevuld met de verordening fysieke leefomgeving en een aantal regels die we van het Rijk hebben gekregen vormen het tijdelijk omgevingsplan. Dit moet voor 2032 omgezet worden in een omgevingsplan nieuwe stijl. Hiervoor moeten niet alleen alle regels in de fysieke leefomgeving geharmoniseerd worden maar moet ook de afweging gemaakt worden welke regels we willen overnemen, aanpassen en schrappen. Daarnaast moeten de werkingsgebieden van alle regels worden vastgelegd.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Omgevingsplan, inhuur personeel transitie omgevingsplan	MJB	2026	155.000	Incidenteel
	Nieuw	2026	375.000	Incidenteel
	Nieuw	2027	420.000	Incidenteel
	Nieuw	2028	300.000	Incidenteel
	Nieuw	2029	180.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	MJB	2026	-155.000	Incidenteel
	Nieuw	2026	-375.000	Incidenteel
	Nieuw	2027	-420.000	Incidenteel
	Nieuw	2028	-300.000	Incidenteel
	Nieuw	2029	-180.000	Incidenteel
Omgevingsvisie: dialoogsessie, tussentijdse rapportage	MJB	2026	50.000	Incidenteel
	MJB	2027	50.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	MJB	2026	-50.000	Incidenteel
	MJB	2027	-50.000	Incidenteel

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Omgevingswet: doorontwikkeling beleidscyclus – huis	MJB MJB	2026 2027	30.000 30.000	Incidenteel Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	MJB MJB	2026 2027	-30.000 -30.000	Incidenteel Incidenteel
Omgevingswet: integraal werken in de keten	MJB MJB	2026 2027	12.500 12.500	Incidenteel Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	MJB MJB	2026 2027	-12.500 -12.500	Incidenteel Incidenteel
Omgevingsvisie: evaluatie en nieuwe Oer	Nieuw Nieuw	2028 2029	75.000 50.000	Incidenteel Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw Nieuw	2028 2029	-75.000 -50.000	Incidenteel Incidenteel

Wonen

In 2026 gaan we aan de gang met (het verder) uitwerken van het programma Volkshuisvesting. Het eerste programma uit 2025 is nog vormvrij echter dienen we ons nu aan de Wet Regie Volkshuisvesting te houden waarbij verdere aanscherpingen en actualiseringen worden gedaan. We werken aan de uitvoering van de woonzorgvisie. Daarnaast leggen we in 2026 vast wat de aangewezen locaties zijn voor onze levensloopbestendige- en zorgwoningen in iedere kern om zo gericht te kunnen gaan bouwen.

In de regio werken we aan de update van de regionale woondeal. Het grootste speerpunt voor 2026 in de regionale woondeal is het opleveren van een regionaal urgentiebeleid voor woningzoekenden binnen Noordoost Brabant en werken we aan uniformering van de regionale woningbouwmonitor waarin alle woningbouwprojecten in de regio worden geregistreerd. Uit deze registratie verwachten we nu zeker 120 nieuwe woningen op te leveren in Bernheze waarvan de plannen nu al hard zijn. Grote projecten zoals De Erven en Zwarte Molen fase 3 en 4 komen hiermee tot afronding. Als alle plannen hard worden kan dit oplopen naar circa 290 woningen. Nieuwe wijken zoals de Bunders (Heesch), Weijen-west fase 2 t/m 5 (Nistelrode), Molenhoeven 3 (Loosbroek) en de Oude Veghelsedijk (Vorstenbosch) nemen we in procedure.

Echter blijven er risico’s zoals netcongestie en bezwaren vanuit de omgeving tegen het bouwplan of andere onvoorziene zaken zoals historische vondsten. In 2026 zetten we ons ook in voor de woonwagenbewoners. We hebben geld om standplaatsen opnieuw te kunnen uitgeven (zie woonwagens). We hebben voldoende woningbouwplannen tot en met 2030 maar we blijven mogelijkheden bieden door middel van ons afwegingskader om kwalitatief goede woningbouwprojecten die passen binnen de visies hierop aan te vullen. Ook gaan we kijken waar we in de periode na 2030 kunnen gaan bouwen, hoeveel woningen we daarvoor nodig hebben en voor welke doelgroep. Zodat we tijdig kunnen beginnen met het voorbereiden van de plannen.

(Her)inrichten woonwagenstandplaatsen

Na vaststelling van het woonwagen- en standplaatsenbeleid eind 2024, is de belangstellendenlijst geopend. Aan de hand hiervan is in beeld gebracht waar op korte termijn vraag is naar standplaatsen en waar eenvoudig standplaatsen uitgegeven kunnen worden. In 2026 wordt georganiseerd dat de standplaatsen die er al zijn, maar niet meer als zodanig zijn ingericht, weer verhuurd kunnen worden om woonwagens te kunnen plaatsen.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
(Her)inrichten woonwagenstandplaatsen	Nieuw	2026	726.000	Investering

Formatie beleidsteam Wonen

Bouwen is niet alleen landelijk een speerpunt, maar ook lokaal. We zien dat er vanuit de landelijke overheid wetgeving ontwikkeld wordt die ons meer mogelijkheden geeft om sturing te geven aan het woonbeleid. Het vertalen en implementeren van dit beleid in Bernheze vergt veel capaciteit. Ook het uitvoering geven aan het woonbeleid in brede zin vraagt extra ambtelijke capaciteit. Als voorbeeld noemen we de nota grondbeleid waar we tot op heden steeds incidenteel voor hebben ingehuurd.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Formatie-uitbreiding Beleid Wonen (1 fte)	Nieuw	2026	103.000	Structureel

Formatie Ruimtelijke ordening (senior projectleider)

In Bernheze lopen veel belangrijke ruimtelijke ontwikkelingen. Te denken is aan de Wildhorst en het verplaatsen van de sportvelden in Heeswijk-Dinther. Ook in de toekomst blijven zich dit soort projecten aandienen, bijvoorbeeld de noordoostelijke rondweg in Heeswijk-Dinther (de 4e Poot) en een structurele oplossing om het doorgaande verkeer in Nistelrode te beperken. Voor dit soort projecten worden incidenteel projectleiders ingehuurd. Enerzijds is dat duur, anderzijds borgen we hiermee niet de kennis en ervaring binnen onze organisatie. Daarom gaan we een ervaren projectleider in dienst nemen.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Senior projectleider (1 fte)	Nieuw	2026	118.000	Structureel
Uit regeling Woningbouwversnelling – extra capaciteit voorfase woningbouw (3de tranche)	Nieuw	2026	-118.000	Incidenteel

Groen, natuur en landschap

Op 14 december 2023 heeft de gemeenteraad het Groenstructuurplan vastgesteld. Belangrijke pijlers van het Groenstructuurplan zijn actief vergroenen en ecologischer beheren. Daarnaast vinden we het belangrijk om het goede voorbeeld te laten volgen door onze inwoners en ondernemers. Daarom communiceren we actief over onze groene maatregelen en stimuleren we hen om het goede voorbeeld te volgen.

In navolging van de Omgevingsvisie werken we een programma Groene Gezonde Structuren (GGS) uit. Het Groenstructuurplan wordt hierin geïntegreerd en andere facetten zoals recreatie, erfgoed, milieu en spelen/bewegen worden toegevoegd. Het is de bedoeling om met een programmatische aanpak flinke stappen te zetten richting een gezondere leefomgeving waarin iedereen kan spelen, bewegen, ontmoeten en ontspannen. De bestaande speelplekken vormen daarin wezenlijke bouwstenen. Jaarlijks renoveren we een aantal plekken zodat we weer volledig voldoen aan de wensen en eisen die nu gelden en aansluiten bij de behoeften van de gebruikers.

Bij programma GGS komt één integraal uitvoeringsprogramma. Geopark, Hooge Vorssel en de aanleg van ecologische verbindingszones (EVZ's) maken hier bijvoorbeeld ook onderdeel van uit. (zie verderop in deze begroting)

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Project vergroening wijken	MJB MJB MJB	2026 2027 2028	400.000 400.000 300.000	Investering Investering Investering
Project omschakeling ecologisch groenbeheer in de periode 2025-2027	MJB MJB	2026 2027	50.000 50.000	Incidenteel Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	MJB MJB	2026 2027	-50.000 -50.000	Incidenteel Incidenteel
Uitvoeren bewustwordingscampagne groen en klimaat - onderhoudsfase	MJB	2026	10.000	Structureel

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Deelname stimuleringsregeling landschap	MJB MJB MJB MJB	2026 2027 2028 2029	25.000 25.000 25.000 25.000	Incidenteel Incidenteel Incidenteel Incidenteel
Uit voorziening Ruimte voor Ruimte	MJB MJB MJB MJB	2026 2027 2028 2029	-25.000 -25.000 -25.000 -25.000	Incidenteel Incidenteel Incidenteel Incidenteel
Deelname ErvenPlus-programma 5.0 Uit voorziening Ruimte voor Ruimte	MJB MJB	2027 2027	22.000 -22.000	Incidenteel Incidenteel
Ontwikkeling Groene Gezonde Structuren – speel- en beweegplekken	Nieuw	2026	150.000	Investering

Uitbreiding formatie toezicht en handhaving (openbaar) groen

Groen, natuur en landschap zijn kwetsbaar. De kwaliteit daarvan gaat achteruit door zaken zoals parkeren op gazons en in plantsoenen, het niet uitvoeren van verplichte erfbeplantingsplannen en het illegaal in gebruik nemen of rooien van houtwallen. We zetten in op meer toezicht en handhaving. Dit vergt extra capaciteit bij team VTH-V.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Uitbreiding formatie toezicht en handhaving (openbaar) groen (0,5 fte bij team VTH-V)	MJB	2028	53.000	Structureel

Recreatie en toerisme

Het Geopark Peelhorst en Maasvallei (onderdeel programma GGS)

Dit is een samenwerking van overheden, inwoners, ondernemers, onderwijs en andere maatschappelijke organisaties die zich hard maken om de unieke waarden van dit gebied in te zetten voor duurzame gebiedsontwikkeling. Dit project sluit aan bij de ambitie van de gemeente:

- om te komen tot kwalitatieve versterking van de (vrijetijds)economie / het recreatieve aanbod.
- om meer mensen bekend te maken met de Peelrandbreuk en haar breukensysteem.
- om de biodiversiteit te vergroten zoals het herstel van wijstgronden.

Regionale Samenwerking Recreatie & Toerisme (onderdeel programma GGS)

Uit het rapport van Sweco blijkt: ‘Regio Noordoost-Brabant is een aantrekkelijke, gastvrije en vitale regio, die zijn hoge leef kwaliteiten weet te behouden’. Het is belangrijk te werken aan deze ambitie door in regionaal verband beter samen te gaan werken op het gebied van toeristisch-recreatieve versterking. De doelstellingen hierbij zijn:

- op een duurzame economische manier groeien.
- de aantrekkelijkheid en de toegankelijkheid van het buitengebied vergroten.

- instandhouding van karakteristiek erfgoed in de regio.
- welbevinden en goede gezondheid onder bewoners stimuleren.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Geopark Peelhorst en Maasvallei Samenwerking	Nieuw	2026	17.500	Structureel
Regionale Samenwerking Recreatie & Toerisme	Nieuw	2026	6.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-6.000	Incidenteel

Hooge Vorssel

Na de opgestelde Gebiedsvisie Hooge Vorssel is de volgende uitdaging deze visie te vertalen naar een concreet Landschapsplan inclusief een uitvoeringstraject. Dit gebeurt in de vorm van Living Lab bijeenkomsten: Kennistafels en Omgevingstafels met behulp van een kernteam. Het Living Lab is een gezamenlijk initiatief van het Buurtcollectief De Hooge Vorssel (250 leden), de Dorpsraad Nistelrode, IVN, en een ondernemerscollectief op De Hooge Vorssel.
Deze stap is innovatief en experimenteel van karakter. Om deze activiteiten te kunnen financieren is naast inbreng van het Living Lab, het kernteam, financiering nodig vanuit de gemeente om te zorgen voor faciliteren en continuïteit. Dit is onderdeel van het programma GGS.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Ondersteuning Living Lab Landschapsplan	Nieuw	2026	25.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-25.000	Incidenteel
Ondersteuning Living Lab Uitvoeringstraject	Nieuw	2027	25.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2027	-25.000	Incidenteel

Cultuurhistorie, erfgoed en monumenten

We willen de ambities en doelstellingen zoals geformuleerd in onze erfgoedvisie realiseren. Daarbij zijn goed beheer, onderhoud en instandhouding van ons erfgoed en onze monumenten de belangrijkste aandachtspunten.

Uitvoeren projecten erfgoedvisie (onderdeel programma GGS)

We richten ons op het in stand houden van erfgoed. Door nieuwe monumenten aan te wijzen worden deze behouden en beschermd. Met de heemkundekringen wordt de Canon Bernheze verder ontwikkeld. In het Aa-dal wordt erfgoed beleefbaar gemaakt (o.a. kasteeltje Avesteijn). Tot slot beschermen van religieus erfgoed en beleefbaar maken zoals bij de Abdij.

Actualiseren Waardekaart (onderdeel programma GGS)

Onze huidige archeologische Waardekaart is van 2011. Nieuwe woningbouw, infrastructuur of bedrijventerreinen vragen om een actuele inschatting van archeologische risico's. Actualiseren is daarom noodzakelijk. Een actuele waardenkaart is essentieel om archeologie goed te borgen in het nieuwe stelsel, de omgevingswet vraagt om integratie van erfgoed in de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Gebiedsvisie Abdij van Berne

In 2025 wordt de gebiedsvisie voor de abdij in Heeswijk-Dinther vastgesteld. Deze visie wordt dankzij een zorgvuldig participatietraject breed gedragen door alle betrokken partijen. Het is belangrijk dit enthousiasme vast te houden en de samenwerking tussen de betrokken stakeholders te continueren. Dit om te zorgen dat de visie ook tot realisatie komt. We zien voor de gemeente een prominente rol weggelegd als het gaat om het blijven verbinden van partijen en het bewaken van de voortgang van de realisatie van de visie.

In 2026 willen we een start maken met het landschapspark.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Uitvoeringsprogramma erfgoedvisie:				
- Erfgoed Aa-dal	MJB	2026	10.000	Structureel
- Beschermen en behouden Erfgoedkaart	MJB	2026	15.000	Structureel
- Aanwijzen gemeentelijke monumenten	MJB	2026	15.000	Structureel
- Abdij en religieus erfgoed	MJB	2026	10.000	Structureel
Actualiseren Waardekaart (archeologisch)	Nieuw	2026	30.000	Incidenteel
Borging gebiedsvisie Abdij van Berne	Nieuw	2026	25.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-25.000	Incidenteel

Vervangende nieuwbouw locatie Eikenwijs te Heesch

In het huidige Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting (IHP) is de renovatie van het Eikenwijs opgenomen. Aanvullend op dit voornemen, heeft het schoolbestuur formeel een aanvraag voorziening onderwijshuisvesting ingediend. In deze aanvraag verzoekt het bevoegd gezag (schoolbestuur) om gedeeltelijke vernieuwbouw van deze basisschool.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Vervangende nieuwbouw locatie Eikenwijs te Heesch	MJB/Nieuw	2026	5.990.400	Investering

Nieuwbouw en privatisering van Blokhut ’t Veerhuis in Nistelrode

Scouting Mira Ceti heeft de wens om één van de twee scoutinggebouwen waar zij nu gebruik van maken te vervangen door nieuwbouw. Het huidige scoutinggebouw is in eigendom van de gemeente. Na de realisatie van de nieuwbouw, neemt Mira Ceti het eigendom van het gebouw over, waarmee zij in de toekomst zelfstandig verantwoordelijk zijn voor hun huisvesting.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Nieuwbouw Blokhut ’t Veerhuis	MJB/Nieuw	2026	800.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	MJB/Nieuw	2026	-800.000	Incidenteel

Herhuisvesting De Misse 2-4-6 te Heesch

In 2025 wordt de initiatieffase afgerond. Bij een positief besluit door de gemeenteraad in december 2025 op het financieel kader start de ontwerpfase in 2026. De ontwerpfase wordt opgevolgd door de daadwerkelijke verbouwingswerkzaamheden.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Herhuisvesting De Misse 2-4-6	MJB	2027	1.600.000	Investering

Tijdelijke formatie Onderwijs en Maatschappelijk vastgoed

Eén van de prioritaire dossiers is het project Herhuisvesting De Misse 2-4-6. Dit project vraagt om structurele ondersteuning en coördinatie; het waarborgen van continuïteit hierin is essentieel. Tegelijkertijd lopen er meerdere andere opgaven die eveneens om inzet vragen, waaronder: de nieuwbouw van scouting Mira Ceti, de ontwikkeling van de nieuw opgerichte VO-school SAM College, en het opstellen van een nieuw Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). De stapeling van deze dossiers leidt op dit moment tot een tijdelijk capaciteitsvraagstuk.

In programma 7: Financiën is het IHP benoemd als één van de strategische projecten waarvan we in deze begroting de financiële consequenties nog niet in beeld hebben (zie pagina 70). Voor de dekking van deze financiële consequenties stellen we voor een structurele stelpost op te nemen.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Tijdelijke formatie Onderwijs (20 uur)	Nieuw	2026	113.750	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-113.750	Incidenteel
Tijdelijke formatie maatschappelijk vastgoed (12 uur)	Nieuw	2026	68.250	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-68.250	Incidenteel
Opstellen integraal huisvestingsplan (IHP)	Nieuw	2026	36.750	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-36.750	Incidenteel

Vervanging robotmaaiers

We zorgen dat de robotmaaiers tijdig worden vervangen. Het gebruik van robotmaaiers biedt sportverenigingen het comfort van een dagelijks verzorgde grasmat en is minder milieubelastend.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Vervangen 2 robotmaaiers VV Heeswijk	MJB	2026	30.000	Incidenteel
Uit SPUK sport	MJB	2026	-5.250	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	MJB	2026	-24.750	Incidenteel
Vervangen 2 robotmaaiers Avesteyn	MJB	2027	30.000	Incidenteel
Uit SPUK sport	MJB	2027	-5.250	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	MJB	2027	-24.750	Incidenteel
Vervangen 3 robotmaaiers Vorstenbossche Boys	MJB	2028	45.000	Investering
Uit SPUK sport	MJB	2028	-7.875	Investering

Renovatie kunstgrasvelden

Bij kunstgrasvelden zorgen we voor volwaardig en veilig te gebruiken sportvelden. De toplagen vervangen we indien nodig.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Renovatie toplaag kunstgrasveld MCH HDL (heel zandveld)	MJB	2027	566.000	Investering
Uit SPUK sport	MJB	2027	-99.050	Investering
Renovatie toplaag kunstgrasveld MHC Heesch (heel zandveld)	MJB	2026	566.000	Investering
Uit SPUK sport	MJB	2026	-99.050	Investering
Renovatie kunstgrasveld MHC Heesch (pupillen) (kwart zandveld)	MJB	2026	160.000	Investering
Uit SPUK sport	MJB	2026	-28.000	Investering

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Renovatie kunstgrasveld MHC HDL (kwart zandveld)	MJB	2028	160.000	Investering
Uit SPUK sport	MJB	2028	-28.000	Investering

Openbare ruimte

Afwegingskader projecten openbare ruimte

Om infrastructurele projecten in de openbare ruimte objectief te kunnen prioriteren, hanteren we een afwegingskader gebaseerd op acht thema's. Elk thema heeft een specifieke wegingsfactor die het relatieve belang aangeeft:

1. *Verkeersveiligheid (20%)* – Bevordering van veiligheid, toegankelijkheid en geloofwaardige snelheidslimieten.
2. *Kwaliteit verhardingen/inrichting (11%)* – Vervanging van wegen, inrichtingselementen en verlichting.
3. *Klimaatadaptatie / Energietransitie (11%)* – Aanpak van droogte, hittestress en toekomstige energiemaatregelen.
4. *Groenvoorziening (11%)* – Vervanging van beplanting/bomen en versterking van biodiversiteit.
5. *Riool/wateroverlast (12%)* – Afkoppeling hemelwater, rioolvervanging en aanpak wateroverlast.
6. *Ontwikkelingen (11%)* – Ruimtelijke en recreatieve kansen in de omgeving.
7. *Maatschappelijke behoefte (12%)* – Initiatieven vanuit bewoners en signalen uit de samenleving.
8. *Financiële prikkels (12%)* – Tijdelijke subsidies of bijdragen vanuit andere ontwikkelingen.

Deze wegingsfactoren vormen samen een multi-criteria analyse waarmee projecten onderling worden vergeleken en geprioriteerd.

Onderstaand de grafische weergave van het gewogen afwegingskader projecten openbare ruimte.

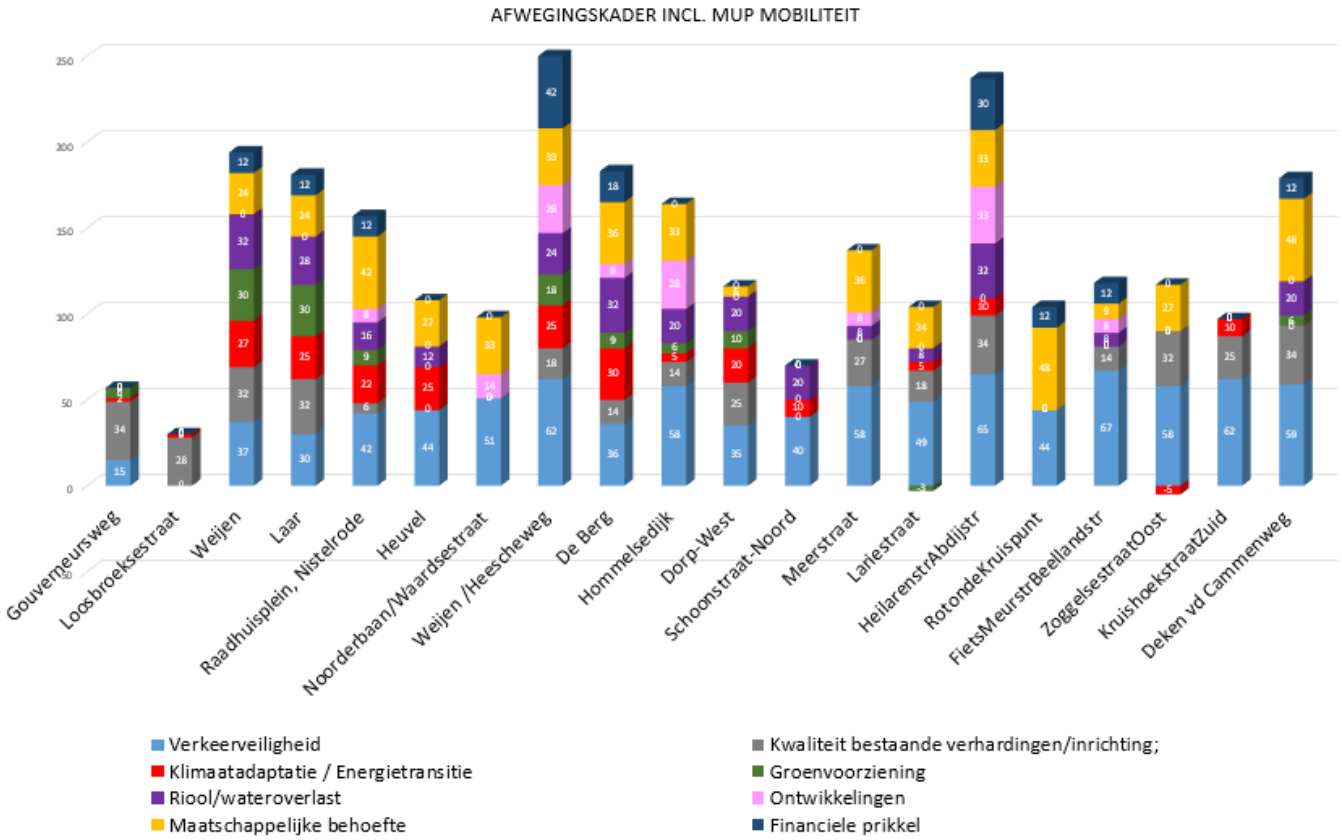

Projecten openbare ruimte

Reconstructie: Den Berg in Heesch

Woningbouwcoöperatie Mooiland heeft nieuwbouwplannen op locatie Den Berg. In combinatie met de woningbouwplannen reconstrueren we de gedateerde openbare ruimte.

Renovatie: Gouverneursweg Heeswijk-Dinther

De rijbaanverharding tussen de komgrens en de "slinger" bij Kasteel Heeswijk is slecht. Om dit te herstellen is een renovatie nodig, met regulier onderhoud kan dit niet meer hersteld worden.

Reconstructie: Weijen – Heescheweg e.o.

Vanwege woningbouwproject Weijen West moet een gedeelte van Weijen/Heescheweg aangepast worden. Dit kan slechts deels vanuit het woningbouwproject betaald worden.

Reconstructie: Heuvel te Vorstenbosch

De doorgaande weg in Vorstenbosch bestaat uit de Kerkstraat en Heuvel. In navolging van de herinrichting van de Kerkstraat wordt ook Heuvel verkeersveiliger en groener ingericht.

Reconstructie: Opwaarderen fietspad Waardsestraat te Nistelrode

Het fietspad aan de Waardesestraat wordt een erftoegangsweg. Hiermee verbetert de verkeerssituatie op de fietsstraat en neemt de hoeveelheid verkeer op Weijen af.

Reconstructie: Herinrichting Hommelsedijk

Aan de Hommelsedijk worden nieuwe woningen gebouwd. Naar aanleiding hiervan willen we de Hommelsedijk tussen de Dieppoel en de Heilarensestraat herinrichten.

Renovatie: Weijen te Nistelrode

De onderhoudstoestand en inrichting van de openbare ruimte van Weijen voldoen niet meer. Door renovatie verduurzamen we deze en wordt de positie voor fietsers en voetgangers verbeterd.

Renovatie: Laar te Nistelrode

De onderhoudstoestand en inrichting van Laar voldoen niet meer. Door renovatie verduurzamen we de openbare ruimte en verbeteren we de positie voor fietsers en voetgangers.

Reconstructie: Raadhuisplein te Nistelrode

Er is wel breed draagvlak maar geen noodzaak voor herinrichting van het plein, met uitzondering van de uitrit van de parkeerplaats van de Brouwplaats. Deze is nu onduidelijk.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Reconstructie Den Berg te Heesch:				
Uitvoering	MJB	2026	781.958	Investering
Bijdrage wegbeheer	MJB	2026	-15.000	Investering
Uit voorziening riolering	MJB	2026	-426.210	Investering
Renovatie: Gouverneursweg te Heeswijk-Dinther	MJB	2026	470.000	Investering
Reconstructie: Weijen – Heescheweg e.o.:				
Voorbereidingskrediet	MJB	2026	109.180	Investering
Uitvoeringskrediet (subsidie woningbouw: Onderdeel BP Weijen-west)	MJB	2027	1.371.901	Investering
Bijdrage riolering	MJB	2027	-58.247	Investering
Reconstructie: Heuvel Vorstenbosch:				
Voorbereidingskrediet	MJB	2026	54.590	Investering
Uitvoering	MJB	2027	603.208	Investering
Uit voorziening riolering	MJB	2027	-152.490	Investering
Reconstructie: Opwaarderen fietspad Waardsestraat te Nistelrode	MJB	2027	205.000	Investering
Reconstructie: Herinrichting Hommelsedijk:				
Voorbereiding en uitvoering	MJB	2028	859.638	Investering
Bijdrage vanuit Anterieure Overeenkomst project Nobisweg-Hommelsedijk	MJB	2028	-175.000	Investering
Bijdrage vanuit grondexploitatie Rodenburg	MJB	2028	-154.500	Investering
Renovatie: Weijen te Nistelrode - uitvoering	MJB	2028	1.944.230	Investering
Bijdrage riolering	MJB	2028	-546.680	Investering
Renovatie: Laar te Nistelrode - uitvoering	MJB	2029	1.403.029	Investering
Bijdrage riolering	MJB	2029	-370.862	Investering
Reconstructie: Raadhuisplein te Nistelrode (uitvoering)	MJB	2029	50.000	Investering

Herijking adaptief wegbeheer

Om het beheer van onze wegen toekomstbestendig te organiseren, is het noodzakelijk om het jaarlijkse budget voor planmatig onderhoud van wegen structureel te verhogen met € 160.000,-. Deze verhoging heeft een aantal grondslagen.

Groei van het areaal

In de afgelopen zeven jaar is het areaal aan wegen dat door de gemeente wordt beheerd toegenomen met ruim 200.000 m² (circa 8,2%), terwijl het budget voor planmatig onderhoud in diezelfde periode niet evenredig is meegegroeid. In totaal beheren we nu 2.635.000 m² aan wegen, met een vervangingswaarde van circa € 250.000.000,-. Het huidige budget voor planmatig onderhoud is, in vergelijking met gemeenten met een vergelijkbaar of zelfs kleiner areaal, relatief laag. Ook het adaptief wegbeheer groeit mee met deze uitbreiding van 8,2%, wat laat zien dat er meer middelen nodig zijn om het beheer goed uit te blijven voeren.

Beleidsdoelstellingen en duurzaamheid

De ambities uit het Programma Mobiliteit, het Bestuursakkoord en onze duurzaamheidsdoelstellingen vragen om een hogere onderhoudsfrequentie en betere kwaliteit van de infrastructuur. In combinatie met de areaaluitbreiding en gestegen kosten is een structurele uitbreiding van het budget noodzakelijk.

Adaptief wegbeheer

Door het opstellen van de nota kapitaalgoederen herijken wij het adaptief wegbeheer. Hierin nemen we bovenstaande ontwikkelingen mee. Via uitvoeringsplannen programmeren we het onderhoud tweejaarlijks, zodat we gericht en efficiënt kunnen inspelen op de onderhoudsbehoefte.

Momenteel is een meerjarig onderhoudsplan wegen aanwezig. Echter, de jaarlijkse benodigde financiële middelen binnen dit plan fluctueren per jaar. Om deze schommelingen in de begroting te nivelleren zal er een raadvoorstel komen om een egalisatievoorziening in te richten voor het planmatig onderhoud wegen.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Verhoging bestaand budget ‘Planmatig groot onderhoud wegen’	Nieuw	2026	160.000	Structureel

Renovatie: vervanging van openbare verlichting – masten o.b.v. uitvoeringsplan

In het beheerplan voor de openbare verlichting worden de lichtmasten en armaturen vervangen die het einde van hun technische levensduur hebben bereikt. De lichtmasten worden na 40 jaar

geïnspecteerd op veiligheid en constructieve staat. Zodra een lichtmast de leeftijd van 50 jaar bereikt, wordt deze vervangen.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Renovatie: Vervanging van openbare verlichting – masten o.b.v. uitvoeringsplan	MJB MJB MJB	2026 2027 2028	44.732 44.732 44.732	Investering Investering Investering

Mobiliteit en infrastructuur

Ten behoeve van het Meerjarig Uitvoeringsplan Mobiliteit 2025-2030 wordt verspreid over de jaren budget gevraagd voor de uitvoering. Dit budget is gebaseerd op de ambities, speerpunten en acties uit het Programma Mobiliteit 2025-2035. In het uitvoeringsplan zijn hiervoor projecten opgesteld.

Het budget dat we vragen is onderverdeeld in verschillende typen maatregelen. Mensgerichte maatregelen hebben te maken met onder andere gedragscampagnes voor inwoners, onderzoeksmaatregelen zijn met name studieprojecten en uitvoeringsmaatregelen hebben te maken met herinrichting/renovatie van desbetreffende wegen of kleine verkeerskundige maatregelen. De onderbouwing hiervan is terug te zien in het Meerjarig Uitvoeringsplan Mobiliteit 2025-2030.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Uitvoeringsplan Mobiliteit (mensgerichte maatregelen, onderzoeksmaatregelen en uitvoeringsmaatregelen)	Nieuw	2026	190.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-190.000	Incidenteel

Reguleren lelieteelt en andere sierteelten

Uw raad nam een motie aan bij de behandeling van de Kadernota inzake het reguleren van de lelieteelt en andere sierteelten. De uitvoering van deze motie wordt meegenomen bij de herijking van het beleid voor teeltondersteunende voorzieningen en grondgebruik.

Ombuigingsvoorstellen

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Afschrijvingstermijnen gemeentelijk vastgoed verlengen van 40 naar 50 jaar	2026	-405.000	Structureel
Afschrijvingstermijnen reconstructies wegen verlengen van 30 naar 40 jaar	2026	-104.000	Structureel
Kostendekkendheid vergunningen (B en C-evenementen)	2026	-20.000	Structureel
Toeristenbelasting naar landelijk gemiddelde	2026	-135.000	Structureel
Toeristenbelasting – B en C-evenementen – alleen inwoners buiten onze gemeente	2026	-18.000	Structureel
Leges o.b.v. omgevingswet – onderzoeken of we hfst 2 naar een kostendekkend tarief kunnen brengen	2026	-81.000	Structureel

Verlenging afschrijvingstermijn gemeentelijk vastgoed van 40 naar 50 jaar

Op basis van de financiële verordening schrijven we ons vastgoed (nieuwbouw) af op basis van een verwachte gebruiksduur van 40 jaar. Gezien dat de onderhoudsplannen op niveau zijn en het vastgoed wordt verduurzaamd is een verlenging van de verwachte gebruiksduur mogelijk van 40 naar 50 jaar.

Verlenging afschrijvingstermijn reconstructies wegen van 30 naar 40 jaar

Bernheze bevindt zich op zandgrond. Dat betekent dat voor beheer en onderhoud van de wegen er sprake is van een stabiele ondergrond, wat maakt dat vervangingsinvesteringen op deze wegen veelal niet op een korte termijn plaats hoeven te vinden. De vervanging van het areaal wegen vindt plaats op basis van de gebruiksduur elke 30 jaar plaats, daar waar riolering nu voor 80 jaar meegaat. Dat betekent dat de cyclische vervanging van wegen en riolering niet in de pas lopen. Op dit vlak is het gerechtvaardigd, ook met uitvoering van de beheerplannen de gebruiksduur van wegen te verlengen naar 40 jaar. Dat doet ook recht aan de integrale (reconstructie)projecten in de openbare ruimte.

Kostendekkendheid vergunningen (B en C-evenementen)

We hanteren momenteel geen kostendekkende tarieven voor B- en C-evenementen (bijv. Alle remmen los, Solexrace, Høken en hakselen) waar wel entree voor geheven wordt. We stellen voor dit wel te gaan doen.

Toeristenbelasting naar landelijk gemiddelde

Het tarief voor de toeristenbelasting in Bernheze is in vergelijking met het landelijk gemiddelde laag. Op basis van het ombuigingsrapport hebben we een aanpassing van het tarief van € 1.40

(huidig tarief Bernheze) naar het gemiddeld landelijk tarief van € 2,34 verwerkt. Dit leidt in het meerjarenperspectief tot extra – vrij besteedbare – inkomsten van € 135.000,-.

Toeristenbelasting – B en C-evenementen – alleen inwoners buiten onze gemeente

Voor deze evenementen wordt in geval van een overnachting nu geen toeristenbelasting geheven. Het is redelijk dat wel te doen.

Leges o.b.v. omgevingswet – onderzoeken of we hoofdstuk 2 naar een kostendekkend tarief kunnen brengen

Hoofdstuk 2 van de legesverordening is niet kostendekkend. In 2025 hanteren we een dekkingsgraad van 93%. Een kostendekkend tarief genereert maximaal € 81.000,- aan inkomsten. Voor de legesverordening 2026 (gemeenteraad december 2025) gaan we onderzoeken hoe wij op basis van actuele aantallen en tijdsbesteding 100% kostendekking kunnen realiseren.

Lasten en baten 2026-2029

		Lasten			Baten		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**2024**	**2025**	**2026**	**2024**	**2025**	**2026**
0.3	Beheer overige gebouwen gronden	461.897	489.233	272.205	887.299	1.130.240	340.877
2.1	Verkeer en vervoer	4.613.892	5.483.145	5.155.405	422.708	364.591	285.416
2.2	Parkeren						
2.5	Openbaar vervoer	6.518	6.668	6.934			
3.4	Economische promotie, excl. toeristenbelasting	711.775	780.331	644.099	107.618	108.424	128.787
4.2	Onderwijshuisvesting	1.647.263	1.580.958	1.151.502	59.081	52.536	52.536
5.2	Sportaccommodaties	2.487.649	2.859.719	2.550.741	863.719	812.484	833.035
5.4	Musea	32.303	25.540	26.511	6.613	6.763	7.035
5.5	Cultureel erfgoed	236.143	282.361	292.317	10.800	10.800	10.800
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.448.470	2.689.540	2.704.765	191.046	240.221	19.224
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie (verenigingsaccommodaties en gemeenschapshuizen)	1.276.990	891.092	754.923	982.604	384.030	409.230
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	75.292	51.530	42.378	30.320	42.370	44.065
8.1	Ruimtelijke ordening	3.220.724	3.575.126	2.096.647	1.389.065	1.367.278	1.291.291
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	5.365.554	14.124.646	9.591.505	6.760.592	15.784.709	10.387.221
8.3	Wonen en bouwen	1.442.581	1.435.129	1.989.589	1.213.818	1.269.401	1.391.425
0.10	Mutatie reserves programma 1	8.003.448	2.558.805	987.751	6.891.336	3.610.665	776.125
	Totaal	**32.030.499**	**36.833.823**	**28.267.272**	**19.816.619**	**25.184.512**	**15.977.067**

Lasten en baten 2026-2029

	Lasten				Baten			
Nr.	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
0.3	272.205	284.392	294.810	306.124	340.877	340.877	340.877	340.877
2.1	5.155.405	5.292.522	5.421.709	5.548.744	285.416	292.551	300.158	307.663
2.2								
2.5	6.934	7.107	7.292	7.474				
3.4	644.099	655.600	650.079	670.271	128.787	129.023	129.795	130.556
4.2	1.151.502	987.467	997.244	1.009.179	52.536	53.849	55.249	56.630
5.2	2.550.741	2.619.090	2.686.595	2.752.425	833.035	852.380	873.009	893.363
5.4	26.511	27.114	27.756	28.391	7.035	7.211	7.398	7.583
5.5	292.317	270.442	278.320	286.405	10.800	10.800	10.800	10.800
5.7	2.704.765	2.793.222	2.876.831	2.963.980	19.224	19.654	20.112	20.564
6.1	754.923	818.617	790.238	803.262	409.230	416.363	423.965	431.465
7.5	42.378	44.044	45.717	47.376	44.065	45.167	46.341	47.500
8.1	2.096.647	2.132.344	2.182.342	2.238.245	1.291.291	1.178.058	1.182.086	1.186.486
8.2	9.591.505	9.635.426	9.670.872	9.710.445	10.387.221	9.444.928	9.480.374	9.519.947
8.3	1.989.589	2.038.903	2.103.845	2.177.225	1.391.425	1.417.633	1.446.055	1.473.995
0.10	987.751				776.125	578.635	460.727	451.291
Totaal	**28.267.272**	**27.606.290**	**28.033.650**	**28.549.546**	**15.977.067**	**14.787.129**	**14.776.946**	**14.878.720**

Brondocumenten

- Mobiliteitsvisie 2040 (18 april 2024)
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2022-2025 (januari 2022)
- Beleidsplan Civiele Kunstwerken 2023-2031 (juli 2022)
- Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2023 (CROW)
- Beleidsnotitie adaptief wegbeheer (juli 2018)
- Notitie beleidsuitgangspunten Sociaal Culturele Centra (23 mei 2024)
- Nota Maatschappelijk Vastgoed 2016 (oktober 2016)
- Subsidieverordening gemeentelijke monumenten Bernheze 2023 (20 april 2023)
- Erfgoedvisie “Ode aan het boeren leven” (mei 2020)
- Gebiedsvisie Hooge Vorssel (18 oktober 2023)
- Bezoekersstromenonderzoek Natuurgebied de Maashorst (25 februari 2025)
- Archeologiebeleid 2011 (incl. archeologiekaart) (februari 2011)
- Woonvisie 2022-2026 (16 december 2021)
- Nota grondbeleid 2024-2027 (25 januari 2024)
- Beleidsplan huisvesting internationale werknemers (10 december 2020)
- Nadere uitwerking Beleidsplan huisvesting internationale werknemers (4 juli 2024)
- Doelgroepenverordening gemeente Bernheze 2023 (14 december 2023)
- Groenstructuurplan 2023 (14 december 2023) Bomenbeleidsplan 2017-2027 (maart 2017)
- Bomenbeleidsplan 2017-2027 (maart 2017; gewijzigd 23 december 2021)
- Landschapsontwikkelingsplan 2012 en actualisatie LOP (augustus 2011 c.q. maart 2020)

- Omgevingsvisie, Bernheze 2040 en bijbehorende omgevingseffectrapportage (7 maart 2024)

Programma 2: Gezonde zorgzame gemeente

In een gezonde en zorgzame gemeente kan iedereen meedoen en dragen inwoners zorg voor elkaar. Dit vraagt om een zorgzame en sociale gemeenschap en om veerkrachtige en weerbare inwoners.

We bouwen samen aan een sociaal sterke gemeenschap, waarin verenigingen en inwonersinitiatieven een belangrijke rol spelen. Bernheze is een fijne plek om te wonen en te leven. Een aantal ontwikkelingen hebben de komende jaren meer invloed op dat goed wonen en leven. Zo groeit de vraag naar hulp en ondersteuning, onder andere door vergrijzing en nieuwe taken van de gemeente, zoals de opvang en begeleiding van mensen die tijdelijk hulp nodig hebben. Dit speelt bij zowel jongeren als ouderen. Daarom zetten we in op positieve gezondheid en het versterken van de veerkracht van onze inwoners. Met het Breed Maatschappelijk Beleid richten we ons op:

- het versterken van de sociale basis in de kernen.
- het vergroten van de veerkracht van inwoners.
- het bevorderen van een gezonde leefomgeving.
- het stimuleren van samenwerking tussen inwoners, verenigingen en maatschappelijke partners.

Iedereen moet eenvoudig de weg kunnen vinden naar hulp en ondersteuning. In 2028 zijn gemeenten verplicht een stevig lokaal team(s) te hebben. Dat betekent dat de toegang tot hulp en ondersteuning laagdrempelig toegankelijk is, er integraal wordt samengewerkt en er lokale teams zijn die zelf hulp bieden, dicht bij de inwoners. We werken aan een verbetering van de toegang en een lokaal team (teams).

We zien het belang en de kansen voortkomend uit het gedachtegoed van positieve gezondheid. Positieve gezondheid richt zich op het versterken van de veerkracht van inwoners en het vergroten van hun kwaliteit van leven. Met ons Breed Maatschappelijk Beleid sluiten we hierop aan. Net zoals de verschillende landelijke programma’s en akkoorden, zoals het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Deze programma’s leggen meer verantwoordelijkheid bij gemeenten voor een samenhangende aanpak van zorg en preventie.

Wat willen we bereiken?

- Iedereen kan meedoen in onze gemeenschap;
- Een vitaal verenigingsleven wat de cohesie in onze gemeenschap ondersteunt;
- Toegankelijke ondersteuning indien nodig via collectieve en individuele voorzieningen;
- Gezonde inwoners (in de breedste zin van het woord), we zetten hier preventief op in vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid;
    - Iedere inwoner kan sporten of bewegen;

- We stimuleren deelname aan cultuur en cultuureducatie met name van onze jeugd;
- Inwoners zijn geïnformeerd over een gezonde manier van leven;

- Uitgebreide mogelijkheden voor de ondersteuning van mantelzorgers;
- Een goede toegang tot onderwijs voor onze kinderen;
- Een integrale benadering en samenwerking met (maatschappelijke) partners waarbij onze inwoners centraal staan.

Wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

Participatie via werk en inkomen

De wijziging van de Participatiewet (Participatiewet in Balans) gaat gefaseerd in vanaf 1 januari 2026. De herziening van de Wet is bedoeld om meer aandacht te geven aan de menselijke kant en om de bestaanszekerheid voor iedereen te vergroten. De kosten voor de gemeente zijn nog niet precies bekend. Sommige maatregelen uit het wetsvoorstel zullen waarschijnlijk leiden tot hogere budgetten voor de dienstverlening, zoals het BUIG-budget en het re-integratiebudget. Het ministerie zal in een apart onderzoek bekijken wat de impact van het wetsvoorstel op deze budgetten zal zijn.

Onderdeel werk – wat gaan we doen?

Met het wetsvoorstel ‘Van school naar duurzaam werk’ wil de overheid de kansengelijkheid voor jongeren vergroten. Dit doen ze door jongeren die moeite hebben om werk te vinden, te helpen bij de overgang van school naar werk en bij het behouden van werk als ze dreigen werkloos te worden. Naast de onderwijsinstellingen en de Doorstroompunten krijgen ook gemeenten hierbij een taak, wat kan zorgen voor extra inzet en kosten. Het wetsvoorstel gaat waarschijnlijk in op 1 januari 2026. Gemeenten krijgen extra geld voor deze nieuwe taken. Deze rijksmiddelen worden toegevoegd aan het gemeentefonds. De rijksoverheid werkt nu uit hoe deze maatregel wordt uitgevoerd.

Ons sociaal ontwikkelbedrijf IBN begeleidt mensen die geen kansen hebben bij gewone werkgevers naar beschut werk. De overheid vraagt nu om extra inzet van de sociaal ontwikkelbedrijven om daarnaast ook meer mensen te begeleiden naar werk bij gewone werkgevers. Binnen ons partnership gemeenten-IBN wordt dit jaar nagedacht hoe we hier succesvol en toekomstbestendig invulling aan kunnen geven. Dit zal resulteren in een nieuwe toekomstvisie voor het partnership vanaf 2026. Om deze veranderingen mogelijk te maken, komt er geld van de overheid.

Beleidsplan Schuldhulp

In 2025 wordt het beleidsplan Schuldhulpverlening vernieuwd. Dit plan moet elke drie jaar vernieuwd worden volgens de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (WGS). We willen meer focussen op preventie door de aanpak vroegsignalering verder vorm te geven. Door het Rijk is echter nog geen structurele financiering toegezegd voor deze wettelijke taak.

Wet handhaving sociale zekerheid

Op 1 juli 2026 gaat de Wet handhaving sociale zekerheid in. Dit betekent dat ons handhavingsbeleid moet worden aangepast. Inwoners krijgen het recht om een foutje te maken. De nieuwe wet leidt er mogelijk toe dat we minder inkomsten uit terugvordering ontvangen. Het is niet in te schatten wat de exacte financiële gevolgen zijn.

Wet proactieve dienstverlening

De Wet Proactieve dienstverlening zorgt ervoor dat we als gemeente inwoners pro actief kunnen wijzen op regelingen waar zij recht op hebben, maar geen gebruik van maken. Het is nog niet duidelijk wanneer deze wet ingaat. Mede door deze wet vernieuwen we onze beleidsregels bijzondere bijstand. De verwachting is dat hierdoor meer inwoners gebruik maken van gemeentelijke regelingen. We blijven dit monitoren in de planning & controlcyclus. Mocht een bijstelling van het budget nodig zijn dan zullen we dit verwerken in de tussentijdse rapportages.

Inclusieagenda

In 2025 is de inclusieagenda vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin staat welke maatregelen we nemen zodat iedereen zich thuis voelt en mee kan doen. Sommige maatregelen in de agenda hebben financiële consequenties. Voor individuele projecten wordt incidenteel budget aangevraagd. Er zijn inmiddels verschillende projecten gestart zoals het toegankelijker maken van onze winkels via de MKB toegankelijke route en het vernieuwen van onze website met teksten in makkelijkere taal en een voorleesfunctie.

Herijken van het beleid voor onderwijs en kinderopvang

Het huidige onderwijskansenbeleid loopt af en moet worden herijkt. Het beleid is geëvalueerd. Uit de evaluatie blijkt dat de onderwijskansen verbeterd kunnen worden door aanpassing van het aanbod van Voorschoolse Educatie, extra ondersteuning voor nieuwkomers, en een gezamenlijke aanpak voor taal en lezen. Ook blijft ondersteuning van leerlingen met hulpvragen op scholen belangrijk, net als een evenwichtige spreiding van leerlingen. De aandachtspunten worden verwerkt in het nieuwe beleid. De uitvoering kan binnen het bestaande budget gefinancierd worden.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Herijken van het beleid voor onderwijs en kinderopvang (uit bestaande budgetten)	Nieuw	2026 e.v.	BN	Structureel

Brugfunctionaris op de scholen

Binnen de regionale samenwerking jeugdhulp (RIOZ) is afgesproken dat elke gemeente de toegang tot jeugdhulp verbindt aan scholen. Zo kunnen hulpvragen sneller worden gesignaleerd en opgepakt, wat het beroep op specialistische hulp vermindert en inclusiever onderwijs bevordert.

In Bernheze zijn met de middelen Nationale Programma Onderwijs (NPO-middelen) een familiecontactpersoon (0,8 fte) en jeugdprofessionals van ONS Welzijn (1 fte) op de scholen ingezet. We verwachten dat vanaf 2026 1 fte functionaris voldoende is voor het bieden van lichte ondersteuning en waar nodig doorverwijzing naar de toegang (zgn. brugfunctionaris). De kosten hiervan worden geschat op € 120.000,- per jaar. Een deel van de kosten kan binnen bestaande budgetten worden opgevangen. Omdat de NPO-regeling is gestopt in augustus 2025 en landelijke subsidies voor continuering van de inzet ontbreken, is deels extra financiering nodig.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Brugfunctionaris op de scholen – aanvullend budget	Nieuw	2026	32.000	Structureel

Vrijwilligersbeleid en Bernhezer compliment

Bij de vaststelling van de Kadernota 2026-2029 nam u een motie aan voor nieuw vrijwilligersbeleid, gericht op werving, behoud, waardering en ondersteuning. Dit beleid wordt eind 2025 opgeleverd, in samenwerking met vrijwilligers(organisaties). Dit beleid heeft als aandachtspunten het werven, behouden, waarderen en ondersteunen van vrijwilligers.

Onderdeel hiervan is het Bernhezer Compliment (1 voor jeugd en 1 voor volwassenen): een blijk van waardering van de raad voor bijzondere inzet. Op 22 mei 2025 bent u via een notitie geïnformeerd over de uitvoering. De eerste uitreiking vindt plaats rond 7 december, de nationale dag van de vrijwilliger. Voor de uitvoering is extra inzet nodig van het team Communicatie/Kabinetszaken. Dit vraagt om een kleine uitbreiding van de formatie.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Aanpak vrijwilligers inclusief Bernhezer Compliment	Nieuw	2026	4.000	Structureel
Uitbreiding formatie communicatie/kabinetszaken (0,07 fte)	Nieuw	2026	6.030	Structureel

Huisvesting en opvang asielzoekers en ontheemden

In het kader van de Spreidingswet dient de gemeente Bernheze vanaf 1 juli 2025 201 asielzoekers op te vangen voor een periode 5 + 5 jaar. Deze opvang is in 2025 niet gerealiseerd. De gemeenteraad in Bernheze heeft in 2024 besloten dat we voor een periode van 5 + 5 jaar maximaal 250 asielzoekers opvangen. We hebben het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers gevraagd het initiatief te nemen om een asielzoekerscentrum te realiseren en voor deze periode ook het AZC te organiseren. In het najaar van 2025 is de locatiekeuze onderwerp van gesprek in de gemeenteraad. De ervaring van het COA is dat ná de vaststelling van de voorkeurslocatie er 2-3 jaar voor nodig is om een AZC in gebruik te nemen. De kosten voor een AZC worden gecompenseerd/vergoed door het COA. In een nog op te stellen bestuursovereenkomst staan afspraken waar de gemeente voor aan de lat staat; veelal vallen de kosten hiervoor binnen het Faciliteitenbesluit dat het COA hanteert.

Elk half jaar geeft de provincie een taakstelling af aan gemeenten hoeveel vergunninghouders de gemeente moet opnemen. De gemeente is verplicht een toegewezen vergunninghouder een woonruimte aan te bieden. Aangezien de gemeente geen huizen heeft, is deze taakstelling verwerkt in de werkafspraken met de woningcorporaties. Deze werkafspraken worden gemonitord.

In augustus 2025 wonen er vier alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV’ers) in onze gemeente. Er is geen taakstelling voor AMV’ers.

De taakstelling voor ontheemden uit Oekraïne is 210. Op dit moment heeft de Bernheze twee panden in eigendom waar in totaal 152 ontheemden verblijven. Voor de organisatie daarvan worden deskundigen ingehuurd. Er loopt een onderzoek naar nieuwe locaties voor ontheemden. Bernheze ontvangt een normbedrag per dag van € 44,- (prijspeil per 1 januari 2025) per gerealiseerde opvangplek; deze dagvergoeding is gegarandeerd tot 4 maart 2027. In het najaar van 2025 wordt onderzocht of het normbedrag moet worden aangepast. De door de gemeente gemaakte kosten voor het leefgeld worden volledig vergoed.

De opvang van ontheemden is acuut ontstaan met het uitbreken van de oorlog in Oekraïne. Onze organisatie is ook ingericht vanuit deze crisissituatie en vooral gericht op huisvesting. De afgelopen periode bleek dat het welzijn en het sociaal maatschappelijke effect van de opvang onderbelicht is. Daarnaast ziet het er naar uit dat vluchtelingen zullen blijven komen en daarmee een structurele taak wordt. Daarom gaan we in 2026 onderzoeken hoe we de huisvesting en opvang beter kunnen borgen in onze organisatie.

Uitbreiding capaciteit Vluchtelingenwerk

In 2025 verhoogden we de subsidie voor Vluchtelingenwerk om extra uren voor de teamleider mogelijk te maken. Vanaf 2026 willen we dit structureel maken, gezien de blijvend hoge taakstelling. Door woningtekort blijven veel statushouders langer in opvanglocaties. Dit vraagt om

langdurigere begeleiding en leidt tot meer juridische hulpvragen. Ook zorgen wisselend overheidsbeleid en onzekerheid voor extra druk op Vluchtelingenwerk.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Uitbreiding capaciteit Vluchtelingenwerk	MJB	2027	50.000	Structureel

Reparatie nul-index Ons Welzijn

Bij het vaststellen van de programmabegroting 2024 is er voor 2024 een 0% indexering toegepast voor professionele organisaties met een budgetsubsidie. Omdat uw raad aangaf dat deze bezuinigingstaakstelling niet ten koste mocht gaan van de dienstverlening, pasten we vervolgens maatwerk toe. Voor de Bibliotheek, Muzelinck en ONS Welzijn hebben we daarom vanaf 2024 alsnog de bovenmatige index gecompenseerd. Dit betekent dat van de gehanteerde index door deze partijen de eerste 6,2% (indexatie gemeentelijke begroting) niet is gecompenseerd. Van de dan resterende index is maximaal 5% gecompenseerd.

Voor ONS Welzijn compenseerden we de 0-index met dekking uit de Specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord (SPUK GALA). Nu blijkt dat SPUK GALA onvoldoende structurele dekking biedt voor de taken die onder GALA vallen zoals Valpreventie en Kansrijke Start. Met deze reparatie van de nul-index via de begrotingsruimte kunnen we onze opgaven op basis van Gezond en Actief Leven Akkoord blijven uitvoeren.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Reparatie nul-index ONS Welzijn	Nieuw Nieuw	2026 2027	60.000 88.000	Structureel Structureel

Uitvoering Breed Maatschappelijk beleid (BMB)

In december 2023 stelde de raad het Breed Maatschappelijk Beleid (BMB) vast: een integraal plan voor 2023-2028 gericht op het versterken van de veerkracht in onze kernen. Inwoners worden actief betrokken bij het verbeteren van hun sociale omgeving, met aandacht voor preventie en positieve Gezondheid. Onder het motto ‘we doen het samen’ werken we met inwoners en partners aan uitvoeringsprogramma’s. Met een werkbudget kunnen we participatie, creatieve werkvormen en kleinschalige activiteiten organiseren/faciliteren die de gemeenschapszin versterken. Zo ontstaat een vliegwieleffect: een groeiende beweging van betrokkenheid en samenwerking.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Uitvoering BMB werkbudget	MJB MJB	2026 2027	10.000 10.000	Incidenteel Incidenteel
Uit reserve Transities	MJB MJB	2026 2027	-10.000 -10.000	Incidenteel Incidenteel

Beleidsnota Kunst en cultuur

De huidige beleidsnota, Kunst & Cultuur: 'Prikkelende Cultuur en Kunst in Bernheze', uit 2006, vraagt om een update. Al langere tijd leeft de wens om de beleidsnota Kunst & Cultuur te herzien en in lijn te brengen met het Integraal Meerjarenbeleidsplan Sociaal domein 2023-2028 (Breed Maatschappelijk Beleid). Hiermee wordt in de toekomst Kunst & Cultuur meer ingezet als middel binnen het sociaal domein en daarmee dragen we bij aan de positieve gezondheid van onze inwoners. Het jaar 2025 wordt gebruikt om deze nota, onder begeleiding van Kunstloc Brabant en in samenspraak met inwoners en betrokken partijen, opnieuw vorm te geven. De uitdrukkelijke opdracht is om structureel budgetneutraal te werken in de uitvoering. Waar nieuwe middelen nodig zijn wordt er gekeken naar waar oude middelen binnen het Kunst & Cultuur domein omgebogen kunnen worden of waar incidenteel een impuls gegeven kan worden binnen de kaders van de reserve Transities. Begin 2026 wordt de nota ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

Incidentele subsidie Lokale omroep DTV als gevolg van uitstel Stelselwijziging

De invoering van het nieuwe omroepstelsel is opnieuw uitgesteld van 1 januari 2027 naar 1 januari 2028. Lokale omroepen gaan dan over naar streekomroepen en worden niet langer (volledig) via gemeenten gefinancierd. In afwachting hiervan hebben we de omroep in de periode 2023-2025 jaarlijks een eenmalige subsidie van € 25.000,- toegekend naast de reguliere subsidie. Nu het stelsel opnieuw is vertraagd en er geen extra rijksbijdrage komt, overleggen we met DTV Maasland en gemeente Oss over mogelijke verlenging van deze extra subsidie in 2026. We dienen rekening te houden met opnieuw eenmalig € 25.000,- om de huidige professionaliteit te behouden.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Incidentele subsidie a.g.v. uitstel stelselwijziging Lokale omroep DTV	Nieuw	2026	25.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-25.000	Incidenteel

Integrale samenwerking

Gemeente Bernheze werkt aan een verbetering van onze laagdrempelige en toekomstbestendige toegang tot ondersteuning van onze inwoners via de Wegwijzer. Dit is nodig om uiterlijk in 2028 te voldoen aan landelijke eisen: sterke lokale teams en een laagdrempelige toegang voor inwoners. In de eerste helft 2025 is een onderzoek uitgevoerd naar de werking en toekomstbestendigheid van toegang Wegwijzer en de integrale samenwerking. Inmiddels ligt er een adviesrapport met aanbevelingen. De uitkomsten hiervan vragen om nadere keuzes, duidelijk is dat aanpassingen nodig zijn. Deze herijking zal (financiële) gevolgen hebben voor onder andere de inrichting van de toegang, de benodigde formatie en verdere doorontwikkeling van de samenwerking binnen het sociaal domein. In Q3 en Q4 vertalen we de aanbevelingen naar een implementatieplan met daarin keuzes die nodig zijn ter verbetering van de toegang en inrichting van de lokale teams. Onderdeel van het implementatieplan zijn ook de financiële consequenties van de te maken keuzes.

Naast het onderzoek zien we de druk op het sociaal domein bij de samenwerkingspartners (Wmo, ONS welzijn en Meierijstad) binnen Wegwijzer toenemen. Dit is te zien in de toename van het aantal aanvragen en vooral ook in de complexiteit van de casuïstiek waar we mee te maken krijgen. Dit vraagt een structurele uitbreiding van het team Wmo. Om vroeg en laagdrempelig vragen van inwoners op te kunnen pakken, voordat het tot een ondersteuningsvraag komt, breiden we de ondersteuning van het Centrum voor Jeugd en Gezin uit. In 2025 en 2026 plussen we de capaciteit van het Centrum voor Jeugd en Gezin op.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Uitbreiding team Wmo-consulenten (1 fte) (vanwege toename aantal en complexiteit van ondersteuningsvragen en om wachttijden te voorkomen)	Nieuw	2026	92.376	Structureel
Hervormingsagenda - consequenties voor onze lokale toegang (verdere verschuiving van het CJG naar de wijk)	MJB	2026	50.000	Structureel

Dementievriendelijke gemeente

Bij de behandeling van de Kadernota 2026-2029 nam uw raad een motie aan in kader van dementievriendelijke gemeente. Met deze motie zetten we stappen richting het worden van een dementievriendelijke gemeente. Hiervoor gaan we allereerst samen met Alzheimer Nederland een dementiescan invullen (na de zomer 2025). Dit is een gratis hulpmiddel om inzicht te krijgen in de huidige situatie en mogelijke verbeterpunten om te komen tot een dementievriendelijke gemeente. We vullen de scan in samen met een belangenbehartiger Alzheimer Nederland, leden van het lokale dementienetwerk en casemanagers dementie.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Dementievriendelijke gemeente	Nieuw	2026	3.500	Incidenteel
	Nieuw	2027	3.500	Incidenteel
Uit reserve Transities	Nieuw	2026	-3.500	Incidenteel
	Nieuw	2027	-3.500	Incidenteel

Ombuigingsvoorstellen

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Kosten Dienstverleningsovereenkomst sociale zaken o.b.v. handreiking overheidstarieven	2026	-150.000	Structureel
Onderuitputting budget kinderopvang	2026	-170.000	Structureel

Kosten Dienstverleningsovereenkomst sociale zaken

Bernheze heeft de uitvoering van de dienstverlening van sociale zaken uitbesteed aan gemeente Meierijstad. Er wordt nu onderzocht of de tarieven die we hanteren voor de doorberekening van de ambtelijke inzet naar beneden kunnen worden bijgesteld.

Onderuitputting budget kinderopvang

Er is sprake van structurele onderbesteding van de kosten kinderopvang.

Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstelling van dit programma. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO)

Het RBL BNO voert voor Bernheze en de regio de wettelijk verplichte taken rond leerplicht en RMC (Regionale Meld- en coördinatiefunctie) uit. Het voorkomen en terugdringen van ongeoorloofd schoolverzuim, voortijdig schoolverlaten en langdurig thuiszitten is haar kerntaak.

Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant

Het Werkvoorzieningschap is opdrachtgever voor IBN als uitvoeringsorganisatie van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Het Werkvoorzieningschap is namens zes gemeenten enig aandeelhouder en eigenaar van IBN.

Centrumregeling WMO en Wvggz Brabant Noordoost-Oost

Gemeente Oss is centrumgemeente voor de inkoop van Wmo-ondersteuning (voor de taken die vanaf 2015 door de gemeente worden uitgevoerd). De centrumgemeente koopt in namens de deelnemende gemeenten. Tevens kopen we in de regio gezamenlijk de uitvoerende taken vanuit de Wvggz (Wet verplichte Ggz) sinds 2020 samen in. Regionale inkoop leidt tot minder administratieve lasten voor de aanbieders, meer eenheid in de regio en een sterkere positie in het gesprek met aanbieders.

Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost-Brabant

In Noordoost Brabant kopen we gezamenlijk de jeugdhulp in. Daarvoor is een gemeenschappelijke regeling met een centrumgemeente ('s-Hertogenbosch). Gezamenlijke inkoop leidt tot minder administratieve lasten voor aanbieders, efficiëntere inkoop en een betere positie in de onderhandeling met aanbieders. Een aantal taken (bijvoorbeeld gesloten jeugdzorg) moeten gemeenten verplicht gezamenlijk inkopen.

Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost (KCV)

Elf gemeenten zijn opdrachtgever voor het WMO-personenvervoer. Samen vormen zij het KCV. Met vervoer op maat dragen zij bij aan bereikbaarheid voor iedereen, en daarmee aan de participatie ook voor mensen met een beperking.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (GGD)

De GGD voert taken uit voor ruim 1,1 miljoen inwoners, waarvan ruim 200.000 jeugdigen. De GGD bewaakt, beschermt en bevorderd de gezondheid van alle inwoners, met speciale aandacht voor kwetsbare inwoners en de jeugd. Het doel van de GGD is ‘gezondheid vanzelfsprekend maken’. Dat hoopt zij te bewerkstelligen via de volgende pijlers:

1. Voorkomen als het kan, beschermen als het moet.
2. Iedereen verschillend, allemaal gelijk.
3. Zelf, maar niet alleen.
4. Overal om ons heen, binnen en buiten.

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden, West en Noord (RAV Brabant MWN)

De gemeenschappelijke regeling van de RAV Brabant MWN omvat het werkgebied van twee veiligheidsregio's Midden- en West-Brabant en Brabant-Noord.

Bij de RAV staat de patiënt centraal. Kwaliteit van zorg en patiëntveiligheid staan hoog in het vaandel. Uitgangspunt hierbij zijn drie hoofddoelstellingen: kwalitatief hoogwaardige ambulancezorg, optimale spreiding & beschikbaarheid en bedrijfsvoering binnen de budgettaire kaders. Deze GR wordt nog in stand gehouden vanwege de door personeel opgebouwde rechtszekerheid; die mag niet worden aangetast. Maar er is geen sprake van gemeentelijke bijdragen.

Beleidsindicatoren

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners.

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Absoluut verzuim (aantal leerplichtigen per 1.000 leerlingen 5-18 jr)[1]	2020 2021 2022 2023 2024	2,1 2,0 4,2 6,0 5,6	2,4 1,1 8,0 10,1 9,2
Relatief verzuim (aantal leerplichtigen per 1.000 leerlingen 5-18 jr)[2]	2020 2021 2022 2023 2024	17 18 21 23 25	7 11 13 11 18
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs)[3]	2020 2021 2022 2023 2024	1,4 1,6 2,1 2,0 2,0	1,1 1,0 1,9 1,8 1,7
Niet wekelijkse sporters (%) >19 jaar	2020 2021 2022 2023 2024	50,7 Geen data 47,9 Geen data 44,7	41,4 Geen data 43,8 Geen data 37,2

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Aantal banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar)	2020 2021 2022 2023 2024	701,6 706,9 725,9 738,4 Geen data	595,4 611,8 624,2 625,9 Geen data
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	2020 2021 2022 2023 2024	1 1 1 1 Geen data	0 1 0 1 Geen data
Kinderen in uitkeringsgezin dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen (% kinderen tot 18 jaar)	2020 2021 2022 2023 2024	4 4 4 4 Geen data	3 3 3 3 Geen data
Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	2020 2021 2022 2023 2024	2 1 1 1 Geen data	1 2 2 1 Geen data
Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking)	2020 2021 2022 2023 2024	70,1 71,0 72,5 73,4 73,5	72,2 73,9 74,7 75,4 75,8
Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 10.000 inwoners 18 jaar en ouder)	2020 2021 2022 2023 2024	325,8 277,7 239,4 230,3 232,1	342,4 169,7 148,0 141,2 135,7
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar)	2020 2021 2022 2023 2024	194,0 Geen data 192,0 196,1 207,1	116,1 136,2 120,1 123,6 123,2
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)[4]	2020 2021 2022 2023 2024	11,7 13,4 13,6 13,9 13,9	10,3 13,1 13,6 14,0 13,3
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2020 2021 2022 2023 2024	1,2 1,3 1,2 1,1 1,0	0,8 0,8 0,9 0,9 0,9

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	2020 2021 2022 2023 2024	Geen data Geen data Geen data Geen data Geen data	Geen data 0,3 0,3 0,3 0,3
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (aantal per 10.000 inwoners)	2020 2021 2022 2023 2024	670 687 690 685 711	580 590 610 640 670

1) Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school.
2) Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is.
3) Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 – 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
4) In de indicator jongeren met jeugdhulp zijn per 2021 veranderingen doorgevoerd in de verzameling en verwerking van de data, die leiden tot een trendbreuk in de uitkomsten over 2020 en 2021. Hierdoor zijn de uitkomsten over de jeugdhulp over de jaren 2021 en later niet goed te vergelijken met de uitkomsten over de jaren 2018 t/m 2020.

Lasten en baten 2024-2026

		Lasten			Baten		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**2024**	**2025**	**2026**	**2024**	**2025**	**2026**
4.1	Openbaar basisonderwijs	5.249	5.249	5.459			
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.359.188	1.517.707	1.718.485	486.682	506.360	509.298
5.1	Sportbeleid en activering	399.024	566.312	406.658	156.419	242.712	163.362
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	485.077	577.153	511.620	24.337	27.424	27.424
5.6	Media	944.010	1.141.279	1.031.128	42.995	119.062	11.029
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie excl. Verenigingsaccommodaties en gemeenschapshuizen	13.473.404	4.943.141	3.836.799	12.789.169	1.639.285	855.441
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO en jeugd	4.188.352			435.137		
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO		2.104.055	2.147.170		20.835	20.835
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd		1.911.380	2.089.946		126.809	121.699
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal		248.383	252.917			
6.3	Inkomensregelingen	8.527.325	8.528.128	9.117.708	5.942.478	5.443.267	6.164.749
6.4	Wsw en beschut werken	5.086.814	4.812.853	4.846.286	154.422		
6.5	Arbeidsparticipatie	581.535	496.314	672.530	10.624	2.000	6.776

		Lasten			Baten		
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)						
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	877.587	915.937	1.109.474	77.806	5.000	5.200
6.71a	Huishoudelijke hulp (WMO)						
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	2.487.775	3.037.801	3.370.709		70.000	72.800
6.71b	Begeleiding (WMO)						
6.712	Begeleiding (Wmo)	2.643.280	2.713.171	2.677.504			
6.71c	Dagbesteding (WMO)	594.254					
6.713	Dagbesteding (Wmo)		573.455	622.394			
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	1.501.402					
6.72b	Jeugdhulp behandeling	273.585					
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	490.642					
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	801.570					
6.73a	Pleegzorg	154.524					
6.73b	Gezinsgericht	85.090					
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	1.112.126					
6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	2.292.657					
6.74b	Jeugdhulp crisis / LTA / GGZ-verblijf	425.429					
6.74c	Gesloten plaatsing	243.079					
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal		161.432	32.899			
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal		4.674.655	7.097.590			
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk		215.904	355.000			
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal		380.000	236.884			
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal		1.575.533	2.068.723			
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk						
6.791	PGB Wmo		198.023	205.944			
6.792	PGB Jeugd		400.000	362.147			
6.81a	Beschermd wonen (WMO0	44.499			983.571		
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang	5.811					
6.811	Beschermd wonen (Wmo)		429.762	50.000		983.571	50.000
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (wmo)						
6.82	Geëscaleerde zorg 18-						
6.82a	Jeugdbescherming						
6.821	Jeugdbescherming	513.639	468.000	338.998			
6.82b	Jeugdreclassering						
6.822	Jeugdreclassering	32.270	76.000	46.576			

		Lasten			Baten		
6.91	Coördinatie en beleid Wmo		152.417	155.058			
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd		95.660	97.318			
7.1	Volksgezondheid	1.775.240	1.925.044	1.942.407	105.370	106.454	55.422
0.10	Mutatie reserves programma 2	1.898.767	1.522.142		2.758.896	2.105.182	550.483
	Totaal	**53.303.204**	**46.366.890**	**47.406.331**	**23.967.906**	**11.397.961**	**8.614.518**

Lasten en baten 2026-2029

	Lasten				Baten			
Nr.	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
4.1	5.459	5.595	5.740	5.884				
4.3	1.718.485	1.753.182	1.798.572	1.843.927	509.298	511.210	513.248	515.258
5.1	406.658	414.853	421.471	429.498	163.362	163.362	163.362	163.362
5.3	511.620	524.569	537.973	551.359	27.424	27.424	27.424	27.424
5.6	1.031.128	928.821	952.900	976.699	11.029	11.305	11.599	11.889
6.1	3.836.799	3.940.418	4.019.718	4.099.766	855.441	856.713	858.068	859.405
6.2								
6.21	2.147.170	2.209.353	2.261.547	2.318.743	20.835	20.835	20.835	20.835
6.22	2.089.946	2.164.434	2.219.912	2.274.781	121.699	121.699	121.699	121.699
6.23	252.917	266.484	277.502	289.766				
6.3	9.117.708	9.348.935	9.592.586	9.833.779	6.164.749	6.318.869	6.483.158	6.645.238
6.4	4.846.286	4.738.194	4.655.203	4.384.646				
6.5	672.530	689.748	707.910	725.905	6.776	6.945	7.126	7.304
6.6								
6.60	1.109.474	1.137.211	1.166.778	1.195.948	5.200	5.330	5.469	5.606
6.71a								
6.711	3.370.709	3.133.108	3.222.938	3.311.558	72.800	74.620	76.560	78.474
6.71b								
6.712	2.677.504	2.855.289	3.043.563	3.225.104				
6.71c								
6.713	622.394	637.954	654.541	670.905				
6.72a								
6.72b								
6.72c								
6.72d								
6.73a								
6.73b								
6.73c								
6.74a								
6.74b								

	Lasten				Baten			
6.74c								
6.751	32.899	33.721	34.598	35.463				
6.752	7.097.590	7.219.005	5.677.358	5.903.468				
6.753	355.000	363.875	373.336	382.669				
6.761	236.884	242.806	249.119	255.347				
6.762	2.068.723	2.120.960	2.196.747	2.272.112				
6.763								
6.791	205.944	211.093	216.581	221.996				
6.792	362.147	371.201	380.852	390.373				
6.81a								
6.81b								
6.811	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
6.812								
6.82								
6.82a								
6.821	338.998	347.473	356.507	365.420				
6.82b								
6.822	46.576	47.740	48.981	50.206				
6.91	155.058	163.571	170.441	178.111				
6.92	97.318	102.661	106.973	111.787				
7.1	1.942.407	1.904.362	1.957.339	2.010.024	55.422	55.981	56.576	57.163
0.10					550.483	28.868	15.368	15.368
Totaal	**47.406.331**	**47.926.616**	**47.357.686**	**48.365.244**	**8.614.518**	**8.253.161**	**8.410.492**	**8.579.025**

Brondocumenten

Sociaal domein en regionaal beleid

- Breed Maatschappelijk Beleid Sociaal Domein 2023-2028 (14 december 2023)
- Stimuleringsregeling Sociaal Domein voor inwoners (21-11-2023)
- Maatwerk Aanpak Bernheze (juli 2017)

Wmo en maatschappelijke ondersteuning

- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2021
- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Bernheze 2024 (14 december 2023)
- Nadere regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Bernheze 2024 (12 december 2023)
- Centrumregeling Wmo Brabant Noordoost-oost 2024 (2023)
- Beleidskader Wmo 2024-2028 (2023)

Jeugdwet en jeugdhulp

- Jeugdwet (2015)
- Centrumregeling jeugdhulp Noordoost Brabant 2024 (2023)
- Verordening jeugdhulp gemeente Bernheze 2021 (januari 2021)
- Nadere regels jeugdhulp gemeente Bernheze 2021 (januari 2021)
- Regionaal beleidsprogramma jeugd 2024 –2028 (december 2023)

Participatiewet en inkomen

- Participatiewet
- Beleidsregels hulp bij geldzaken en schuldhulpverlening Bernheze 2025 (10-06-2025)
- Re-integratieverordening participatiewet Bernheze 2024 (20 februari 2024)
- Verordening beslistermijn schuldhulpverlening 2021 (mei 2021)
- Beleidsregels bijstand onder verband van hypotheek en/of verpanding Participatiewet Bernheze 2019 (november 2019)
- Beleidsregels terug- en invordering Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 Bernheze (maart 2020)
- Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen Bernheze 2023 (mei 2023)
- Verordening Minimabeleid Bernheze 2017 (februari 2017)
- Verordening afstemming Participatiewet, IOAW en IOAZ Bernheze 2017 (februari 2017)
- Verordening Individuele inkomenstoeslag Participatiewet Bernheze 2017 (februari 2017)
- Verordening Tegenprestatie Participatiewet, IOAW en IOAZ Bernheze 2017 (februari 2017)
- Verordening Handhaving Participatiewet, IOAW en IOAZ Bernheze 2017 (februari 2017)
- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Participatiewet 2018 (januari 2018)
- Beleidsregels Bestuurlijke boete participatiewet, IOAW en IOAZ Bernheze 2018 (januari 2018)
- Beleidsregels Laptop en zwemregeling (januari 2018)
- Werkinstructie Maatschappelijke ondersteuningsfonds 2018 (januari 2018)
- Beleidsnota ‘Bijzondere bijstand en gemeentelijk Minimabeleid 2017’ (november 2016)
- Beleidsregels terug- en invordering Participatiewet, IOAW, IOAZ 2017 (maart 2017)
- Beleidsregels Kostendelersnorm Participatiewet, IOAW, IOAZ Bernheze 2017 (maart 2017)
- Beleidsregels Verhaal Participatiewet Bernheze 2017 (maart 2017)
- Beleidsregels Wet Taaleis Bernheze 2017 (maart 2017)
- Beleidsregels tegemoetkoming kosten kinderopvang Meierijstad 2016 (januari 2016)

Onderwijs en Educatie

- Grondwet artikel 23 voldoende openbaar onderwijs en Wet Primair Onderwijs
- Onderwijskansenbeleid 2020-2024 (juni 2020)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Bernheze 2015 (mei 2015)
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Bernheze 2021 (oktober 2021)
- Beleidskader Leerplicht en voortijdig schoolverlaten Brabant Noordoost 2021-2024

Kunst, cultuur en subsidies

- Verordening welzijnssubsidies Bernheze 2021 (10 december 2020)
- Beleidsnota kunst en cultuur: ‘Prikkelende Kunst en Cultuur Bernheze’ (februari 2006)*
- Aanvullende notitie ‘Prikkelende Kunst’ (november 2011) *

  (*) bovenstaande notities gaan vervangen worden door de nog vast te stellen nieuwe Cultuur notitie (eind 2025 ter besluitvorming)

Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair

Aan klimaatverandering is sinds onze vorige begroting geen eind gekomen. Het klimaat verandert nog steeds. En met de grote veranderingen, van afname van biodiversiteit en een stijging van de zeespiegel tot een grotere kans op langdurende hittegolven, verdroging en wateroverlast, zullen de verwachtingen en eisen vanuit het Rijk én Europa óók toenemen. Teveel, en te weinig water is belangrijk, maar ook de kwaliteit van ons water. In 2027 zouden bijvoorbeeld alle wateren in Nederland aan de Europese doelstellingen van de Kaderrichtlijn water (KRW) moeten voldoen. Dat halen we niet op alle stoffen in het water. Waterschappen werken daarom samen met overheden, inwoners en bedrijven om hier maatregelen voor te nemen in zowel vergunningverlening, innovatie, en feitelijke maatregelen. Het waterschap is formeel de waterkwaliteitsbeheerder, maar gemeenten hebben ook invloed via bijvoorbeeld indirecte lozingen en het afgeven van vergunningen.

In het kader van duurzaamheid moeten we op een andere manier onze huizen bouwen: beter bestand tegen extreme weersomstandigheden, zonder gasaansluiting en gebouwd met duurzame materialen en bouwmethoden. In 2050 hebben we een circulaire economie. Er ligt een opdracht om zuiniger om te gaan met energie en duurzame energie op te wekken (energie- en warmtetransitie). We voorkomen en bestrijden energiearmoede. De afweging tot plaatsing van windturbines of zonneparken horen bij die opdracht. In 2050 zijn we energieneutraal.

Verduurzaming pakken we ook op met het klimaatadaptief inrichten van onze openbare ruimte. Wateropvang, hitte en droogte worden een steeds groter vraagstuk. Hoe voeren we water af in tijden dat er meer neerslag valt? En tegelijkertijd: hoe houden we het langer vast voor periodes van droogte? Onze dorpen worden groener en beter bestand tegen bijvoorbeeld, enerzijds, droogte en, anderzijds, juist meer wateroverlast. Leefbaarheid en gezondheid lopen als een rode draad door deze thema’s heen.

Waar mogelijk faciliteren wij een andere manier van ondernemen door agrariërs. We denken mee met onze ondernemers en werken samen met diverse partijen in en aan de Transitie Landbouw. Ook kijken wij naar onze eigen openbare ruimte en de tuinen van onze inwoners die sterk versteend zijn.

De biodiversiteit loopt mondiaal terug. Aangezien insecten onze voedselgewassen bestuiven is dat een probleem dat nog veel verder reikt dan alleen het verliezen van de intrinsieke waarden van natuur. Ook Bernheze pakt een rol in deze uitdaging. We maken werk van de versterking van de biodiversiteit. Dat doen we met de vergroening van de kernen én, waar mogelijk, in het buitengebied. Aan klimaatverandering is sinds onze vorige begroting geen eind gekomen. Het klimaat verandert nog steeds. En met de grote veranderingen, van afname van biodiversiteit en

een stijging van de zeespiegel tot een grotere kans op langdurende hittegolven en verdroging, zullen de verwachtingen en eisen vanuit het Rijk óók toenemen.

Wat willen we bereiken?

- Klimaatadaptieve inrichting en gebruik van onze openbare ruimte in Bernheze;
- Verstevigen van de biodiversiteit en vergroten van de groenstructuren;
- Energieneutrale leefomgeving in 2050;
- Circulaire economie in 2050;
- 95% CO2-reductie en compensatie in 2050 (t.o.v. 1990);
- Verbeteren van de luchtkwaliteit (50% minder gezondheidsschade in 2030 ten opzichte van 2016)
- Bestrijden en voorkomen energiearmoede
- Verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit.

Wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

Energie- en warmtetransitie

Besparen op energie

Komende jaren geven we, als onderdeel van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP), uitvoering aan een gemeentelijke isolatieaanpak om eigenaar-bewoners van slecht geïsoleerde koopwoningen én met een lage woningwaarde te stimuleren ten minste één isolatiemaatregel te nemen. In samenwerking met gemeenten binnen de regio Noordoost Brabant gaan we in 2026 beginnen met de uitvoering van een Meerjarige Collectieve Ontzorgingsaanpak (MCO). Het doel van deze regionale samenwerking is om continu ons aanbod aan de doelgroep te verbeteren en te ontwikkelen om een groter deel van de doelgroep te bereiken.

Door de aanpak regionaal te organiseren, kunnen we de doelgroep zo efficiënt mogelijk bereiken en verwachten we de doelstellingen binnen de isolatieaanpak versneld te realiseren. Binnen de isolatieaanpak hebben we extra aandacht voor onze minima (aanpak van energiearmoede). In 2026 gaan we binnen deze aanpak ook een tweede gratis maatregel aanbieden aan de meest kwetsbare huishoudens. Met deze aanpak wordt de opstap gemaakt naar een meer structurele energielastenverlaging en meer wooncomfort (verbetering gezondheid). Ook blijven we onze inwoners stimuleren en faciliteren door onder andere de inzet van energieloket Brabant Woont Slim, de Duurzame Huizenroute en de gemeentelijke duurzaamheidslening. We zetten in op meer bewustwording.

Opwekken van duurzame energie

Onze opwekopgave voor 2030 vanuit de Regionale Energie Strategie (RES) vullen we in door een combinatie van zon op dak en zon op land. Momenteel hebben we 58% van onze opwekopgave gerealiseerd en hebben we voldoende initiatieven in het vergunningsverleningstraject om de

opwekopgave in te vullen. Daadwerkelijke realisatie van de opwekopgave wordt door de netcongestie in de jaren na 2030 (richting 2033) verwacht.

Overgaan naar een aardgasvrije warmtevoorziening

We zetten in op de 'no-regret maatregelen': isoleren, aanleg van zonnepanelen op daken en elektrisch koken. In het vervolg op de Transitievisie Warmte, doen we onderzoek naar alternatieve warmtebronnen en informeren en activeren we (wijkgericht) onze inwoners. In 2026 zullen we ze ook laten participeren aan de hand van een raadpleging over de overstap naar aardgasvrije warmtevoorziening. Dit leggen we vast in het Programma Warmte, die in 2026 wordt vastgesteld. Ook zijn we aan de slag met een gemeentelijk Soortenmanagementplan (SMP) zodat bij de isolatieopgave de regels van de Omgevingswet niet worden overtreden.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Capaciteitsmiddelen klimaat- en energiebeleid	MJB	2026-2030	521.210	Structureel
Uit SPUK – capaciteit klimaat- en energiebeleid	MJB	2026-2030	-521.210	Structureel
Energieagenda	MJB	2026	50.000	Structureel

Afval, circulariteit en schone lucht

In 2026 hervatten we het selectieproces voor de huis-aan-huis-inzameling van groente-, fruit en tuinafval (GFT), restafval en PMD (verpakkingen van plastic, metaal en drankkartons). Op de uitvoeringsagenda van het Grondstoffenplan staat voor 2026: De afronding van de plaatsing van GFE-cocons bij hoogbouw (gedeelde afvalcontainer voor groente- fruit- en etensresten). De inkooptrajecten voor ondergrondse restafvalcontainers bij hoogbouw en de vervanging van de ondergrondse glascontainers worden gestart. In 2026 doen we onderzoek naar alternatieve inzamelmethoden voor incontinentiematerialen. Op basis van het in 2025 uitgevoerde onderzoek naar de toekomstige milieustraatfunctie doorlopen we in 2026 het besluitvormingsproces voor het voorkeursscenario. In 2026 wordt gestart met de uitvoeringsagenda van de beleidsuitwerking circulaire economie. In 2026 ontvangt de raad een voortgangsrapportage over de in 2024 opstelde Paraplunotitie Duurzaamheid naar aanleiding van het rekenkameronderzoek in 2022. Voor het Schone Lucht Akkoord (SLA) voeren we een houtstook-campagne uit. Inwoners met een laag inkomen helpen we met een opkoopregeling voor brom – en snorfietsen met verbrandingsmotor bij de aanschaf een elektrisch alternatief. Ook de pilot Schoon en Emissieloos Bouwen draagt bij aan de doelstelling van het SLA.

Door toepassing van Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI) maken duurzame leveranciers meer kans aanbestedingen gegund te krijgen. Met de implementatie van de CO2-prestatieladder brengen we de CO2-emissie van de ambtelijke organisatie in beeld, bepalen we onze reductiedoelstellingen en plannen we concrete acties om die doelstellingen te behalen. Met de CO2-prestatieladder geven we invulling aan de voorbeeldfunctie die overheidsorganisaties

hebben. De kosten voor de implementatie van de CO2-prestatieladder kunnen we dekken uit de specifieke uitkering ‘Capaciteit decentrale overheden voor klimaat’ (CDOKE-gelden).

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Ondergrondse restafvalcontainers en betonputten bij hoogbouw	MJB MJB	2026 2027	90.000 90.000	Investering Investering
Uit reserve afval	MJB MJB	2026 2027	-90.000 -90.000	Investering Investering
Verbetering inzameling hoogbouwlocaties – nieuw te plaatsen GFT-cocons	MJB	2026	35.000	Investering
Uit reserve afval	MJB	2026	-35.000	Investering
Vervanging ondergrondse glascontainers	MJB MJB	2027 2028	36.000 31.500	Investering Investering
Uit reserve afval	MJB MJB	2027 2028	-36.000 -31.500	Investering Investering
Vervanging ondergrondse luier- en incontinentie containers	MJB	2027	31.500	Investering
Uit reserve afval	MJB	2027	-31.500	Investering
Circulaire economie - uitvoeren maatregelen	MJB	2026	30.000	Structureel
Duurzaamheid – monitoring en communicatie	MJB	2026	5.000	Structureel

Klimaat en water

Klimaatadaptatie

In 2026 staan er een aantal zaken op de planning op het gebied van klimaatadaptatie. De bewustwordingscampagne NK Tegelwippen wordt voortgezet, waarbij inwoners tegels kunnen inleveren en er een aantal gratis plantjes voor terugkrijgen. Hierbij is het doel om zoveel mogelijk tegels te wippen en de strijd aan te gaan met de andere gemeenten van Nederland en Vlaanderen. Daarnaast zal het project Spraakwater ook in 2026 doorlopen, hierbij maken kinderen van de bovenbouw op de basisscholen in Bernheze een rap over verschillende thema's o.a. water, riolering, groen en klimaatadaptatie. Om zo de bewustwording bij kinderen te stimuleren.

Vanuit het duurzaamheidsakkoord wordt er gestreefd naar een klimaatbestendig Bernheze, daarom worden er naar alle waarschijnlijkheid twee tuinvergroeningsacties georganiseerd in 2026. Ook willen we hierbij afkoppelen meenemen in het proces.

Waterkwaliteit/Kaderrichtlijn water

Bernheze neemt sinds 2024 regionaal deel aan de werkgroep Kaderrichtlijn Water (KRW), bestaande uit de drie waterschappen, ODBN en diverse gemeenten. Dit blijven we ook in 2026 doen om zowel ambtelijk als bestuurlijk goed aangehaakt te blijven.

Bernheze is de eerste pilotgemeente (van de 20) binnen stroomgebied van Aa en Maas om interne ambtelijke sessies te organiseren en te kijken hoe we de waterkwaliteit in Bernheze kunnen

verbeteren. Daarna volgt Land van Cuijk als tweede pilot. Een bewuste keus van de regio om een relatief kleine en grote gemeente te laten starten. Daarmee loopt Bernheze dus voorop in de aanpak om de waterkwaliteit te verbeteren. Die energie houden we in 2026 ook vast.

Omdat invloed op de waterkwaliteit door een groot deel van de gemeentelijke organisatie loopt, starten we per oktober 2025 met een tijdelijke inhuur voor procesbegeleiding. De verwachting is dat dit ook in 2026 nodig is. Dit om bewustwording te creëren binnen de organisatie en te voorkomen dat niet alleen de medewerkers 'water en riolering' (overstorten riolering) een rol en taak hebben om de waterkwaliteit te verbeteren. Denk aan transitie landbouw, vergunningenverlening, industrie, verkeer en vervoer, materiaalgebruik in de openbare ruimte, regels omgevingsplan enz.

Investeringen PWR

In 2024 is het Programma Water en Riolering (PWR) vastgesteld en is de financiële uitwerking in de programmabegroting vanaf 2025 verwerkt.

In dit programma staat omschreven hoe we doelmatig omgaan met ons afvalwater, hemelwater en grondwater in onze dorpen en dorpsranden en hoe we op deze onderwerpen inspelen op klimaatverandering. Alle kosten die voortvloeien uit dit plan worden gedekt uit de rioolheffing.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Investeringen water & riolering	MJB	2026	1.566.948	Investering
	MJB	2027	1.666.392	Investering
	MJB	2028	869.173	Investering
	MJB	2029	1.204.029	Investering
Uit voorziening riolering	MJB	2026	-1.566.948	Investering
	MJB	2027	-1.666.392	Investering
	MJB	2028	-869.173	Investering
	MJB	2029	-1.204.029	Investering

Ombuigingsvoorstellen

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Toerekenen van kosten voor vegen van wegen en het afvoer van het veegvuil (100%) naar rioolheffing	2026	-105.000	Structureel

Toerekenen van kosten voor vegen van wegen en afvoer veegvuil naar rioolheffing

Onlangs is jurisprudentie verschenen over het toerekenen van kosten voor het vegen van de wegen aan riolering. Uit de jurisprudentie blijkt dat deze voor 100% toegerekend mogen worden aan de kosten voor riolering (ten behoeve van de heffing). Het gaat om de kosten voor het vegen en afvoeren van het veegvuil.

Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstelling van dit programma. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

De ODBN voert als verlengd lokaal bestuur wettelijke taken uit op het gebied van milieuadvisering bij vergunningverlening en voert voor Bernheze integraal de WABO-toezichtstaken uit. Daarnaast houdt de ODBN zich bezig met gezamenlijke taken op het gebied van milieucriminaliteit en ketenaanpak rondom asbest en bodemkwaliteit. ODBN voert voor ons een opdracht uit gericht op handhaving van de energiebesparingsverplichting voor de bedrijven die vallen in de categorie midden gebruikers. Dit gebeurt op grond van bepalingen in de wet Milieubeheer.

Beleidsindicatoren

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners.

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Omvang huishoudelijk afval (restafval) (kg/inwoner)	2020	138	Geen data
	2021	133	75
	2022	120	Geen data
	2023	118	71
	2024	Geen data	Geen data
Bekende hernieuwbare elektriciteit (%)[1]	2020	Geen data	19.2
	2021	Geen data	26,1
	2022	49,3	37,5
	2023	Geen data	Geen data
	2024	Geen data	Geen data

1) Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa

Lasten en baten 2024-2026

		Lasten			Baten		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**2024**	**2025**	**2026**	**2024**	**2025**	**2026**
7.2	Riolering	2.206.559	2.165.036	2.449.220	2.726.075	2.906.132	3.242.274
7.3	Afval	3.469.434	3.394.592	3.422.989	3.852.737	3.963.667	4.327.493
7.4	Milieubeheer	1.769.426	3.004.660	2.544.661	300.414	566.515	569.935
0.10	Mutatie reserves programma 3	295.549	-36.969	255.030	629.540	354.903	11.215
	Totaal	**7.740.968**	**8.527.319**	**8.671.900**	**7.508.766**	**7.791.217**	**8.150.917**

Lasten en baten 2026-2029

	Lasten				Baten			
Nr.	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
7.2	2.449.220	2.645.868	2.872.893	3.160.505	3.242.274	3.446.588	3.681.784	3.977.457
7.3	3.422.989	3.510.214	3.602.675	3.684.760	4.327.493	4.435.681	4.551.009	4.664.784
7.4	2.544.661	2.606.351	2.666.889	2.728.728	569.935	571.270	572.694	574.098
0.10	255.030	275.519	284.111	291.912	11.215	11.215	11.215	1.409
Totaal	**8.671.900**	**9.037.952**	**9.426.568**	**9.865.905**	**8.150.917**	**8.464.754**	**8.816.702**	**9.217.748**

Brondocumenten

- Programma Water en Riolering 2024-2027 (juli 2024)
- Afvalbeleid 2017-2021 (oktober 2016)
- Duurzame Energieagenda 2021-2025 (januari 2021)
- Regionale Energie Strategie 1.0 (RES) (maart 2021)
- Transitievisie Warmte Bernheze (oktober 2021)
- Agenda Watersamenwerking Regio As50+ 2022-2026 Duurzaam Denken Zaken Doen
- Deltaplan ‘’Ruimtelijke adaptatie’’ 2018

Programma 4: Duurzame landbouw en economie

Bernheze is een agrarische gemeente en we zijn op zoek naar een balans tussen de landbouw en andere functies. De landbouw is een belangrijke economische en maatschappelijke drager in Bernheze. Dat willen we graag zo houden. Daarbij zien we dat het huidige intensieve landbouwsysteem op onderdelen toe is aan een transitie. Daarom is het belangrijk agrarisch ondernemers duidelijkheid te geven over doelen en tijdpad en hen gericht te ondersteunen in de transitie. Om ons samen met onze agrarische ondernemers over deze problemen te buigen, hebben we het programma 'Transitie Landbouw' opgezet. In het programma organiseren we nieuwe en aangepaste beleidsinstrumenten om grootschalige leegstand tegen te gaan en om ontwikkelende, veranderende en stoppende ondernemers perspectief te bieden. Naast landbouw is ook andere bedrijvigheid en de daaraan gekoppelde werkgelegenheid van groot belang voor een vitale en duurzame economie. We leggen steeds meer verbindingen tussen ondernemers in de kernen en over de kerngrenzen heen.

Wat willen we bereiken?

- Onze agrarische ondernemers faciliteren bij de transitie in de landbouw;
- Het waarborgen van de leefbaarheid in het buitengebied;
- Het waarborgen van de (ruimtelijke) kwaliteit in het buitengebied;
- Een sterk economisch buitengebied;
- Een vitale en duurzame economie en arbeidsmarkt.

Wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

Buitengebied en Transitie landbouw

Met het programma transitie landbouw werken we binnen de gemeente aan de opgaven voor een vitaal buitengebied die in verband staan met de transitie van de landbouwsector. Daarin worden ontwikkelingen zoals de Aanpak Landelijk Gebied (ALG), het bestuursprogramma en omgevingsvisie Bernheze 2040 als uitgangspunt genomen en vertaald naar inspanningen van het programma. Het toekomstperspectief voor veel agrarische ondernemers verandert onder invloed van veranderende regelgeving en nieuwe opgaven in het buitengebied. Dit betreft opgaven rond klimaat, water, bodem en natuur. Het betreft wettelijke verplichtingen voor het buitengebied en de landbouwsector en de provinciale Aanpak Landelijk Gebied die zal leiden tot extra inspanning zoals aanscherping van beleid voor het buitengebied, gebiedsgerichte samenwerking met gebiedspartners en regionale samenwerking. Middelen en capaciteit zijn gekoppeld aan de inspanningen. We werken daarbij aan vijf programmanlijnen:

1. Begeleiding agrariërs: We begeleiden agrariërs bij het stoppen of omvormen van hun bedrijf. Hiertoe voeren wij keukentafelgesprekken en wijzen hen op oplossingsrichtingen.

2. Ontwikkelen beleid: We ondersteunen op casusniveau de planologische opvolging van initiatieven. Daarnaast maken we een start met het ontwikkelen van flankerend beleid voor boerenbedrijven die door willen gaan met de agrarische bedrijfsvoering en daarbij willen extensiveren, innoveren, of een ander transitiepad kiezen. Concreet betekent dit dat beleid wordt ontwikkeld op het gebied van geurhinder, teeltondersteunende voorzieningen en grondgebruik.
3. Gebiedsbericht werken: Daar waar meerdere opgaven samenkomen zetten we een gebiedsregisseur in om met innovatieve aanpakken meerdere doelen te realiseren. Dit doen we bijvoorbeeld in het Aa-dal en in ’t Grolder.
4. Innovatie: Samen met de agrarische sector willen we verdere stappen zetten op het gebied van innovatie. Bijvoorbeeld door het stimuleren van korte ketens, verminderen van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen of verbeteren van de bodem en waterkwaliteit.
5. Strategie en regie: We participeren in regionale programma’s zoals NOVEX De Peel en de Regio Deal daar waar dat bijdraagt aan het bereiken van de doelen van ons programma transitie landbouw. Bijvoorbeeld op het gebied van mest, gewasbeschermingsmiddelen en het perspectief voor agrarisch ondernemers.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Gebiedsgericht werken	MJB	2026	50.000	Incidenteel
	MJB	2027	50.000	Incidenteel
	MJB	2028	50.000	Incidenteel
	MJB	2029	50.000	Incidenteel
Uit ruimte voor ruimte-gelden	MJB	2026	-50.000	Incidenteel
	MJB	2027	-50.000	Incidenteel
	MJB	2028	-50.000	Incidenteel
	MJB	2029	-50.000	Incidenteel

Economie

We gaan verder uitvoering geven aan de economische visie Bernheze 2021-2026 ‘Van meer naar beter' aan de hand van de geactualiseerde Uitvoeringsagenda Economie Bernheze voor de periode 2025 - 2026. Hierin leggen we het accent op:

1. Verbindingen leggen tussen ondernemers en met relevante organisaties en het aanjagen van gewenste ontwikkelingen. Denk hierbij aan het organiseren van (innovatieve) thema- en inspiratiesessies en het stimuleren van bedrijvigheid middels een ontwikkelfonds.
2. Vitale en leefbare centra in onze kernen, waar voldoende reuring is, mensen graag (langer) willen verblijven en waar voldoende onderscheidende voorzieningen aanwezig zijn.
3. Een aantrekkelijk eigentijds vestigingsklimaat waar we ruimte bieden om te ondernemen, zoals het (her)ontwikkelen van duurzame bedrijventerreinen. Om dit te ondersteunen gaan we in regionaal (RNOB) verband (2025-2027) aan de slag om de organisatiegraad op

bedrijventerreinen te vergroten en versterken. Daarnaast blijven we werken aan het ontwikkelen/uitgifte van nieuwe bedrijfslocaties zoals Cereslaan-West en Heesch-West en de planvorming van ’t Retsel III. We hebben aandacht voor het op de juiste plaats laten landen van ondernemingen .

4. Een steeds meer inclusieve arbeidsmarkt waarin ieder mee kan doen. We dragen bij aan een goede verbinding tussen de ondernemers (werkgevers), beleid(team) arbeidsmarkt en regionale relevante organisaties. We organiseren met hen thema-avonden/banenmarkten en stimuleren ondernemers om PSO-certificering (Prestatieladder Socialer Ondernemen) te behalen. Daarnaast hebben we aandacht voor startende en/of innoverende ondernemers. Om dit te ondersteunen nemen we deel aan Starters Succes Oss/Bernheze en nemen we deel aan het door ontwikkelen van een regionaal Startup Ecosysteem binnen de Regio Noordoost Brabant (RNOB).
5. Daarnaast gaan we in gesprek met onze ondernemers naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek ‘MKB-vriendelijk(er) Bernheze en ‘optimalisatie Dienstverlening’ om vervolgstappen in de juiste richting te kunnen zetten. Verder maken we een start met het nieuwe economische beleidsplan, gezien de looptijd van de huidige economische visie Bernheze ‘Van meer naar Beter’ 2021 – 2026 afloopt.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
RNOB Startup / scale-up ecosysteem	MJB	2026	15.000	Structureel
Starterssucces Oss/Bernheze	Nieuw	2026	-5.000	Structureel
Ontwikkelfonds Stimulering Bedrijvigheid 2026-2028	Nieuw	2026	100.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-100.000	Incidenteel

Ombuigingsvoorstellen

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Pachtinkomsten grote reclamezuilen langs de snelweg	2026	-90.000	Structureel

Pachtinkomsten grote reclamezuilen langs de snelweg

Bernheze grenst aan de snelweg A59 en A50. Dat biedt mogelijkheden voor het plaatsen van reclamezuilen. Dat leidt tot extra inkomsten.

Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstelling van dit programma. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Regio Noordoost-Brabant (RNOB)

Er zijn uitdagingen die te groot zijn om als gemeente of waterschap alleen aan te gaan. Bijvoorbeeld omdat ze grenzen overschrijden, te ingewikkeld zijn of te duur zijn. Die opgaven vragen om een gezamenlijke aanpak. RNOB is daarvoor het platform. De regio heeft daarvoor een samenwerkingsagenda vastgesteld, van de samenwerkende overheden, tien gemeenten en twee waterschappen. De agenda focust zich op mobiliteit en ruimte, leefomgeving (onder andere klimaat en energie) en vestigingsklimaat. Onze opgaven vragen om een gezamenlijk handelingsperspectief en een opgavegerichte benadering, waarbij verschillende overheden op wisselende schaalniveaus samenwerken. Ook is de samenwerking met ondernemers en kennisinstellingen hierbij van groot belang. Deze agenda sluit aan op de strategische agenda's voor de Stichting AgriFood Capital en die van Regio Noordoost-Brabant Werkt! (en vice versa). Dit zijn de agenda's ter versterking van de economische structuur en het innovatievermogen van de regio en de arbeidsmarktaanpak.

In september 2025 is de Regio Deal Noordoost Brabant vastgesteld. Met behulp van deze Regio Deal geven rijk en regio samen een belangrijke impuls aan nieuwe economieën, een veerkrachtige arbeidsmarkt, sociale cohesie en een duurzame inrichting van de leefomgeving in Noordoost-Brabant. Binnen de regio zullen overheden, bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en inwoners daarvoor de krachten bundelen voor 't Goeie Leven in Noordoost-Brabant. In de periode 2026-2029 wordt in totaal € 50 miljoen geïnvesteerd in de brede welvaart in onze regio. Over de deelname van de gemeente Bernheze wordt de raad geïnformeerd via een Notitie ter informatie.

Heesch West

De gemeenschappelijke regeling Heesch West heeft als doel het ontwikkelen van een nieuw regionaal bedrijventerrein. In een ambitieuze, toekomstgerichte ontwikkeling biedt Heesch West ruimte aan middelgrote tot zeer grootschalige bedrijven, die elders in de regio geen passende huisvesting (meer) vinden. In belangrijke mate zijn dit bedrijven die nu al een regionale binding hebben en zich binnen onze regio willen doorontwikkelen.

Heesch West versterkt het vestigingsklimaat voor Noordoost-Brabant door in te spelen op deze specifieke kwaliteiten. Het nieuwe terrein biedt vestigingsmogelijkheden voor nieuwe regionale en (inter)nationale ruimtevragers én biedt uitbreidingsmogelijkheden voor het bedrijfsleven uit onder andere onze gemeente. Heesch West richt zich op doorstroming van (regionale) bedrijven die door

omvang, ontwikkeling of omgevingseffect niet meer passen op de huidige locatie. Heesch West zorgt zo voor directe en indirect werkgelegenheid voor de regio.

Beleidsindicatoren

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners.

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Functiemenging (%)	2020	49,7	48,2
	2021	49,7	48,7
	2022	50,2	49,1
	2023	50,6	49,1
	2024	Geen data	Geen data
Het aantal vestigingen van bedrijven (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	2020	152,8	152,9
	2021	158,5	160,4
	2022	166,8	172,2
	2023	174,2	179,5
	2024	Geen data	Geen data

1) De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Lasten en baten 2024-2026

		Lasten			Baten		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**2024**	**2025**	**2026**	**2024**	**2025**	**2026**
3.1	Economische ontwikkeling	364.764	596.360	440.415	197.221	15.000	95.069
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-84.527	101.592	130.917	-52.527	103.592	132.454
3.3	Bedrijfsloket- en -regelingen	147.963	146.308	148.543	33.793	27.035	28.116
0.10	Mutatie reserves programma 4	225.446				75.000	
	Totaal	**653.646**	**844.260**	**719.875**	**178.487**	**220.627**	**255.639**

Lasten en baten 2026-2029

	Lasten				Baten			
Nr.	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
3.1	440.415	461.746	479.577	499.155	95.069	95.196	97.671	100.113
3.2	130.917	133.049	134.770	136.691	132.454	133.049	134.770	136.691
3.3	148.543	154.230	158.919	164.100	28.116	28.819	29.568	30.308
0.10								
Totaal	**719.875**	**749.025**	**773.266**	**799.946**	**255.639**	**257.064**	**262.009**	**267.112**

Brondocumenten

- Economische visie Bernheze “Van meer naar Beter” 2021-2026 (april 2021)
- Uitvoeringsagenda Economie Bernheze 2021 – 2026 (1 juli 2025)
- Richting 2030: Samenwerkingsagenda overheden Noordoost-Brabant (maart 2020)
- Visie recreatie en toerisme Bernheze 2018-2022 (juli 2018)
- MaashorstManifest 2010
- Natuurplan De Maashorst 2010
- Kwaliteitsfonds buitengebied 2025 (5 juni 2025)
- Gebiedsvisie Natuurgebied De Maashorst (december 2023)
- Inrichtings- en Beheerplan De Maashorst 2023-2028 (30 januari 2024)

Programma 5: Weerbare en veilige samenleving

Veilige samenleving

In het belang van de veiligheid van onze ondernemers en inwoners blijven we onverminderd aandacht houden voor de aanpak van ondermijning. Waar criminaliteit zich vroeger voornamelijk concentreerde in de grote steden, zien we al een aantal jaren een toename van ondermijnende activiteiten in meer landelijke gebieden. Bernheze is alert op signalen van ondermijning en werkt regionaal alsook multidisciplinair samen om de veiligheid in de regio zo goed mogelijk te borgen en ondermijning tegen te gaan.

Naast ondermijning is de link tussen zorg én veiligheid een van de belangrijkste aandachtspunten om Bernheze veilig te houden. Het kan gaan om huiselijk geweld, kindermishandeling of, bijvoorbeeld, incidenten rondom verwarde personen. Ook hier is met name een multidisciplinaire en integrale benadering nodig.

Weerbaarheid, waaronder ook digitale weerbaarheid, neemt een steeds prominentere plek in bij de benadering van het thema veiligheid. We blijven inzetten om robuust en weerbaar te blijven.

Weerbare en veerkrachtige samenleving

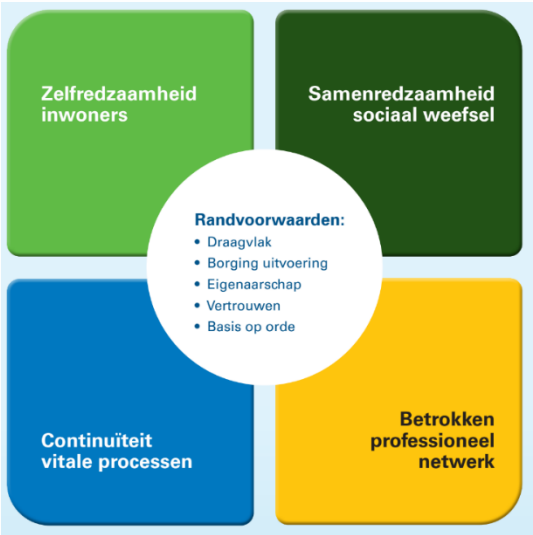

Toenemende geopolitieke spanningen, hybride dreigingen, klimaatverandering en zaken zoals het grotere risico op langdurige stroomuitval vragen om het integraal versterken van zowel de maatschappelijke weerbaarheid als de veerkracht van de samenleving. Deze dreigingen brengen nieuwe opgaven met zich mee voor de manier waarop we als samenleving omgaan met thema's als maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht, openbare orde en crisisbeheersing. Een weerbare en veerkrachtige samenleving kan zowel de risico's op verstoringen beperken, als zich snel herstellen en aanpassen aan nieuwe omstandigheden. Voorbereiding hierop raakt alle domeinen binnen de gemeente, niet alleen het veiligheidsdomein. Vanuit het 'society as a whole'-principe zoeken we nadrukkelijk de verbinding met de samenleving en andere ketenpartners. Landelijk, regionaal en lokaal worden verbindingen met de samenleving gelegd. Bernheze heeft met het Breed Maatschappelijk Beleid een fundament om op verder te bouwen. In 2025 hebben we een eerste start gemaakt. Dit leiden tot een afzonderlijk raadsvoorstel. Onze inzet zal niet beperkt blijven tot onze inzet in 2025, ook de komende jaren zal het nodige moeten gebeuren, zowel intern als extern. Juist tijdens de(ze) momenten van relatieve rust kunnen we

bouwen aan structuren en de zelf- en samenredzaamheid. We verwachten dat het thema weerbaarheid langjarig een significant thema zal blijven en dat blijvende inzet hierop nodig is.

Wat willen we bereiken?

- Veilige leefomgeving;
- Vermindering/ tegengaan van ondermijning van het gezag;
- Bewustwording over risico en uitingen van ondermijning;
- Versterken van vertrouwen van inwoner in gemeente / bestuur;
- Veiligheid bij complexe zorgcasuïstiek,
- Zelfredzaamheid inwoners,
- Samenredzaamheid van sociaal weefsel,
- Rolduiding en samenwerking professioneel netwerk,
- Continuïteit van vitale processen.

Wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

Basisteam programmaleider Ondermijning en Coördinator Maasland Interventie Team

Nederland moet minder aantrekkelijk worden voor georganiseerde misdaad, zowel op nationaal als lokaal niveau, zoals in Bernheze. We moeten ons richten op preventie, weerbaarheid, verstoring, bestuurlijke maatregelen en straffen. De basisteamprogrammaleider en het Maasland interventieteam zijn al jaren essentieel in de aanpak van ondermijnende criminaliteit, zowel preventief als repressief. De oorspronkelijke kostenramingen voor deze coördinatoren zijn niet langer toereikend. Beide coördinatoren zijn in dienst van de gemeente Oss, met een dienstverleningsovereenkomst als basis. In de begroting wordt de komende jaren gefaseerd een bedrag opgenomen om de gemeente Oss een reële vergoeding te betalen. De ophoging van totaal € 30.000,- is al volgt opgebouwd.

- Programmaleider basisteam ondermijning (€ 15.000,-)
  Deze verhoging is het gevolg van contractuele afspraken (dienstverleningsovereenkomst) om gefaseerd toe te groeien over de periode 2024-2026 naar de werkelijke kosten (uitsluitend loonkosten) voor de personele inzet voor Bernheze.
- Coördinator Maasland Interventie Team (MIT) (€ 15.000,-)
  Bij de start van het MIT met ingang van 2021 is een schatting gemaakt van de benodigde formatieve inzet voor Bernheze. De formatieve inzet blijkt echter hoger dan ingeschat bij de contractuele afspraken. Dit betekent een verhoging van de bijdrage om gemeente Oss een reële vergoeding te geven voor de inzet.

Naast ondermijning staan we de komende jaren voor diverse uitdagingen. Zijn we voldoende voorbereid op noodsituaties zoals natuurrampen en conflicten? Hoe vergroten we ons besef van deze risico’s en hoe zorgen we ervoor dat we hier samen weerbaar tegen zijn. Dit kunnen we als

overheid niet alleen. Er schuilt veel potentieel in onze inwoners en ondernemers. Bij ernstige gebeurtenissen moeten we samen klaarstaan. Daarom krijgt dit onderwerp de komende jaren extra aandacht.

Naast weerbaarheid vragen ook digitale veiligheid, mensenhandel en polarisatie om blijvende aandacht. Dit kan bijvoorbeeld door campagnes of fysieke bijeenkomsten. Het huidige veiligheidsbudget is hiervoor niet toereikend, daarom vragen we om een structurele verhoging van het budget.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Verhoging kosten inzet Basisteam programmaleider Ondermijning	MJB	2026	15.000	Structureel
Verhoging kosten inzet Coördinator Maasland Interventie Team	Nieuw	2026	15.000	Structureel

Brabantse norm weerbare overheid

De afgelopen twee jaar is gewerkt aan de invoering van de Brabantse Weerbaarheidsnorm. Vanaf 2026 gaat de borging plaatsvinden. Om de borging, die onder andere bestaat uit coördinatie, uitvoering, vormgeving en bewustwording, een impuls te kunnen geven is het incidentele bedrag vrijgemaakt.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Impuls borging Brabantse Weerbaarheidsnorm	Nieuw	2026	14.500	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-14.500	Incidenteel

Veilige Publieke Dienstverlening

We zien een landelijke trend dat dat agressie, geweld en grensoverschrijdend gedrag zich steeds vaker tegen overheidspersoneel richt. Berichten hierover zien we ook vaker terug in de media. Agressie en geweld op de werkvloer zijn onacceptabel en verminderen het werkplezier, verhogen stress, geven psychische klachten en kunnen leiden tot uitval. Bernheze vindt het belangrijk om haar medewerkers voor te bereiden en te beschermen tegen agressie en geweld. En om handvatten te bieden om door te pakken op het moment dat zo’n situatie zich voordoet.

Het beleid Veilige Publieke Dienstverlening (VPD) is opgesteld, zodat alle medewerkers van onze organisatie en derden duidelijkheid hebben over welk gedrag we wel van derden accepteren en

welk gedrag absoluut niet. Hiermee markeren we nu een gezamenlijke grens van acceptabel gedrag. De kern van deze norm is dat agressie/geweld en grensoverschrijdend gedrag nooit worden getolereerd.

Met ons beleid sluiten we aan bij de peiler veilige Publieke Dienstverlening binnen de Brabantse norm weerbare overheid.

Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstelling van dit programma. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Veiligheidsregio Brabant-Noord

De Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en Bevolkingszorg. In de veiligheidsregio werken zij met de 11 gemeenten en de GGD samen op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en bevolkingszorg. Ook de Nationale Politie, de Meldkamer Oost-Brabant, het Waterschap Aa en Maas, het Waterschap De Dommel en het Regionaal Militair Commando-Zuid werken samen binnen de veiligheidsregio.

Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost is een netwerksamenwerking waarin veiligheid, zorg en lokaal bestuur samenkomen voor de integrale aanpak van complexe problematiek. Het doel van de samenwerking is het terugdringen van overlast en recidive, waarbij wordt ingezet op gedragsverandering en verbetering van kwaliteit van het leven van de betrokkene(n).

Beleidsindicatoren

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners.

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Verwijzingen Halt (aantal per 1.000 inwoners, 12 t/m 17 jaar)	2020	10	4
	2021	7	2
	2022	8	4
	2023	8	6
	2024	9	7

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	2020	1,0	1,6
	2021	1,0	1,4
	2022	1,2	1,3
	2023	1,4	2,3
	2024	1.3	1.8
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	2020	3,3	1,6
	2021	3,1	2,1
	2022	3,3	1,9
	2023	3,0	1,5
	2024	3,1	1,8
Diefstallen uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)	2020	1,4	1,8
	2021	1,1	1,3
	2022	1,2	1,1
	2023	1,1	0,8
	2024	1,1	1,4
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (aantal per 1.000 inwoners)	2020	4,9	2,9
	2021	4,8	2,4
	2022	4,8	2,8
	2023	4,4	3,1
	2024	4,1	3,1

Lasten en baten 2024-2026

		Lasten			Baten		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**2024**	**2025**	**2026**	**2024**	**2025**	**2026**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.360.022	2.494.808	2.631.321	27.080		
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.292.399	1.365.610	1.479.658	108.011	43.632	3.777
0.10	Mutatie reserves programma 5	34.945					14.500
	Totaal	**3.687.366**	**3.860.418**	**4.110.979**	**135.091**	**43.632**	**18.277**

Lasten en baten 2026-2029

	Lasten				Baten			
Nr.	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
1.1	2.631.321	2.698.396	2.769.174	2.839.293				
1.2	1.479.658	1.526.803	1.584.573	1.648.189	3.777	3.871	3.972	4.071
0.10					14.500			
Totaal	**4.110.979**	**4.225.199**	**4.353.747**	**4.487.482**	**18.277**	**3.871**	**3.972**	**4.071**

Brondocumenten

- Beleidskader Integrale Veiligheid 2023-2026
- Regionaal Beleidsplan Veiligheidsregio Brabant Noord 2024-2027

- Beleidsplan Omgevingsrecht 2024-2027 (2023)
- Beleid inzake bestuurlijk handhaving van art. 13B Opiumwet (april 2023)
- Algemene Plaatselijke Verordening Bernheze 2021 (oktober 2021)
- Beleidsregel Wet Bibob 2024 gemeente Bernheze (april 2024)
- Verordening wet gemeentelijke anti-discriminatievoorzieningen 2011 (september 2011)
- Beleid Mensenhandel gemeente Bernheze ‘Signaleren en aanpak’ 2023-2026 (14 december 2023)

Programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie

Om het goede te kunnen doen voor én met onze samenleving, is een krachtige, wendbare en toekomstgerichte organisatie essentieel. Een organisatie die stevig verankerd is in haar omgeving, waar dienstverlening niet alleen centraal staat, maar ook continu wordt verbeterd in nauwe samenwerking met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Tegelijkertijd bouwen we samen aan een inspirerende en aantrekkelijke werkplek, waar medewerkers zich gewaardeerd en uitgedaagd voelen.

Hoewel het programma Dienstverlening in 2025 formeel wordt afgerond, blijven we ook in 2026 onverminderd investeren in de kwaliteit van onze dienstverlening. We doen dit vanuit de overtuiging dat gewoon goed geregelde dienstverlening een doorlopende opdracht is, die vraagt om aandacht, vernieuwing en betrokkenheid.

Om onze ambities waar te maken, is een stevige en robuuste organisatie nodig. Afgelopen jaren hebben we – naast het verbeteren van de externe dienstverlening - in de bedrijfsvoering ingezet op het verbeteren (en digitaliseren) van de interne dienstverlening, integraal werken en het op orde krijgen van de basis, naast noodzakelijke inspanningen als gevolg van gewijzigde CAO's (Collectieve Arbeidsovereenkomst) en andere wet- en regelgeving. Daarmee zijn we nu in de fase dat we verder kunnen gaan bouwen. In het huidige tijdsgewricht, met snelle technologische ontwikkelingen en in de huidige arbeidsmarkt vraagt dit de nodige investeringen op het gebied van HRM (Human Resource Management), Informatievoorziening en Communicatie.

Kortom, in 2026 zetten we vol overtuiging in op een sterke organisatie die klaar is voor de toekomst: verbonden met de samenleving, aantrekkelijk als werkgever en gedreven om het verschil te maken.

Wat willen we bereiken?

In aansluiting op onze visie zijn wij in de kern een dienstverlenende organisatie. Wij hebben dit in 2023 – in aansluiting op onze kernwaarden – vertaald naar de volgende kernbeloftes voor onze inwoners en bedrijven:

1. Wij zijn er voor iedereen
Bij ons kan je aankloppen, de deur staat voor je open. We zijn betrokken en staan dicht bij onze samenleving. We gaan voor het gemeenschappelijke belang. Onze keuzes wegen we af tussen collectief en individueel belang.

2. Wij zijn helder en duidelijk
In onze taal, communicatie en werkwijzen. Het is duidelijk wat we van jou verwachten en jij weet wat je van ons kan verwachten.

3. Wij zijn transparant
Het is duidelijk hoe we te werk gaan. Wanneer je een aanvraag bij ons doet is het helder hoe het proces gaat lopen. We delen onze overwegingen bij een beslissing/antwoord.

4. Wij zijn betrouwbaar
We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen. Het maakt niet uit welke collega je spreekt, we geven dezelfde antwoorden. Je kan op ons vertrouwen.

5. Onze dienstverlening maken wij zo eenvoudig mogelijk
Op tijd je antwoord en geen onnodige tussenstappen, we zijn compleet en het is duidelijk wat je moet doen.

Onze kernwaarden vormen de verbinding tussen de missie, visie en ons dagelijks handelen. We verwachten van iedereen dat in het werk, de samenwerking met anderen en in onze dienstverlening de kernwaarden belangrijke leidende principes zijn en geven daarin zelf het goede voorbeeld.

Wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

Om onze kernbeloftes waar te kunnen blijven maken gaan we in 2026 inzetten op:

- **De borging van het programma Dienstverlening in de lijn.**
  Zoals het rekenkameronderzoek ‘Optimalisering Dienstverlening’ heeft aangetoond, hebben de extra investeringen en inspanningen een zeer positief effect gehad op de kwaliteit van onze dienstverlening. Onderdeel van het programma was om tot het continu verbeteren van onze processen en de kwaliteit te komen. Bij de overdracht naar de lijn, worden de teams zelf verantwoordelijk hiervoor.

  Ook gaan we ons meethuis, waarmee we de kwaliteit van onze dienstverlening meten, uitbreiden en gebruiken zodat we ook zicht hebben op de kwaliteit van onze dienstverlening teneinde deze gericht te kunnen verbeteren.

- **Strategisch HRM beleid en een nieuwe HR-gesprekcyclus**
  Om onze dienstverlening nu én in de toekomst op peil te houden, streven we naar een solide én wendbare organisatie. Dit vraagt om een personeelsbestand dat zowel kwalitatief als kwantitatief goed is samengesteld. We willen beschikken over voldoende kennis en ervaring, maar ook over de flexibiliteit om in te spelen op veranderende omstandigheden en opgaven. Daarom zetten we in op strategisch personeelsbeleid dat gericht is op duurzame inzetbaarheid, flexibiliteit en continuïteit.

Tegelijkertijd gaan we in 2026 werken met een nieuwe en passende gesprekscyclus. Dat is nodig, willen we een aantrekkelijke werkgever zijn en blijven voor onze huidige en toekomstige medewerkers, ook in het licht van de toenemende complexiteit en integraliteit van de maatschappelijke opgaven.

Niet alleen zorgen we er zo voor dat medewerkers zich continu kunnen blijven ontwikkelen, en we onze ambities kunnen realiseren, maar zorgt dit er ook voor dat wij een aantrekkelijke werkgever zijn. Zo bouwen we samen aan een veerkrachtige organisatie. Om deze manier van werken goed uit de verf te laten komen is een investering in een digitale module nodig.

- **Een wendbare organisatie**

  Om onze dienstverlening nu én in de toekomst op peil te houden, streven we naar een solide én wendbare organisatie. Tegelijkertijd staat de arbeidsmarkt onder druk, en binnen onze organisatie nadert een aanzienlijk aantal medewerkers de pensioengerechtigde leeftijd. Daar willen we op voorbereid zijn. Dit vraagt om gerichte aandacht voor personeelsplanning, kennisoverdracht en het behoud van talent.

  Parallel hieraan worden we geconfronteerd met een groeiende diversiteit aan maatschappelijke opgaven, die elkaar in rap tempo opvolgen. Ook zijn deze op voorhand niet altijd goed te voorzien en moet er soms snel geschakeld kunnen worden.

  Om deze flexibiliteit in de praktijk te kunnen realiseren, is in de begrotingen van 2023 en 2024 al een flexibele schil van 7 fte toegekend. De geplande uitbreiding naar 10 fte is in 2025 met één jaar uitgesteld en wordt nu voorzien in 2026. Deze uitbreiding is noodzakelijk om onze organisatie slagvaardig te houden.

- **Onderzoeken van technologische innovaties**

  We onderzoeken actief hoe technologische innovaties, zoals kunstmatige intelligentie (AI), ons kunnen ondersteunen bij het realiseren van onze doelen. Deze ontwikkeling staat nog aan de vooravond en het is belangrijk om stil te blijven staan bij veiligheid, privacy en ethische aspecten. We verkennen de mogelijkheden van AI om processen te verbeteren, besluitvorming te ondersteunen en dienstverlening te personaliseren – altijd binnen duidelijke kaders en met respect voor de menselijke maat. Persoonlijk en warm contact blijft ook bij de inzet van technologische innovaties altijd mogelijk.

- **Verbeteren van de corporate communicatie**

  Corporate communicatie speelt een belangrijke rol in hoe Bernheze wordt gezien door externe stakeholders. Een consistente en professionele uitstraling draagt bij aan het vertrouwen in de organisatie. Om versnippering van communicatie-uitingen te voorkomen en de organisatie communicatiever te maken, is het borgen van een uniforme aanpak van groot belang. Een Digital Asset Management (DAM) systeem ondersteunt hierbij; dit systeem maakt het mogelijk

om digitale middelen – zoals afbeeldingen, video's en documenten – centraal te beheren en beschikbaar te stellen. In 2026 willen we dit aanschaffen.

- **Goede digitale toegankelijkheid**

  Niet voor iedereen is het even gemakkelijk om goed toegang te krijgen tot informatie en diensten als gevolg van een beperking. Als Bernheze willen we dat iedereen ongehinderd en optimaal mee kan doen. Dit is een van de pijlers van onze onlangs vastgestelde inclusieagenda. We vinden het belangrijk om in lijn daarmee deze obstakels zoveel mogelijk weg te nemen. Naast deze ambitie is er een wettelijke plicht (op basis van het Tijdelijk Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid, EAA) om digitale informatie en diensten toegankelijk te maken voor iedereen.

  Met de recente vernieuwing van de gemeentelijke website is hierin al een belangrijke stap gezet. Om inzicht te verkrijgen in de mate waarin we voldoen aan onze digitale toegankelijkheidsverplichting is het echter noodzakelijk om ook de digitale toegankelijkheid van gekoppelde externe applicaties en websites te onderzoeken. Hiervoor is tijdelijk inhuurbudget nodig, evenals budget voor een analyse-instrument dat inzicht geeft in de mate van toegankelijkheid.

- **Digitaliseren van de planning en controlcyclus (P&C-cyclus)**

  In het kader van de verkenning van mogelijke bezuinigingsmaatregelen voor 2026 is, op advies van een externe consultant, gekeken naar verdere digitalisering van de P&C-cyclus van Bernheze. Daarbij is geadviseerd om een digitale P&C-tool aan te schaffen.

  Deze tool kan bijdragen aan een meer gestroomlijnd proces bij het verzamelen van analyses en toelichtingen vanuit de organisatie en de budgethouders. Daarnaast bevordert de tool de digitale ontsluiting en toegankelijkheid van de begroting, tussenrapportages en andere P&C-producten voor de gemeenteraad, onze inwoners, bedrijven en overige stakeholders.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Flexibiliteit/inventiviteit (in stand houden/ opbouwen goed personeelsbestand) - 3 fte (incl. aanschaf laptop, telefoon, etc.)	MJB	2026	309.000	Structureel
Aanschaf module gesprekscyclus	Nieuw	2026	15.000	Structureel
Verbeteren digitalisering t.b.v. verbetering dienstverlening (applicaties, software, website)	MJB	2026	50.000	Structureel
Reguliere vervanging laptops	Nieuw	2026	230.000	Investering
Vrijval lease laptops	Nieuw	2027	-61.100	Structureel

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Reguliere vervanging kantoorwerkplekken	Nieuw	2028	100.000	Investering
Vrijval lease beeldschermen/dockingstations	Nieuw	2029	-25.575	Structureel
Reguliere vervanging centrale infrastructuur ICT	Nieuw	2026	60.000	Investering
Vrijval leasekosten technische infrastructuur ICT	Nieuw	2027	-15.000	Structureel
Reguliere vervanging iPads gemeenteraad	Nieuw	2026	20.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-20.000	Incidenteel
Vrijval leasekosten iPads gemeenteraad	Nieuw	2026	-4.828	Structureel
Reguliere vervanging telefoons	Nieuw	2029	150.000	Investering
Implementatiekosten vervangingsplan (Pink Gegevensdistributie)	Nieuw	2026	40.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-40.000	Incidenteel
Implementatiekosten vervangingsplan (Vicrea)	Nieuw	2026	25.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-25.000	Incidenteel
Digital Asset Management systeem				
- aanschaf en implementatie	Nieuw	2026	25.000	Incidenteel
- licentiekosten	Nieuw	2026	6.500	Structureel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-25.000	Incidenteel
Externe Inhuur t.b.v. digitale toegankelijkheid website en systemen te verbeteren	Nieuw	2026	80.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-80.000	Incidenteel
Analyse applicatie t.b.v. digitale toegankelijkheid	Nieuw	2026	5.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-5.000	Incidenteel
Digitale tool P&C-cyclus - licentiekosten	Nieuw	2026	15.000	Structureel
Digitale tool P&C-cyclus – implementatiekosten	Nieuw	2026	60.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	-60.000	Incidenteel

Ombuigingsvoorstellen

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Inkoopreductie Bureau Inkoop Zuidoost-Brabant (Bizob)	2026	-50.000	Structureel

Inkoopreductie Bizob

Sinds eind 2023 is Bernheze aangesloten bij Bizob voor de uitvoering van grotere en complexere inkoop- en aanbestedingstrajecten. Deze samenwerking stelt ons in staat om te profiteren van gespecialiseerde kennis en ervaring, en vormt daarmee een belangrijke stap in de verdere professionalisering van ons inkoopproces. Door deze borging van expertise zetten we in op een

kwalitatieve verbetering van onze inkooppraktijk en vergroten we de rechtmatigheid, doelmatigheid en transparantie van onze aanbestedingen.

Een belangrijk voordeel van deze samenwerking is dat we eerder en beter inzicht krijgen in de inkooptrajecten die binnen een jaar gaan spelen. Hierdoor kunnen we de inzet van Bizob gerichter toewijzen aan specifieke projecten en de bijbehorende budgetten. Dit stelt ons in staat om efficiënter te werken en tegelijkertijd besparingen te realiseren binnen de exploitatie.

Daarnaast investeren we in de verdere ontwikkeling van onze interne organisatie op het gebied van inkoop en contractbeheer. Door processen te professionaliseren en de kennis en vaardigheden van medewerkers te versterken, vergroten we onze grip op lopende contracten en benutten we kansen voor inkoopvoordelen die bijdragen aan de beoogde ombuigingen.

Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstelling van dit programma. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)

Het Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC) voert voor Bernheze en de andere deelnemende gemeenten en waterschappen wettelijk verplichte taken uit op het gebied van archiefbeheer, ordening, controle en –ontsluiting. Binnen de mogelijkheden werkt het BHIC aan het beleidsdoel ‘meer publiek, meer divers publiek’. Dit sluit aan bij onze doelstelling om cultuur, in dit geval het papieren en digitale erfgoed van de gemeente, gemakkelijk toegankelijk te maken voor belangstellenden. Het BHIC gaat actief aan de slag met het e-depot. Het BHIC is landelijk een van de koplopers in de digitaal ontsloten historische naslag.

Lasten en baten 2024-2026

		Lasten			Baten		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**2024**	**2025**	**2026**	**2024**	**2025**	**2026**
0.1	Bestuur	2.479.116	2.291.389	2.510.556			
0.2	Burgerzaken	1.338.672	1.165.098	1.188.888	728.036	580.721	603.947
0.4	Overhead	11.750.943	12.018.574	12.718.768	437.232	118.402	78.966
0.10	Mutatie reserves programma 6	353.546	41.603		405.183	275.579	251.331
	Totaal	**15.922.277**	**15.516.664**	**16.418.212**	**1.570.451**	**974.702**	**934.244**

Lasten en baten 2026-2029

	Lasten				Baten			
Nr.	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
0.1	2.510.556	2.590.584	2.680.836	2.779.947				
0.2	1.188.888	1.242.642	1.288.279	1.338.017	603.947	619.045	635.140	651.019
0.4	12.718.768	12.911.054	13.367.733	13.830.053	78.966	80.409	81.949	83.468
0.10					251.331	15.942	15.942	15.942
Totaal	**16.418.212**	**16.744.280**	**17.336.848**	**17.948.017**	**934.244**	**715.396**	**733.031**	**750.429**

Brondocumenten

- Uitwerking positionering & visie dienstverlening Bernheze (april 2021)

Programma 7: Financiën

Hoewel 2026 voor Bernheze financieel minder zwaar uitvalt dan eerder werd gevreesd – het verwachte 'ravijnjaar' blijkt voor ons mee te vallen – blijven we ons bewust van de structurele uitdagingen die voor ons liggen. Het meevallen van het ravijnjaar 2026 biedt ons tijdelijk lucht, maar vormt geen garantie voor de jaren daarna. We zien dat er grote, strategische opgaven op ons afkomen die aanzienlijke investeringen zullen vragen. Denk aan thema's als woningbouw, infrastructurele werken, energietransitie, digitalisering, vergrijzing en de toenemende druk op het sociaal domein.

Deze opgaven vragen niet alleen om financiële middelen, maar ook om scherpe keuzes in het hier en nu. We willen als gemeente financieel gezond blijven en tegelijkertijd onze ambities waarmaken. Dat betekent dat we voortdurend moeten afwegen wat nodig is, wat mogelijk is en wat wenselijk is – in het belang van onze inwoners en de toekomst van Bernheze.

Wat willen we bereiken?

- Verantwoord begroten, financieel gezond en stabiel;
- Ambities en financiële middelen in balans;
- Lastendruk voor inwoners en ondernemers die past bij voorzieningenniveau van onze gemeente (niet onnodig verhogen).

Wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

Evenwicht en flexibiliteit van de gemeentelijke financiën

We hanteren het principe dat de structurele uitgaven gedekt worden door structurele middelen. Op basis hiervan beoordeelt onze toezichthouder of de begroting positief is en krijgen we repressief toezicht. Dit gegeven is het uitgangspunt voor het in standhouden van onze voorzieningen en de mate van het realiseren van onze ambities. Ook de omvangrijke opgaves met financiële consequenties zoals woningbouw, infrastructurele werken, energietransitie digitalisering, vergrijzing en de toenemende druk op het sociaal domein vragen ruimte in de begroting.

De belangrijkste structurele middelen verkrijgen we uit het gemeentefonds en de lokale heffingen (± 69%). Voor wat betreft de inkomsten uit het gemeentefonds worden we voortdurend geconfronteerd met de onzekerheden over de financiering nu en in de toekomst. Deze begroting biedt een meerjarige sluitende exploitatie. Daarbij hebben gekeken naar lastenverzwaring (OZB voor 2026 en 2027 +5% naast een compensatie voor de inflatie) en ombuigingen. We hebben voornamelijk ingezet op ombuigingen die geen afbreuk doen aan het voorzieningenniveau zoals we dat kennen in Bernheze en die onze inwoners maar beperkt raken zoals verlenging van afschrijvingstermijnen. Daarnaast hebben we kritisch gekeken welke investeringen geen uitstel

dulden en welke investeringen konden worden doorgeschoven naar 2027 en of konden worden geparkeerd. Het jaar 2026 dient immers in evenwicht te zijn.

Om tot een structureel financiële sluitende begroting te komsten hebben we er voor gekozen gebruik te maken van de verruiming van de inzet van de algemene reserve. Het is namelijk sinds 2025 mogelijk 10% van het surplus van de algemene reserve of terwijl vrij besteedbaar deel in te zetten voor het dekken van structurele lasten. Met de voorwaarde dat de solvabiliteit groter of gelijk aan 20% is en blijft. In de Kadernota 2026-2029 stelden wij uw raad voor een klein deel van onze reserves (€ 270.000,- op jaarbasis voor een periode van vier jaar) in te zetten om structurele lasten te dekken. We gebruiken hiervoor de overschotten die we de laatste jaren hebben gezien op onze jaarrekeningen. We vinden het verantwoord om 5% van het gemiddelde overschot over de periode 2018-2024 (€ 5,4 miljoen) in te zetten.

Mutaties na kadernota

Na vaststelling van Kadernota is gebleken dat de uitbreiding van het team Wmo-consulenten met 1 fte noodzakelijk is. De kosten hiervan bedrag € 92.376,- op jaarbasis. Voor dekking van deze kosten hebben we de inzet van de vrij besteedbaar reserves verhoogd van € 270.000,- naar € 362.376,- voor een periode van vier jaar. Hiervoor hebben we een bedrag van € 369.500,- vrij laten vallen uit de reserve Transities ten gunste van de reserve Nog nader te bestemmen. Door uw raad is immers besloten dat de reserve Transities bedoeld is voor dekking van kosten die voortvloeien uit de drie decentralisaties (Wmo, jeugdzorg en participatie). Hiermee is de inzet van deze reserve beperkt. Als gevolg van o.a. het Breed Maatschappelijk Beleid willen we deze reserve voor een breder doel binnen het sociaal domein inzetten. We zullen u hiervoor een separaat voorstel ter besluitvorming voorleggen.

Toekomstige projecten en in te stellen financiële buffer

Voor 2027 en latere jaren staan we nog voor een financiële uitdaging als gevolg van een aantal grote strategische projecten (o.a. project De Misse 2-4-6, rondwegen Nistelrode en Heeswijk-Dinther, sportpark Heeswijk-Dinther, gebiedsontwikkeling Abdij van Berne, Integraal Huisvestingsplan Onderwijs) waarvan we in deze begroting de financiële consequenties nog niet in beeld hebben. We stellen in deze begroting voor om vanuit de positieve uitkomsten van de Meicirculaire 2025 een structurele stelpost op te nemen van € 480.000,- in 2026 oplopend naar 1,2 miljoen in 2029, om ruimte te creëren voor de financiële consequenties van deze strategische projecten.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Bron: MJB of Nieuw	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Stelpost strategische projecten	Nieuw	2026	480.000	Structureel
	Nieuw	2027	250.000	Structureel
	Nieuw	2028	240.000	Structureel
	Nieuw	2029	235.000	Structureel
Inzet deel van de vrij besteedbare reserve	Nieuw	2026	362.376	Incidenteel
	Nieuw	2027	362.376	Incidenteel
	Nieuw	2028	362.376	Incidenteel
	Nieuw	2029	362.376	Incidenteel
Vrijval reserve Transities	Nieuw	2026	-369.500	Incidenteel
Toevoeging aan reserve Nog nader te bestemmen	Nieuw	2026	369.500	Incidenteel

Betaalbaarheid

Voor de aangeboden diensten vragen we een prijs die maximaal de kostprijs is, maar bij de leges passen we dit niet in alle gevallen toe. De reden is dat dit zou leiden tot onaanvaardbare hoge leges.

Hierdoor bereiken we voor algemene dienstverlening (hoofdstuk 1) een dekking van 57,4% en voor de leges met betrekking tot maatschappelijk belangen zoals evenementen en overige vergunningen in het kader van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) (hoofdstuk 3) een dekking van 21,3%. In beginsel passen we voor vergunningen met betrekking tot de omgevingswet (hoofdstuk 2) een dekking van maximaal 100% toe. Voor 2026 is een dekkingspercentage van 99,3% van toepassing.

De OZB corrigeren we de in de begroting met de verwachte inflatie van 4% (inflatie-index 2026:2,7% + een nacalculatie 2025 van 1,3%). Daarnaast willen we voor 2026, naast de aanpassing voor de inflatie, een aanpassing van 5% doorvoeren om ruimte te creëren om te kunnen blijven investeren.

Het tarief voor riool en afval leiden we af van de verwachte kosten. Voor afval geldt dat we kunnen beschikken over de afvalreserve. We zetten deze buffer in voor egalisatie van de kosten en indien mogelijk restitueren we aan onze inwoners. Ten aanzien van de voorziening riolering geldt eveneens de egalisatiefunctie. De paragraaf lokale heffingen geeft meer details over deze heffingen en wat dit betekent voor onze inwoners.

De begroting 2026 sluit met een positief structureel saldo van afgerond € 240.000,-. Hierdoor blijft er ruimte voor de gemeenteraad voor aanvullende wensen.

Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstelling van dit programma. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

De BSOB is een regionaal samenwerkingsverband dat zich richt op het gezamenlijk waarderen, heffen en innen van belastingen. Het doel is de kwaliteit, dienstverlening, efficiency en continuïteit van de waardering, heffing en inning van lokale belastingen te verbeteren.

Beleidsindicatoren

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners.

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Gemiddelde WOZ waarde van woningen (x duizend euro)	2020	267	326
	2021	285	333
	2022	313	374
	2023	361	431
	2024	376	457
	2025	396	480
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	2020	8,7	8,0
	2021	8,1	12,3
	2022	8,3	10,9
	2023	8,4	23,8
	2024	7,3	18,3
Demografische druk (%)[1]	2020	78,4	77,0
	2021	78,5	77,4
	2022	79,0	76,9
	2023	79,1	77,0
	2024	79,5	77,1
	2025	80,1	77,6
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in €)	2020	720	720
	2021	Geen data	751
	2022	Geen data	825
	2023	867	808
	2024	Geen data	837
	2025	957	894

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in €)	2020	797	772
	2021	Geen data	802
	2022	Geen data	878
	2023	949	861
	2024	Geen data	891
	2025	1.046	951

1) De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per 100 personen van 20 tot 65 jaar

Lasten en baten 2024-2026

		Lasten			Baten		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**2024**	**2025**	**2026**	**2024**	**2025**	**2026**
0.5	Treasury	78.002	75.204	68.461	603.929	436.335	83.549
0.61	OZB woningen	545.334	543.687	524.613	5.077.772	5.417.748	5.990.689
0.62	OZB niet-woningen				3.240.080	3.493.798	3.788.590
0.63	Parkeerbelasting						
0.64	Belastingen overig				35.043	38.300	38.300
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				59.578.222	60.628.735	62.826.345
0.8	Overige baten en lasten	2.313	98.481	171.703			
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	423.209	491.270				
3.4	Economische promotie - toeristenbelasting	11.562			360.307	256.396	408.896
6.3	Inkomensregelingen – generieke teruggave	153.406					
0.10	Mutatie reserves programma 7	1.779.243	2.725.947	849.500	1.239.871		362.376
	Totaal	**2.993.069**	**3.934.589**	**1.614.277**	**70.135.224**	**70.271.312**	**73.498.745**

Lasten en baten 2026-2029

	Lasten				Baten			
Nr.	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
0.5	68.461	61.580	54.733	47.878	83.549	76.157	68.765	61.372
0.61	524.613	537.728	551.709	565.502	5.990.689	6.526.098	6.816.029	7.206.613
0.62					3.788.590	4.072.734	4.178.625	4.283.091
0.63								
0.64					38.300	38.300	38.300	38.300
0.7					62.826.345	64.430.082	64.909.558	67.322.335
0.8	171.703	507.802	677.169	775.025				

	Lasten				Baten			
0.9								
3.4					408.896	408.896	408.896	408.896
6.3								
0.10	849.500	730.000	970.000	1.205.000	362.376	362.376	362.376	362.376
Totaal	**1.614.277**	**1.837.110**	**2.253.611**	**2.593.405**	**73.498.745**	**75.914.643**	**76.782.549**	**79.682.983**

Brondocumenten

- Financiële verordening gemeente Bernheze 2024 (art. 212 gemeentewet) (12 december 2024)
- Controleverordening (art. 213 gemeentewet) gemeente Bernheze 2023 (14 december 2013)
- Nota reserves en voorzieningen 2024 (12 december 2024)

Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Binnen de begroting bestaat er onderscheid tussen specifieke dekkingsmiddelen en algemene dekkingsmiddelen. Specifieke dekkingsmiddelen (bijvoorbeeld opbrengsten voor het ophalen van afval, het verstrekken van vergunningen, het onderhouden van het riool en het verstrekken van reisdocumenten), hangen samen met een concreet beleidsveld en staan opgenomen in de desbetreffende programma's. Deze dekkingsmiddelen verlagen het saldo van lasten en baten op de betreffende programma's in de begroting. Specifieke dekkingsmiddelen zijn niet vrij besteedbaar.

Anders dan de specifieke dekkingsmiddelen, zijn de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien. Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen, die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Deze middelen zijn daarmee vrij besteedbaar. De algemene dekkingsmiddelen leveren de financiële dekking van de bestedingen van de programma's 1 tot en met 7 en zijn ingedeeld naar de voorgeschreven categorieën en onvoorzien.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

In de tabel wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen. Onder de tabel worden de onderdelen kort toegelicht.

		2024	2025	2026	2027	2028	2029
1.	Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is:						
	Onroerende zaakbelasting	8.284.360	8.875.149	9.749.279	10.568.832	10.964.654	11.459.704
2.	Algemene uitkering uit het gemeentefonds	59.578.222	60.628.735	62.826.345	64.430.082	64.909.558	67.322.335
3.	Dividend	45.490	44.932	34.538	34.538	34.538	34.538
	Totaal	**67.908.072**	**69.548.816**	**72.610.162**	**75.033.452**	**75.908.750**	**78.816.577**

Grafisch geeft dit het volgende beeld:

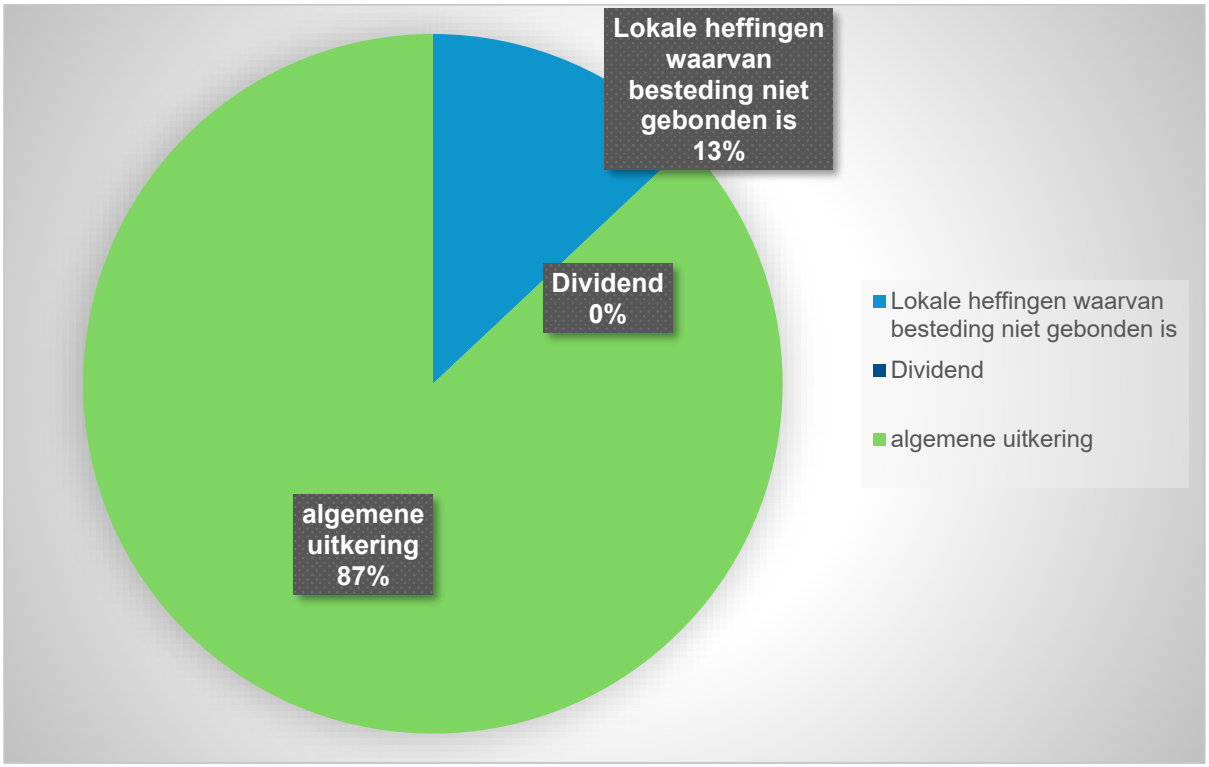

Lokale heffingen

1. Onroerende zaakbelasting (OZB)

Bij lokale heffingen treffen we de heffingen aan, waarvan de besteding niet is gebonden. Dit betreft de onroerende zaak belasting. In totaliteit gaat het voor 2026 om een geraamd bedrag van circa € 9,7 miljoen aan opbrengsten uit algemene dekkingsmiddelen. Lokale heffingen, waarvan de besteding wel gebonden is, bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing, rioolrechten en diverse leges, worden op de desbetreffende taakvelden verantwoord. Voor een overzicht van de opbrengsten van de belangrijkste heffingen en in welke beleidsvelden deze zijn opgenomen verwijzen wij u naar de paragraaf ‘Lokale heffingen’ in deze begroting.

Er bestaat een relatie tussen de OZB en de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De belastingcapaciteit is een van de verdeelmaatstaven die de hoogte van de algemene uitkering bepalen. Zo wordt rekening gehouden met de mogelijkheid die een gemeente heeft om belastinginkomsten te verkrijgen. De belastingcapaciteit is een afgeleide van de waarde van onroerende zaken. Voor bepaling van de hoogte van de algemene uitkering wordt de waarde van woningen voor 80% meegerekend, van de waarde van niet-woningen (bedrijven) 70%. Hierop wordt het zogenaamde rekentarief toegepast. Dit rekentarief is het gemiddelde tarief van alle gemeenten. Het rekentarief wordt berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak. Het resulterende bedrag wordt gekort op de algemene uitkering. Ter informatie: voor 2026 vindt een korting plaats op de algemene uitkering van € 7,3 miljoen. Het feitelijk OZB-tarief dat de gemeente heft, heeft geen effect op deze korting in de algemene uitkering.

De geraamde opbrengsten OZB laten jaarlijks een stijging zien als gevolg van de areaalontwikkeling en de voorgestelde OZB-aanpassingen.

2. Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Het grootste deel van de inkomsten van de gemeente is afkomstig uit de algemene uitkering (ook wel gemeentefonds genoemd). De omvang van de algemene uitkering wordt bepaald door het rijk bij de circulaires. Voor de begroting 2026 wordt uitgegaan van de gegevens uit de meicirculaire 2025.

Op Prinsjesdag publiceert het rijk de septembercirculaire 2025. De financiële effecten van deze circulaire worden niet verwerkt in de begroting 2026. Wij informeren uw gemeenteraad door middel van een notitie ter informatie over de uitkomsten van de septembercirculaire. Deze uitkomsten kan uw gemeenteraad ter overweging meenemen bij de behandeling van de begroting.

In grote lijnen is de systematiek van de algemene uitkering dat deze groeit door middel van het zogenaamde accres. Er is sprake van een prijsaccres en een volumeaccres. Het prijsaccres is gebaseerd op prijsontwikkeling Bruto Binnenlands Product (BBP) in het lopende jaar. Het volumeaccres is gebaseerd op het gemiddelde van de volumeontwikkeling van het BBP van jaar t-2 tot en met jaar t-8. Door het werken met een meerjarig gemiddelde is er sprake van een zekere stabiliteit.

Binnen de algemene uitkering wordt ook rekening gehouden met een nog te ontvangen bedrag uit het BTW-compensatiefonds (BCF). Omdat gemeenten minder btw declareren dan in het fonds aanwezig is, wordt het restantbudget uit het BCF via de algemene uitkering verdeeld over de gemeenten. Op basis van de meicirculaire 2025 is in de begroting 2026 rekening gehouden met een incidentele opbrengst van circa € 475.000,-.

De jaarlijkse stijging van het gemeentefonds is voornamelijk het gevolg van het prijs- en volumeaccres. Daarnaast is het gemeentefonds in 2026 en 2027 verhoogd als gevolg van tijdelijk extra middelen ter compensatie van de landelijke tekorten op de uitgaven jeugdzorg. Dit om gemeenten ruimte te bieden voor de transformatie van de jeugdzorg.

3. Dividend

Wij ontvangen jaarlijks een dividenduitkering uit ons aandelenbezit in de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). In de begroting houden wij rekening met een structurele dividendopbrengst van € 34.538,-. In 2024 en 2025 laat de uitkering dividend een beperkte hogere uitkering zien.

Overhead

Om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead schrijft het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in artikel 8 lid 1c voor om een apart overzicht op te nemen van de overhead. In de programma’s zijn alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces.

Onder overhead wordt verstaan: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Hiertoe behoren ook de systemen en aanverwante lasten die deze functies ondersteunen. Te denken valt aan kosten met betrekking tot personeel & Organisatie (P&O), financiën, huisvesting en bestuursondersteuning. Deze kosten mogen niet worden toegerekend aan de directe taakvelden/programma's. De overhead wordt centraal begroot en verantwoord op het overzicht overhead via taakveld 0.4 Overhead in het programma Dienstverlening en sterke organisatie. Onderstaand wordt inzicht gegeven in het totaal van de overhead alsmede de verrekening binnen de begroting.

De kosten van de overhead kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Lasten
1. Personele overheadkosten	8.048.415
2. Algemene administratiekosten	263.782
3. Informatievoorziening en automatisering	2.776.970
4. Huisvesting	813.060
5. Overige	737.575
Subtotaal	**12.638.802**
6. Toerekening overheadkosten aan grondexploitaties	821.657
Totale kosten overhead	**13.461.459**

1. Personele overheadkosten

Dit betreft de loonkosten van personeel voor zover deze niet actief zijn in het primaire proces en daarmee kunnen worden gedefinieerd als overhead. Onder overhead wordt de formatie verantwoord die wordt ingezet voor onder andere financiën, communicatie, juridische zaken, HRM, ICT en bestuursondersteuning. Overeenkomstig de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording zijn hierbij ook de volledige loonkosten van directie en teamcoaches opgenomen. Daarnaast worden onder de personele overheadkosten de kosten verantwoord voor het personeelsbeheer. Hierbij valt te denken aan opleidingskosten, reis- en verblijfskosten, werving en selectie, loopbaan- en mobiliteitsadviezen, arbobeleid en het voeren van de salarisadministratie.

2. Algemene administratiekosten

Onder Algemene administratiekosten zijn de kosten opgenomen voor kantoormaterialen, telefoonkosten, portokosten en abonnementen.

3. Informatievoorziening en automatisering (I&A)

Onder I&A zijn de kosten opgenomen voor onder andere aanschaf, onderhoud en licenties van hard- en software en systeem- en netwerkbeheer.

4. Huisvesting

Onder huisvesting zijn de kosten opgenomen voor ruimten voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen organisatie. De kosten bevatten onder andere energiekosten, (groot)

onderhoud, technische installaties, kantoormeubilair, verzekering, schoonmaak en afschrijvingslasten van het gemeentekantoor.

5. Overige

Onder overige zijn onder andere de externe kosten opgenomen gerelateerd aan juridische zaken waaronder juridische advieskosten, bezwarencommissie, de kosten voor communicatie en representatie, kwaliteitszorg en klachtenregeling en archief. Daarnaast hebben we hier de kosten voor de invoering Wet Open Overheid verantwoord, die niet zijn toe te rekenen aan een taakveld.

6. Toerekening overheadkosten aan grondexploitaties

Volgens het Besluit begroting en verantwoording mag uitsluitend een doorberekening van de overheadkosten plaatsvinden aan de grondexploitaties door dit als negatieve last in de overhead mee te nemen. Het saldo dat gepresenteerd wordt onder de overhead is daarom een netto bedrag. De toerekening heeft plaatsgevonden op basis van het aantal uren dat geraamd is ten laste van de grondexploitaties.

Dekking van de overhead

In de begroting is alleen overhead toegerekend aan de grondexploitaties. De overhead zal verder vanuit de algemene dekkingsmiddelen bekostigd moeten worden. Uitzondering hierop zijn de activiteiten waarvoor kostendekkende tarieven doorberekend mogen worden zoals afval, riolering en begraafplaatsen. De overheadkosten worden aan deze activiteiten extracomptabel toegerekend (zie paragraaf lokale heffingen).

Vennootschapsbelasting (Vpb)

De Wet op de vennootschapsbelasting (Vpb) betekent dat overheden belast kunnen worden voor economische activiteiten die ook door private ondernemingen (kunnen) worden uitgevoerd. Het doel is om een gelijk speelveld te creëren tussen partijen (overheden en private ondernemingen). Hierdoor vallen activiteiten waarvoor gemeenten als ondernemer optreden onder de Vpb.

De belaste activiteiten voor onze gemeente betreffen de bouwgrondexploitaties, opbrengst zonnepanelen, opbrengsten lichtmastreclame en gedeeltelijk de verkoopopbrengsten van het afval. Deze belasting wordt na afloop van het kalenderjaar bepaald aan de hand van de gerealiseerde fiscale winst en dan geheel verantwoord binnen de algemene dienst. Het Besluit begroting en verantwoording geeft hiervoor aanwijzingen.

Onvoorzien

In de begroting is in de exploitatie een post Onvoorzien opgenomen. Dit betreft een structurele post van € 98.251,-. Dit is een wettelijk verplichte uitgavenpost op basis van artikel 8, lid 6 van het Besluit begroting en verantwoording. De post onvoorzien kan ingezet worden voor alle programma’s. Het college kan zonder voorafgaande toestemming van de raad beschikken over de

post onvoorzien van het lopende jaar onder de volgende voorwaarden die in de Financiële verordening zijn opgenomen:

1. De beschikking over de post onvoorzien mag uitsluitend betrekking hebben op uitgaven die onvoorzienbaar, onuitstelbaar of onvermijdbaar (de zogenaamde drie O's) zijn.
2. Mutaties van eenmalige of structurele lasten of baten, niet zijnde mutaties voortvloeiende uit investeringskredieten, tot en met € 25.000,-.
3. Mutaties van geautoriseerde investeringskredieten tot 10% van het investeringsbedrag of tot een bedrag van € 100.000,-.
4. Voordelen welke niet zijn geraamd worden toegevoegd aan de post onvoorzien.
5. Het college doet zonder voorafgaande toestemming van de raad ten laste van de post onvoorzien geen uitgaven waarvan bekend is of verondersteld mag worden dat daaromtrent belangrijke politieke gevoeligheid bestaat.
6. Indien aanwending van de post onvoorzien structurele financiële consequenties tot gevolg heeft worden deze consequenties in de eerst volgende Kadernota en/of begroting opgenomen als een onomkeerbaar besluit.

Het college informeert achteraf de raad over de beschikking van de post onvoorzien door middel van de tussentijdse rapportages.

Wij zullen u in de gemeenteraad van december 2025 een voorstel voorleggen voor een aanpassing van de voorwaarden voor de inzet van de post onvoorzien.

Deel 2: Paragrafen

A. Lokale heffingen

Inleiding

In artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is bepaald dat de paragraaf betreffende de lokale heffingen ten minste bevat:

- de geraamde inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een aanduiding van de lokale lastendruk;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven en heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

Overzicht en beleidsuitgangspunten ten aanzien van de lokale heffingen

Belastingen en heffingen

Het algemeen te voeren financieel beleid doen wij op basis van evenwichtige keuzes. Wij letten hierbij op de taken en de daarvoor beschikbare middelen. Uiteraard met het doel om onze uitgaven en inkomsten in balans te houden. Ten gevolge hiervan kijken wij bij het belasting- en tarievenbeleid naar de kosten van het in stand houden van de algemene voorzieningen en de OZB-prijs die daar redelijkerwijs voor betaald zou moeten worden.

Voor het uitvoeren van taken op het gebied van afval, riool en diverse andere diensten gaan wij uit van het doorberekenen van de kostprijs. Wij doen dit vanuit de gedachte dat deze voldoen aan het profijtbeginsel.

Bernheze kent een aantal belastingen en heffingen die kunnen worden onderscheiden in algemene dekkingsmiddelen (ozb) en heffingen waarvan de besteding is gebonden.

Omschrijving	Maatstaf	Beoogd doel
Belastingen		
Onroerende zaakbelasting	WOZ-waarden	Algemeen dekkingsmiddel
Toeristenbelasting	Aantal overnachtingen	Algemeen dekkingsmiddel
Reclamebelasting	WOZ-waarden	Bestrijding van kosten gericht op veiligheid, leefbaarheid of ontwikkeling van het aangewezen gebied waar de belasting geheven wordt.

Omschrijving	Maatstaf	Beoogd doel
Rechten/ heffingen		
Rioolheffing	WOZ-waarden	Dekking van kosten voor onderhoud en vervanging van riolering.
Afvalstoffenheffing	Vast bedrag verhoogd met toeslag of bedrag per lediging	Dekking van de kosten voor afvoer en verwerking van huishoudelijk afval.
Marktgelden	Gebruik vierkante meters	Dekking van kosten verbonden aan gebruik van een marktstandplaats nader omschreven in de verordening.
Leges	Diversen	Dekking van de kosten van dienstverlening en producten nader omschreven in de verordening en tarieventabel.
Lijkbezorgingsrechten	Diversen	Dekking van de kosten van diensten nader omschreven in de verordening.

Belastingvoorstellen 2026

De gemeenteraad stelt de verordeningen vast, waarin de tarieven voor de gemeentelijke belastingen en heffingen zijn opgenomen. In de raadsvergadering van 18 december 2025 leggen wij uw raad een afzonderlijk raadsvoorstel met belastingvoorstellen ter besluitvorming voor. In dat voorstel wordt uitgebreid ingegaan op de diverse belastingen en heffingen. Hieronder volgt een korte samenvatting van de belangrijkste voorstellen.

Onroerende zaakbelasting

Wij houden rekening met een tariefsaanpassing van 9% voor woningen en niet-woningen. Deze verhoging van 9% betreft een verhoging van 4% voor de verwachte inflatie (bron: CPB) en een extra aanpassing van 5%. De verhoging voor de verwachte inflatie is gelijk aan de recente meicirculaire 2025 (pBBP 2,7% en een nacalculatie 2025 van 1,3%). Met de extra aanpassing van 5% creëren we ruimte om te blijven investeren en ruimte te houden voor de nieuwe gemeenteraad. De voorgestelde verhoging is in lijn met de Kadernota 2026-2029.

Voor 2026 gelden de WOZ-waarden met waardepeildatum 1 januari 2025. Deze waarden zijn tot stand gekomen op basis van de geactualiseerde taxaties van het geïnventariseerde onroerend goed (door de BSOB) inclusief areaaluitbreiding (nieuwbouw, verbouw en sloop).

Wij verwachten op basis van de landelijke marktontwikkeling over de periode van 1 januari 2024 tot 1 januari 2025 een waardestijging voor woningen van 10,5% en voor niet-woningen van 2,0%. Om een gelijkblijvende opbrengst te kunnen blijven genereren worden de tarieven gecorrigeerd met deze waardenaanpassingen. Bij de behandeling van de belastingvoorstellen zullen de dan beschikbare lokale cijfers aan u worden voorgelegd voor de vast te stellen OZB-tarieven 2026.

Afvalstoffenheffing

Het uitgangspunt van ons afvalbeleid is dat het restafval zoveel mogelijk wordt gescheiden van andere afvalstromen. Door maatregelen die betrekking hebben op de wijze van inzameling van het GFT, PMD, textiel en de effecten van tariefprikkels willen we onze doelstellingen halen.

De begrote kosten voor afval in 2026 zijn gestegen met het standaard inflatiepercentage van 4%. Deze correctie voor inflatie passen we ook toe op de tarieven. Voor 2025 is besloten eenmalig € 20,- per aansluiting terug te geven. In de belastingvoorstellen voor 2026 (in december 2025) zal opnieuw beoordeeld worden of een teruggaaf mogelijk is.

Rioolheffing

Op basis van het Programma water en riolering 2024-2027 passen wij de tarieven aan met het stand inflatiepercentage van 4%. Daarnaast houden we rekening met een extra aanpassing van 2,5% in verband met toekomstige (vervangings-)investeringen. Op 4 juli 2024 is uw raad hierover geïnformeerd via een notitie ter informatie.

In de ombuigingsvoorstellen stellen we u voor het vegen van wegen en het afvoeren van het veegvuil volledig toe te rekenen aan rioolheffing. Dit is mogelijk op basis van jurisprudentie. Dit betekent een aanpassing van het tarief rioolheffing met 3,6%.

Ontwikkeling gemiddelde woonlasten en prognose lokale lastendruk

Onder woonlasten verstaan wij het totaalbedrag dat onze inwoners moeten betalen voor: OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bij vergelijking van de gemiddelde woonlasten over 2025 en 2026 moet er rekening mee worden gehouden dat we voorlopige inschattingen voor de nieuwe WOZ-waarden per 1 januari 2025 gebruiken en daarvan afgeleid de OZB-tarieven.

De berekening voor 2026 is gebaseerd op een gemiddelde waarde van een woning van € 526.377,- en een gemiddelde waarde van een niet-woning van € 461.862,-.

Overzicht lastendruk			OZB		Afvalstof-fenheffing	Generieke teruggave	Rioolheffing		Totaal
			Tarief	Bedrag	Bedrag		Tarief	Bedrag	
2025	Woningen	Eigenaar	0,0842%	401,14			0,0410%	195,33	596,47
		Gebruiker			258.90				258,90
		Eigenaar-gebruiker	0,0842%	401,14	258.90		0,0410%	195,33	855,37
	Niet-woningen	Eigenaar	0,3092%	1.424,26			0,0410%	189,08	1.613,34
		Gebruiker	0,2600%	1.197,64					1.197,64

Overzicht lastendruk			OZB		Afvalstof-fenheffing	Generieke teruggave	Rioolheffing		Totaal
		Eigenaar-gebruiker	0,5692%	2.621,90			0,0411%	189,08	2.810,98
2026	Woningen	Eigenaar	0,0831%	437,19			0,0411%	216,34	653,53
		Gebruiker			289,69				289,69
		Eigenaar-gebruiker	0,0831%	437,19	289,69		0,0411%	216,34	943,22
	Niet-woningen	Eigenaar	0,3431%	1.584,82			0,0411%	189,83	1.774,64
		Gebruiker	0,2871%	1.326,19					1.326,19
		Eigenaar-gebruiker	0,6303%	2.911,01			0,0411%	189.83	3.100,83

In onderstaande tabel hebben we de gemiddelde lastendrukontwikkeling in beeld gebracht.

In 2025 is door de gemeenteraad besloten tot een incidentele teruggave van € 20,- op het vastrecht afval.

In kolom (4) is de gemiddelde lastendrukontwikkeling in beeld gebracht rekening houdende met deze incidentele teruggave van € 20,- in 2025.

In kolom (5) is de gemiddelde lastendrukontwikkeling in beeld gebracht wanneer de incidentele teruggave van € 20,- wordt geëlimineerd.

		2025 met incidentele teruggave afval in 2025 (1)	2025 excl. incidentele teruggave afval in 2025 (2)	2026 (3)	Wijziging t.o.v. 2025 (incl. incidentele teruggave afval 2025) (4)	Wijziging t.o.v. 2025 (excl. incidentele teruggave afval 2025) (5)
		Bedrag	Bedrag	Bedrag	%	%
Woningen	Eigenaar	596,47	596.47	653,53	9,57%	9,57%
	Gebruiker	258,90	278.90	289,69	11,89%	3,87%
	Eigenaar en gebruiker	855,37	875.37	943,22	10,27%	7,75%
Niet-woningen	Eigenaar	1.613,34	1.613,34	1.774,64	10,00%	10,00%
	Gebruiker	1.197,64	1.197,64	1.326,19	10,73%	10,73%
	Eigenaar en gebruiker	2.810,98	2.810,98	3.100,83	10,31%	10,31%

In onderstaande tabel hebben we de gemiddelde woonlastenstijging in beeld gebracht op jaarbasis:

		Gemiddelde woonlastenstijging in euro's t.o.v. 2025 inclusief incidentele teruggave afval 2025 (in euro's)	Gemiddelde woonlastenstijging t.o.v. 2025 waarbij de incidentele teruggave afval is geëlimineerd (in euro's)
Woningen	Eigenaar	57	57
	Gebruiker	31	11
	Eigenaar en gebruiker	88	68
Niet-woningen	Eigenaar	161	161
	Gebruiker	129	129
	Eigenaar en gebruiker	290	290

Overzicht gemiddelde woonlasten 2025 van omliggende en vergelijkbare gemeenten

(bron: Coelo)

Gemeente	Aantal inwoners Per 1-1-2025	Gemiddelde WOZ-waarde 2025 in euro's	Woonlasten eigenaar/bewoner meerpersoons-huishouden in euro's	Woonlasten huurder meerpersoons-huishouden in euro's
Maashorst	59.671	423.000	901	372
Meierijstad	84.711	450.000	919	323
Bernheze	32.606	480.000	951	252
Oss	95.233	383.000	972	363
Best	31.652	462.000	1.004	586
Land van Cuijk	92.817	394.000	1.018	412
Laarbeek	23.324	440.000	1.022	525
Gemert-Bakel	31.541	427.000	1.105	498
Vught	33.010	569.000	1.183	580
Boekel	11.465	437.000	1.151	613

De geraamde inkomsten

De opbrengsten van de (belangrijkste) belastingen en heffingen worden in onderstaande tabel weergegeven:

Belastingen en heffingen	Geraamde inkomsten 2026
Onroerende zaakbelasting (OZB)	9.749.279
Toeristenbelasting	408.896
Reclamebelasting	38.300

Belastingen en heffingen	Geraamde inkomsten 2026
Afvalstoffenheffing (restfractie, GFT en milieustraat)	3.890.884
Rioolheffing	3.220.426
Totaal	**17.307.785**

Kwijtscheldingsbeleid

Op basis van artikel 26 van de invorderingswet geven wij uitvoering aan de kwijtschelding van belastingen. Op 27 juni 2019 besloot uw raad in het kader van de harmonisatie van het kwijtscheldingsbeleid BSOB, dat:

- voor de kosten van bestaan een percentage van 100% van de bijstandsnorm wordt gehanteerd voor personen jonger dan de AOW-gerechtigde leeftijd;
- de norm voor de kosten van bestaan voor AOW-gerechtigden te baseren op de toepasselijke netto AOW-bedragen in de plaats van op de toepasselijke bijstandsnorm;
- bij het bepalen van het netto-besteedbare inkomen voor kwijtschelding rekening wordt gehouden met de kosten van kinderopvang;
- de kwijtschelding voor natuurlijke personen die een bedrijf of een zelfstandig beroep uitoefenen (kleine ondernemers) in stand wordt gehouden.

Voor kwijtschelding komen de volgende heffingen in aanmerking:

- Onroerende zaakbelasting eigenaar woning en niet-woning en gebruik niet-woning.
- Afvalstoffenheffing tot het vastgesteld maximum van € 152,- op basis van de Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing Bernheze 2025.
- Rioolheffing.

Kostendekkendheid tarieven

In het Besluit begroting en verantwoording is bepaald dat alleen kosten worden opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Kosten van overhead worden centraal geraamd op taakveld 0.4, maar dienen wel in verband gebracht te worden met de integrale kostprijs. Om deze reden is het van belang dat uit de begroting blijkt hoe de tarieven worden berekend en welke (beleids)keuzes bij die berekening zijn gemaakt. Deze paragraaf verschaft deze informatie.

Rioolheffing

Goede riolering is nodig voor de bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast. Als gemeente hebben we de taak om voor die riolering te zorgen: we hebben de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, voor afvloeiend hemelwater en voor grondwatermaatregelen.

Met het nieuwe, meer adaptieve, PWR (Programma Water en Riolering) willen wij verder gaan door:

- nog nadrukkelijker te kijken naar ontwikkelingen die in de stedelijke omgeving plaatsvinden rond water, grondstoffen, energie en ruimtelijke ontwikkelingen;
- de zorgplicht nog breder in te bedden in de interne en externe processen, waardoor betere afstemming plaatsvindt op andere processen in de (openbare) ruimte;
- het projectmatig klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte.

De beleidsambities die hierbij horen zijn:
- adaptief en risicogestuurd beheer;
- klimaatadaptatie;
- samenwerking in As50+-verband;
- inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

Om alle kosten te kunnen dekken, heffen we rioolheffing. We heffen van eigenaren op basis van de WOZ-waarde. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in:
- onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen, en
- onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen.

Het grootste deel van de lasten is bedoeld voor het opvangen van de vervanging en relining van de riolering. Gezien het feit dat er nogal wat onzekerheden zijn over het exacte tijdstip van de vervangingspiek (na 2040) en de ontwikkeling van nieuwe (goedkopere) renovatietechnieken is het niet verstandig om per direct een theoretisch op lange termijn kostendekkend tarief te hanteren.

De huidige heffing ligt onder het op lange termijn kostendekkende tarief. Er zijn vele scenario's mogelijk om naar een kostendekkend niveau te groeien. In wezen is het een vraagstuk van verdeling in de tijd: hoe langzamer we naar een kostendekkend niveau groeien, hoe hoger we uiteindelijk uitkomen.

Het zwaartepunt van de uitgaven komt na 2040. Daarom passen wij het tarief de komende jaren aan met de inflatiecorrectie en jaarlijks 2,5% in verband met toekomstige (vervangings-)investeringen.

Deze benadering is tevens in overeenstemming met de aanbeveling van de Commissie BBV om ten behoeve van het tarief een horizon van 10 jaar te hanteren.

Kosten taakveld Riolering, excl. onderhoud incl. (omslag)rente[1]	2.449.220
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	- /- 21.848
Netto kosten taakveld Riolering	**2.427.372**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	486.517
BTW[2]	306.537
Totale kosten	**3.220.426**

Overige opbrengsten beschikking reserves	
Opbrengst heffingen	3.220.426
Totaal opbrengsten	**3.220.426**
Dekkingspercentage	**100%**

1) Geen omslagrente a.g.v. ontbreken van boekwaarde activa.
2) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft de kostprijsverhogende compensabele BTW over de gemaakte kosten. Voor deze compensabele btw is een korting toegepast op de algemene uitkering.

Afvalstoffenheffing

De focus ten aanzien van afval ligt tegenwoordig op het maximaal hergebruiken van producten en grondstoffen: de circulaire economie. Afval zien als grondstof is goedkoper, duurzamer en milieuvriendelijker. De richting die we op moeten is het denken en handelen van inwoners (nog) verder om te schakelen van afval naar grondstof, zodat het hergebruik stijgt en de hoeveelheid restafval daalt.

De volgende ambities zijn in het beleidsplan opgenomen:
- De milieuambitie: Bernheze moet er naar streven om in 2030 afvalloos te zijn (dat wil zeggen dat er geen huishoudelijk afval meer vrijkomt dat als restafval verwerkt moet worden).
- De kostenambitie kan omschreven worden als “een goede kwaliteit tegen een redelijke prijs”. Bij voorkeur gaan de kosten voor afvalbeheer niet omhoog, maar een stijging is bespreekbaar als daar wat tegenover staat.
- De serviceambitie: gemak voor de burger. Inwoners moeten hun afval zo veel mogelijk kwijt kunnen op het moment dat zij dat willen en zij zich dus ook weinig zorgen hoeven te maken over opslagruimte in huis (niet méér opslagmiddelen dan noodzakelijk).
- Aandacht voor werkgelegenheid (als vierde element aan de afvaldriehoek): preventie, hergebruik en recycling van afval kan lokale (sociale) werkgelegenheid opleveren. Denk hierbij aan nieuwe werkgelegenheid door sortering en vermarkting van afvalstromen, kringloopwinkels en repair-cafés. Dit aandachtspunt hanteren we als secundaire ambitie.

De fysieke inzamelstructuur is opgebouwd uit een haalsysteem (huis-aan-huis), een decentraal brengsysteem en een centraal brengsysteem (milieustraat en twee groendepots).

De financiële inzamelstructuur is opgebouwd uit:
- een belasting per perceel (vastrecht);
- een belasting voor het ledigen van een kliko fijn huishoudelijk restafval (fHRA);
- een belasting voor het aanleveren van bepaalde afvalstromen op de milieustraat (poorttarief).

Daarnaast zijn kosten verbonden aan het gebruik maken van de haalservice voor grof tuinafval binnen de bebouwde kom. Dit geheel van de afvalstoffenheffing is maximaal 100% kostendekkend.

Kosten taakveld Afval, excl. onderhoud incl. (omslag)rente	3.678.019
Inkomsten taakveld (afval), excl. heffingen	-/- 436.609
Netto kosten taakveld afval	**3.241.410**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	105.879
BTW[1]	553.401
Totale kosten	**3.900.690**
Opbrengst heffingen	3.890.884
Totaal opbrengsten	**3.890.884**
Dekkingspercentage	**99,8%**

1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft de kostprijsverhogende compensabele BTW over de gemaakte kosten. Voor deze compensabele btw is een korting toegepast op de algemene uitkering.

Grafrechten

Grafrechten zijn retributies die de gemeente kan heffen op grond van artikel 229, eerste lid, onder a en b, van de Gemeentewet. Zij worden geheven voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaats of het gemeentelijke crematorium en voor het genot van in verband daarmee door de gemeente verleende diensten.

De activiteiten binnen het taakveld Begraafplaatsen en crematoria gebaseerd op de Wet op de lijkbezorging hebben vooral een administratief karakter en zijn de volgende:
- toewijzen van nieuwe graven/urnen;
- begraven en cremeren;
- reserveren van een bestaand of nieuw graf;
- verlengen en beëindigen van grafrechten;
- opgraven en/of herbegraven of cremeren;
- contacten met rechthebbenden, grafdelvers en uitvaartdiensten.

Daarnaast worden kosten gemaakt voor de instandhouding van onze gemeentelijke begraafplaats. Kosten die wij maken voor de instandhouding particuliere begraafplaats en oorlogsgraven laten wij buiten beschouwing.

Bovenstaande activiteiten zijn volledig toe te rekenen aan de kostendekkendheid grafrechten.

Op dit moment zien we echter een extreme daling in het aantal begravingen (2020: 16; 2021: 6; 2022: 8; 2023: 6; 2024: 9). Dit heeft consequenties voor of de tarieven of de uitgangspunten/keuzes tarieven. Voor de tarieven hebben we vanaf 2023 de keuze gemaakt de tarieven alleen te indexeren. Het uitgangspunt kostendekkende tarieven voor grafrechten lijkt niet haalbaar.

Ook voor 2026 wordt rekening gehouden met een indexering van de tarieven 2025. Een (negatieve) dotatie aan de voorziening begraafplaats Loo zorgt op dit moment voor evenwicht in kosten en opbrengsten. Exclusief de (negatieve) dotatie zou de dekkingsgraad voor de gemeentelijke begraafplaats uitkomen op 41,2%.

Kosten taakveld Begraafplaatsen en crematoria, incl. (omslag)rente[1]	88.957
Kosten taakveld Begraafplaatsen en crematoria dotatie voorziening	-/- 62.945
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	
Netto kosten taakveld Begraafplaatsen en crematoria	**26.012**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	18.053
Totale kosten	**44.065**
Overige opbrengsten	
Opbrengst heffingen	44.065
Totaal opbrengsten	**44.065**
Dekkingspercentage ***Exclusief dekking voorziening***	**100,0%** ***41,2%***

1) Betreffen kosten taakveld Begraafplaatsen en crematoria exclusief de kosten begraafplaats Parkstraat en overige lasten lijkbezorging.

Leges

De huidige legesverordening is verdeeld in drie hoofdstukken, namelijk:
- Hoofdstuk 1: Algemene dienstverlening;
- Hoofdstuk 2: Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet;
- Hoofdstuk 3: Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder Hoofdstuk 2.

Hoofdstuk 1: Algemene dienstverlening

Hoofdstuk 1 bevat leges die voornamelijk betrekking hebben op de producten burgerzaken en producten bestuursstukken.

Een aantal van deze leges zijn door het Rijk gemaximeerd met als gevolg dat het kostendekkend maken van hoofdstuk 1 effecten kan hebben op de andere producten binnen hoofdstuk 1. Vooralsnog maken we de keuze om binnen hoofdstuk 1 (algemene dienstverlening) geen kruissubsidiëring toe te passen. Daarmee accepteren wij een niet 100% kostendekkendheid. Door de paspoortpiek (verwachting van 2024 tot en met 2028) worden meer opbrengsten uit leges verwacht voor paspoorten en rijbewijzen.

Kosten taakveld (Burgerzaken)[1]	738.903
Overhead taakveld (Burgerzaken)	414.592
Kosten taakveld (Verkeer en vervoer)	94.878
Overhead taakveld (Verkeer en vervoer)	85.386
Totale kosten	**1.333.759**
Overige opbrengsten:	
Inkomsten taakveld (burgerzaken en ruimte en leefomgeving) excl. heffingen	-/- 10.191
Netto kosten	**1.323.568**
Opbrengst heffingen (Burgerzaken)	595.091
Opbrengst heffingen (Verkeer en vervoer)	165.388
Totaal opbrengsten uit heffingen	**760.479**
Dekkingspercentage	**57,5%**

1) Omslagrente niet van toepassing; geen boekwaarde aanwezig.

Hoofdstuk 2: Leges Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving

Per 1 januari 2024 is de nieuwe omgevingswet ingevoerd. De Omgevingswet gaat over de ruimte waarin mensen wonen, werken en ontspannen. Deze nieuwe wet voegt oude wetten samen en bevat regels voor wat er buiten te zien, horen en ruiken is.

Een van de kernbegrippen in de Omgevingswet is de 'fysieke leefomgeving'. Dit begrip bepaalt de werkingssfeer van de Omgevingswet.

Gedurende 2025 is steeds duidelijker geworden wat de tijdsbesteding aan de processen is en de verwachtte aantallen van de vergunningen. Met deze informatie zijn we van een dekkingsgraad van 83,5% (begroting 2025) en 93,3% (belasting en legesverordening 2025) in 2025, naar een verwachtte dekkingsgraad van 99,3% in 2026 gegroeid.

Voor Hoofdstuk 2 geldt maximaal 100% kostendekkende tarieven.

Kosten taakveld Wonen en bouwen[1]	703.738
Netto kosten taakveld Wonen en bouwen	**703.738**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead diverse taakvelden	489.567
Kosten taakveld Crisisbeheersing en brandweer	74.537
Kosten taakveld Milieubeheer	57.965
Kosten taakveld Ruimtelijke ordening	6.297
Totale kosten	**1.332.104**
Overige opbrengsten	-/- 19
Netto kosten	**1.332.085**

Opbrengst heffingen Wonen en Bouwen	1.277.462
Opbrengst heffingen Milieubeheer	45.850
Totaal opbrengsten uit heffingen	**1.323.312**
Dekkingspercentage	**99,3%**

1) Omslagrente niet van toepassing; geen boekwaarde aanwezig.

Hoofdstuk 3: Leges Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Dit hoofdstuk bevat alle leges die betrekking hebben op producten horeca, evenementen, brandbeveiligingsverordening en overige vergunningen in het kader van de APV (veelal producten met een maatschappelijk karakter). Uw raad heeft zich uitgesproken om diensten in het maatschappelijk belang laag te houden waardoor de bereikbaarheid van burgers in de samenleving gegarandeerd blijft. Vanuit het ombuigingsproces begroting 2026, is besloten de B- en C-evenementen kostendekkend te maken. Hierbij is de verwachting dat circa € 20.000,- aan extra opbrengsten gegenereerd gaan worden. Dit resulteert in een stijging van de dekkingsgraad van 7,6% in 2025 naar een verwachte dekkingsgraad van 21,3% in 2026.

Kosten taakveld Economische promotie[1]	84.148
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	
Netto kosten taakveld Economische promotie	**84.148**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead taakveld Economische promotie	48.792
Kosten taakveld Crisisbeheersing en brandweer	37.269
Kosten taakveld Ruimte en leefomgeving	630
Totale kosten	**170.839**
Overige opbrengsten	-/-2
Netto Kosten	**170.837**
Opbrengst heffingen taakveld economische promotie en burgerzaken	36.363
Totaal opbrengsten uit heffingen	**36.363**
Dekkingspercentage	**21,3%**

1) Omslagrente niet van toepassing; geen boekwaarde aanwezig.

Leges marktgelden

Marktgelden worden geheven voor het innemen van een marktplaats op één van de wekelijkse warenmarkten, of zijnde een standwerkersplaats. Losse standplaatsen en ventvergunningen vallen hier niet onder. Voor marktgelden geldt als uitgangspunt maximaal 100% kostendekkende tarieven.

Kosten taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen[1]	27.570
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen	-/- 3.876
Netto kosten taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**23.694**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead taakveld Bedrijvenloket & bedrijfsregelingen en economische promotie	18.297
Kosten taakveld economische promotie	8.132
Totale kosten	**50.123**
Opbrengst heffingen	24.240
Totaal opbrengsten uit heffingen	**24.240**
Dekkingspercentage	**48,4%**

1) Omslagrente niet van toepassing; geen boekwaarde aanwezig.

B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Voor een gezonde financiële positie moet de gemeente over voldoende weerstandsvermogen beschikken. Weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om haar taken voort te zetten ondanks financiële tegenvallers. Dit betekent dat de gemeente middelen beschikbaar moet hebben of in de loop der tijd middelen beschikbaar kan maken om eventuele financiële risico's als die zich voordoen op te vangen. Hiermee voorkomt de gemeente dat elke niet begrote, financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen of dat er juist een onnodig hoge financiële buffer wordt aangehouden. Voordat dit weerstandsvermogen bepaald kan worden zal zij eerst de weerstandscapaciteit en de risico's moeten inventariseren. Het weerstandsvermogen wordt weergegeven in een ratio dat weergeeft in hoeverre de gemeente in staat is de risico's op te vangen.

Weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit wordt bepaald door de vrij beschikbare middelen die we in kunnen zetten voor eventuele dekking bij het voordoen van risico's. Wij maken daarbij onderscheid tussen een incidentele en een structurele component. Bij het beoordelen van de begroting en jaarrekening hanteert de toezichthouder (provincie) voor de algemene reserves het bedrag zoals geraamd per 1 januari van het begrotingsjaar.

Incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit:

- Algemene reserves
  Naast de reserve Nog nader te bestemmen hebben wij ook een Algemene weerstandsreserve. Het is de Algemene weerstandsreserve die wij volledig inzetten ten behoeve van de weerstandscapaciteit.
  De reserve Nog nader te bestemmen zien wij als volledig vrij beschikbaar om in te zetten voor andere doeleinden waar de raad over kan beslissen.
- Post onvoorzien (incidenteel)
  De post onvoorzien kan incidenteel worden ingezet als weerstandscapaciteit. Gedurende het uitvoeringsjaar kan dit budget worden ingezet voor concrete bestedingsvoorstellen. Bij de jaarrekening zal deze post onderdeel uitmaken van het rekeningresultaat.
- Stille reserves
  Niet aanwezig.
- Incidentele begrotingsruimte
  Bij de jaarrekening zal deze post onderdeel uitmaken van het rekeningresultaat.

Reserves

Overzicht per balansdatum:

Reserves	Omvang	
	Stand per 1-1-2026	Weerstandscapaciteit
Algemene reserve (reserve nog nader te bestemmen)	29.037.108	0
Algemene weerstandsreserve	6.466.419	6.466.419
Post onvoorzien (incidenteel)	98.251	98.251
Stille reserves	0	0
Incidentele begrotingsruimte	0	0
Totaal	**35.601.778**	**6.564.670**

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit:

a. Onbenutte belastingcapaciteit

Het Rijk heeft met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken.

De provincie geeft daarnaast aan dat de onbenutte belastingcapaciteit als volgt bepaald moet worden: “De nog onbenutte OZB gelijk aan de belastingheffing die nog kan plaatsvinden tot het niveau dat een gemeente moet heffen om voor toelating artikel 12 aanvraag in aanmerking te komen (onder curatelestelling rijk)”. Deze richtlijn volgen we.

	Artikel 12 norm	Gewogen gemiddelde OZB tarief Bernheze	Ruimte ten opzichte van artikel 12 norm
2026	0,1648%	0,1165%	4.042.763

b. Post onvoorzien structureel

Niet aanwezig.

c. Structurele begrotingsruimte

De structurele ruimte in de primitieve begroting 2026 is € 240.561,-.

	Stand per 1-1 (o.b.v. begroting)
Onbenutte belastingcapaciteit	4.042.763
Post onvoorzien (structureel)	0
Structurele begrotingsruimte (incl. wijzigingen)	240.561
Aanwezige structurele weerstandscapaciteit	**4.283.324**

Risico's

Kwantificering risico's

Voor de kwantificering van de afzonderlijke risico's maken wij gebruik van:

- de maximale omvang van het risico;
- de kans dat een risico zich voordoet (risicofactor);
- de termijn waarbinnen dit risico verwacht kan worden (tijdsfactor).

We maken bij de begroting en de jaarrekening een inschatting op basis van risicovolume, frequentie en tijd.

Berekeningswijze

Omvang risico (gewogen) = maximale omvang (ongewogen) x risicofactor x tijdsfactor

Soort	Toelichting	Percentage
Risicofactor 1	Hoog	80%
Risicofactor 2	Gemiddeld	50%
Risicofactor 3	Laag	20%
Tijdfactor 1	Binnen 1 jaar	100%
Tijdfactor 2	Binnen 2 jaar	50%
Tijdfactor 3	Binnen 5 jaar	20%
Tijdfactor 4	Langer dan 5 jaar	10%

Op basis van deze berekeningswijze zijn de risico's doorgerekend. In de volgende tabellen zijn de risico's weergegeven, gesplitst in incidentele en structurele risico's.

Overzicht incidentele risico's

Risicobeschrijving	Risicovolume	Gewogen risico
Renovatie Bruijstenhof	500.000	50.000
Startersleningen	150.000	3.000
Herplaatsingsgarantie flexwoningen	949.000	18.980
Bouwgrondexploitatie	3.072.845	3.072.845
Vlagheide	500.000	400.000
Terugbrengen uren ODBN "EFTAL"	120.000	12.000
Beëindiging ketenovereenkomst Verpact VNG	p.m.	p.m.
Heesch West	1.374.690	1.374.690
Wachtgelden wethouders	500.000	400.000
Gevolgen Wet toekomst pensioenen (Wtp)	200.000	80.000
Totaal incidentele risico's	**7.366.535**	**5.411.515**

Overzicht structurele risico's

Risicobeschrijving	Risicovolume	Gewogen risico
Leerlingenvervoer	50.000	25.000
Participatiebudget – inkomensdeel	285.000	142.500
Minimabeleid	106.000	84.800
Participatiewet – Wsw	335.000	33.500
WMO (Huish. hulp / hulpmiddelen / Wmo 2015)	797.000	637.600
Jeugdzorg	789.000	631.200
Regionale ambulancevoorziening	15.000	600
Begeleid werken	90.600	9.060
Algemene uitkering	3.117.000	1.246.800
Totaal structurele risico's	**5.584.600**	**2.811.060**

Onder "Geïnventariseerde risico's" ziet u de verdere onderbouwing van de benoemde risico's.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mogelijkheden weer van de gemeente om risico's op te kunnen vangen. Dit vermogen om risico's op te vangen wordt weergegeven door een ratio. Deze ratio is een verhoudingsgetal tussen de weerstandscapaciteit en de geïnventariseerde risico's.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (berekende risico-omvang) en wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal/ratio.

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van de onderstaande waarderingstabel, gebaseerd op de uitgangspunten van het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR):

Ratio	Betekenis
> 2	Uitstekend
1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
1,0 tot 1,4 (100% tot 140%)	Voldoende
0,8 tot 1,0	Matig
0,6 tot 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Wij streven naar een Voldoende (ratio minimaal 1,0 (100%); maximaal 1,4 (140%).

	Risico	Weerstandscapaciteit	Ratio (weerstandsvermogen)	Aanpassing capaciteit	Aanpassing Ratio
Incidenteel	5.411.515	6.564.670	121%	Nvt	Nvt
Structureel	2.811.060	4.283.324	152%	Nvt	Nvt
Totaal	**8.222.575**	**10.847.994**	**132%**	**Nvt**	**Nvt**

Het weerstandsvermogen zal zich op basis van de gekozen ratio (tussen 1,0 en 1,4) tussen de € 8.222.575,- (1,0 x risico-omvang) en € 11.511.605,- (1,4 x risico-omvang) moeten bevinden.

Wij constateren dat op basis van de inventarisatie risico's en de weerstandscapaciteit, het weerstandsvermogen 'voldoende' is met 132% en op dit moment geen verdere acties noodzakelijk zijn.

Geïnventariseerde risico's

Programma 1: Leefbare Kernen

Renovatie woonwagencentrum Bruijstenhof (incidenteel € 500.000,-) (risico 2 en tijd 3)

De renovatie van woonwagencentrum Bruijstenhof heeft een risico in zich van vervuilde grond.

Startersleningen (incidenteel € 150.000,- = 10% van boekwaarde) (risico 3 en tijd 4)

Vanaf 1 januari 2014 geldt voor geldgevers van startersleningen een eigen risico van 10%. Dit betekent dat als er een verliesdeclaratie van een starter bij NHG wordt ingediend, de gemeente 10% hiervan voor eigen rekening moet nemen. Onze gemeente stopte met ingang van 1 mei 2015 met de startersleningen, maar startte in 2020 hier weer mee. Op 15 april 2025 besloot de gemeenteraad het budget te verhogen met € 1.000.000,-.

Herplaatsingsgarantie flexwoningen (incidenteel € 949.000,-) (risico 3 en tijd 4)

De gemeente is voornemens 69 flexwoningen te realiseren met een totale restwaarde van € 3,8 miljoen. Medio juli 2024 besloot de gemeenteraad om deel te nemen aan de garantieregeling voor het herplaatsen van flexwoningen. Indien de flexwoning na 15 jaar nergens in Nederland kan worden herplaatst, kan de woningcorporatie gebruik maken van de garantstelling. Middels deze garantieregeling is de gemeente voor 25% verantwoordelijk indien een partij aanspraak maakt op de betreffende regeling.

De kans dat nergens in Nederland de mogelijkheid bestaat om flexwoningen te herplaatsen en daardoor gebruik moet worden gemaakt van de garantstelling door de gemeente is zeer klein.

Bouwgrondexploitatie (incidenteel € 3.072.845,- reeds gewogen zie paragraaf G)

De hoogte van het risico van de bouwgrondexploitaties bepalen wij aan de hand van een risicoscan. Er is binnen de bouwgrondexploitatie sprake van twee risicoscenario's. Het eerste risico is de daling van opbrengsten (-25%) en stijging van de kosten (+25%) in combinatie met een vertraging van twee jaar van het project. Het tweede scenario gaat uit van het risico van afwaardering van boekwaarden van het project wegens geen doorgang vinden van het plan. Op

basis van beide scenario's vindt een weging plaats naar kans en tijdsfactor en is per complex het maximale risico meegenomen in de berekening van het bedrag.

Programma 2: Gezonde zorgzame gemeente

Leerlingenvervoer (structureel € 50.000,- = 10% van de werkelijke kosten 2026) (risico 2 en tijd 1)

Het leerlingenvervoer betreft een open-einde-regeling. Dit betekent dat leerlingen die voldoen aan de verordening leerlingenvervoer recht hebben op een vergoeding voor de kosten van hun vervoer van en naar school. Het is vooraf niet te voorspellen hoeveel leerlingen hiervan gebruik zullen maken en in welke mate. Daarom is het niet mogelijk om van tevoren de totale kosten voor leerlingenvervoer over een bepaalde periode vast te stellen.

Participatiewet - inkomensdeel (structureel € 285.000,- = 5% van het nader voorlopig BUIG-budget 2026) (risico 2 en tijd 1))

Bij de uitvoering van de Participatiewet doen zich twee risico's voor. Het betreft de ontwikkeling van de cliëntenaantallen en de hoogte van de rijksbijdrage. Allereerst de aantallen cliënten met een bijstandsuitkering: toename of afname in het aantal cliënten werken direct door in de uitgaven. Het aantal cliënten laat zich niet eenvoudig bepalen. Daarmee zijn de bijstandsuitkeringen een open-einde-regeling.

Ten tweede is de specifieke uitkering ter (gedeeltelijke) dekking van de bijstandskosten een onzekere factor.

Indien gemeenten een tekort hebben op het rijksbudget kan, onder voorwaarden, een beroep gedaan worden op de vangnetregeling. Gemeenten kunnen op dit vangnet een beroep doen als het tekort op de gebundelde uitkering meer bedraagt dan 7,5% van het definitief toegekend rijksbudget. Daarnaast moet sprake zijn van een gecumuleerd tekort over jaar t-2, t-1 en t van meer dan 7,5% over het rijksbudget. Tekorten worden tot 12,5% voor de helft vergoed en daarboven volledig.

Minimabeleid (structureel € 106.000,- = 10% van kosten minimabeleid 2026) (risico 1 en tijd 1)

Zowel de omvang van de doelgroepen van het minimabeleid als het gebruik van de regeling is geschat op basis van het gebruik en ontwikkeling van de kosten van de afgelopen jaren. Deze prognose is moeilijk op realiteitswaarde in te schatten. Minimaregelingen zijn open einde-regelingen. Dit betekent dat wanneer iemand recht heeft op een regeling, er een uitkering uit hoofde van die regeling moet plaatsvinden. Door verkeerde inschattingen van de omvang van de doelgroep en/of intensivering van het gebruik van die regeling door de doelgroep, kan er sprake zijn van over- of onderuitputting van de budgetten.

Participatiewet – onderdeel klassieke Wsw (structureel € 335.000,- = 7,5% van rijksbudget 2026) (risico 3 en tijd 2)

In 2015 is de Wet op de Sociale Werkvoorziening (WSW) opgegaan in de Participatiewet. Hierdoor komen er geen nieuwe WSW-ers meer bij. Het aantal WSW-ers wordt langzaam minder door overlijden, pensionering en andere redenen. Hierdoor wordt ook de bijdrage van de overheid minder. Het risico bestaat dat de bijdrage van de overheid sneller daalt dan het aantal WSW-ers.

Huishoudelijke hulp, begeleiding, dagbesteding, woon- en vervoersvoorzieningen en rolstoelen (structureel € 797.000,- = 10% van de begrote uitgaven 2026) (risico 1 en tijd 1)

De risico's ontstaan omdat huishoudelijke hulp, begeleiding, dagbesteding, woon- en vervoersvoorzieningen en rolstoelen open-einde-regelingen zijn. De laatste jaren zien we een groeiende vraag naar de Wmo. Dit komt door de invoering van het abonnementstarief voor de eigen bijdragen, wat een aanzuigende werking heeft op de Wmo. Ook de vergrijzing, aanbestedingen en de toename van ondersteuningsvragen spelen een rol.

Jeugdzorg (structureel € 789.000,- = 7,5% van de kosten begroting 2026) (risico 1 en tijd 1)

De stijging van de doelgroep, stijging van de tarieven en daarmee de zorgkosten en de toenemende vraag naar complexe zorg zijn belangrijke factoren die de kosten van de jeugdzorg bepalen.

Met de inzet van een praktijkondersteuner huisartsen willen we doorstroming naar de specialistische jeugdzorg verminderen. Verder heeft de toegang sinds 1 januari 2022 een grotere rol in de toewijzing van het volume van de zorg. Daarnaast blijven we investeren in het voorliggend veld door extra jongerenwerk in te kopen. Daarnaast heeft een uitbreiding plaatsgevonden van het Centrum jeugd en gezin (CJG). De CJG’ers zijn nu meer in de wijk, in buurthuizen, scholen (schoolpleinen) aanwezig om ouders laagdrempelig te ondersteunen met vragen over opvoeden.

In de Voorjaarsnota is afgesproken dat gemeente extra geld krijgen van het kabinet voor hun jeugdzorgtaken. Dit is verder uitgewerkt in bestuurlijke afspraken tussen het Rijk en de VNG.

Met de bestuurlijke afspraken ligt er een basis voor de inhoudelijke intensivering van de Hervormingsagenda en het financieel kader voor 2025-2027. Ook zijn afspraken gemaakt over de deskundigencommissie die begin 2027 haar advies uitbrengt. Met deze afspraken is een belangrijke stap gezet in de opvolging van het advies van de commissie Van Ark

Tot en met 2027 komt er macro circa € 3 miljard extra beschikbaar voor jeugdzorg. De deskundigencommissie brengt in 2027 een zwaarwegend en maatgevend advies uit waarin ze zowel terugkijkt op de periode 2025-2027 en ook vooruitkijkt naar 2028 en verder. Daarnaast zijn er diverse afspraken gemaakt over de verantwoordelijkheden van het rijk en de gemeenten.

Voor de jaren ná 2027 blijven gemeenten aandringen op structureel toereikende financiering. De VNG benadrukt dat gemeenten niet verantwoordelijk zijn voor extra besparingen vanaf 2028. Dit is ook bevestigd met de bijna unaniem aangenomen resolutie op de Algemene ledenvergadering van

de VNG van 18 juni. Uiterlijk in augustus trekt het kabinet conclusies over compensatie voor de tekorten van 2023 en 2024. Blijft die uit, dan volgt een juridische procedure.

Regionale Ambulancevoorziening (RAV) (structureel € 15.000,-) (risico 3 en tijd 3)

In de begroting is de structurele bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling RAV op nul gesteld. De kans dat er weer sprake wordt van een gemeentelijke bijdrage lijkt klein. Van de kosten van het Functioneel Leeftijdsontslag (FLO) zou feitelijk 5% voor rekening van de deelnemende gemeenten komen. Aangezien door de RAV is voorgesteld de bijdrage op nul te stellen lijkt de RAV van mening dat zij deze lasten zelf kan dragen. Echter, externe ontwikkelingen als bezuinigingen door het Rijk maar bijvoorbeeld ook kostensaneringen bij de zorgverzekeraars kunnen leiden tot een (hogere) gemeentelijke bijdrage.

Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair

Vlagheide (incidenteel € 500.000,-) (risico 1 en tijd 1)

Het Stadsgewest ‘s-Hertogenbosch bouwt de voormalige vuilstort Vlagheide af en wil deze overdragen aan de provincie. Dit is uitgesteld met een beoogde overdracht voor 1 januari 2025. Dit is echter opnieuw uitgesteld. De gesprekken met de provincie hierover lopen maar er is nog geen zicht op een overdrachtsmoment. Tot die tijd brengt het Stadsgewest bij de deelnemers jaarlijks een bijdrage in rekening voor exploitatiekosten om het tekort niet verder op te laten lopen. De lage rente van afgelopen periode is aanleiding geweest om een ander moment van overdracht te kiezen. Het Stadsgewest denkt inmiddels dat het gereserveerde doelvermogen dat per genoemde datum gegroeid is tot € 20 miljoen toereikend is voor de afkoop aan de provincie. Het maximale risico is dat de overdrachtssom niet betaald kan worden (aandeel Bernheze 2,6%).

Terugbrengen uren ODBN in verzoektaak “advies EFTAL” (incidenteel € 120.000,-) (risico 2 tijd 3)

Wij hebben de ODBN geïnformeerd over het terugbrengen uren verzoektaak “advies ETFAL” (evenwichtige toedeling van functies aan locaties). Hierbij gaan wij, volgens afspraken met de ODBN, een afbouwregeling aan, van 1.935 uur in 2025 naar 300 uur in 2027. Als wij als deelnemer ons aan deze afbouwregeling houden zijn eventuele frictiekosten voor rekening van de omgevingsdienst. In het andere geval zijn frictiekosten voor rekening van de gemeente.

Nieuwe regeling Ketenovereenkomst Verpact VNG (p.m.) (risico 3 en tijd 1)

De leden van VNG en NVRD hebben ingestemd met de nieuwe Ketenovereenkomst met Verpact. Vanaf 2026 wordt vergoeding voor de inzameling van PMD afhankelijk van de kwaliteit/samenstelling van deze afvalstroom. Door deze extra variabele (naast het tonnage) wordt de vergoeding minder voorspelbaar. Als de kwaliteit van de afvalstroom optimaal is (85-100% van het ingezamelde gewicht is verpakkingsmateriaal), wordt de vergoeding hoger dan deze in 2025 is. Is de zuiverheid lager dan 85%, dan daalt de vergoeding onder het tarief van 2025. Huis-aan-huis-inzameling met PMD-zakken of minicontainers wordt de nieuwe standaard. Niet standaard-inzamelmethoden worden op termijn uitgefaseerd. Doordat Bernheze op de standaard manier inzamelt hoeven hiervoor geen extra investeringen gedaan te worden. Veel hangt af van de

techniek van de sorteeranalyse. Gaat het puur om PMD-vreemde stoffen zoals plastic gebruiksvoorwerpen, dan zal Bernheze weinig te vrezen hebben. Als aanhangend product (denk aan een yoghurtverpakking) meetelt als vervuiling, kan een enkele halflege verpakking in een monster al voldoende zijn om de grens van 85% zuiverheid niet te halen.

Programma 4: Duurzame landbouw en economie

Exploitatie bedrijventerrein Heesch West (incidenteel € 1.374.690,-; risico reeds gewogen)

De gemeenschappelijke regeling beschikt over een toereikende voorziening om de geprognotiseerde verlies op te kunnen vangen. Deze is door de deelnemende gemeente in 2022 ingebracht. Voor de overige ondernemersrisico's noemt de gemeenschappelijke regeling een aantal gevoeligheden zoals verlaging van prijs, vertraging uitgifte en kostenstijging. Het totale risico is nu berekend op € 11.455.750,-. Het risicoaandeel van onze gemeente is hiervan afgeleid en kan op basis van het deelnemingspercentage van onze gemeente (12%) worden gesteld op € 1.374.690,-.

Programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie

Wachtgeld wethouders (incidenteel € 500.000,- (risico 1 en tijd 1)

In 2026 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. Na beëindiging van het wethouderschap ontvangt een wethouder een wachtgelduitkering, tenzij de wethouder de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt. Dat is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (Appa). We houden rekening met een maximale wachtgeldverplichting van de huidige wethouders van € 500.000,-.

Gevolgen Wet toekomst pensioenen (Wtp) voor de pensioenen van wethouders (incidenteel € 200.000,- (risico 1 en tijd 2)

De Eerste Kamer heeft de regering verzocht bij de behandeling van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) om de pensioenen van politieke ambtsdragers (zoals wethouders) op dezelfde manier te regelen als voor de rest van Nederland. De pensioenen voor wethouders zijn nu apart geregeld in de Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers (Appa). Voorgesteld is de pensioenen per 1 januari 2028 over te dragen aan het ABP. De pensioenen van wethouders worden nu uit de gemeentelijke begroting betaald. Om de overstap naar fondsfinanciering voor de Appa-pensioenen mogelijk te maken, is het noodzakelijk eerder opgebouwde pensioenafspraken af te financieren door middel van een eenmalige kapitaalstorting aan het ABP. Daarnaast moeten gemeenten vanaf 1 januari 2028 voor actieve wethouders een premie aan het ABP gaan betalen. Het risico bestaat dat we onvoldoende hebben gereserveerd op het moment van overdracht waardoor een eenmalige extra bijdrage door de gemeente moet worden gedaan. Voor de structurele premiebijdrage is het uitgangspunt dat we jaarlijkse beschikbare dotatie in de begroting voldoende is om deze te dekken.

Begeleid werken (structureel € 90.600,- betreft begrote structurele subsidie) (risico 2 en tijd 3)

In Bernheze hebben we personeel in dienst op basis van Begeleid Werken vanuit de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). De medewerkers hebben hierdoor het voordeel dat zij een salaris ontvangen conform de van toepassing zijnde arbeidsvoorwaarden. Als financiële tegemoetkoming ontvangt de gemeente een loonkostensubsidie (€ 90.600,-) ter gedeeltelijke vergoeding. Vanwege de afbouw van de rijkssubsidie klassieke Wsw staan deze inkomsten onder druk.

Programma 7: Financiën

Algemene uitkering (5% = structureel € 3.117.000,-) (risico 1 en tijd 2)

De algemene uitkering vormt een belangrijke risicofactor binnen de begroting. De inkomsten uit het algemene uitkering zijn ruim 50% van de totale begroting. De hoogte van de algemene uitkering is afhankelijk van heel veel factoren.

Per 1 januari 2023 heeft er een herverdeling van het gemeentefonds plaatsgevonden. Bernheze behoorde tot de voordeelgemeenten (€ 19,50 per inwoner of terwijl een positieve bijstelling van de inkomsten van € 604.000,-). Of het totaal van het herverdeeleffect overeind blijft is onzeker. Er vindt namelijk nog een evaluatie plaats voor het traject 2026 en verder.

Bernheze volgt met de ramingen volledig de circulaires die het Ministerie van Binnenlandse Zaken uitbrengt. Indien de inkomsten uit de algemene uitkering lager uitvallen dan geraamd, kan dit tot (structurele) begrotingstekorten leiden. Wij monitoren de ontwikkeling binnen het Gemeentefonds voortdurend om snel te kunnen bijsturen.

Risicokaart

In totaal zijn 19 risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn in klassen ingedeeld en geplaatst in onderstaande risicokaart. Minimaal tweemaal per jaar wordt er op basis van de geïnventariseerde risico's een risicoprofiel samengesteld. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en financieel gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het betreffende vak van de risicokaart bevinden.

Financieel (ongewogen)					
≥ € 1.000.000				1	2
≥ € 500.0000 en < € 1.000.000	1	1			4
≥ € 250.000 en < € 500.000		1		1	
≥ € 100.000 en < € 250.000	1	1		1	1
< € 100.000	1	1		1	
Geen financiële gevolgen of PM				1	
Kans (tijd x risico)	< 5%	5% - 14%	15% - 39%	40% - 79%	80%

Financiële kengetallen

In dit onderdeel van deze paragraaf nemen we de in het Besluit begroting en verantwoording voorgeschreven financiële kengetallen op. De kengetallen zijn grotendeels gebaseerd op geprognosticeerde balansgegevens. Elders in deze in begroting (Hoofdstuk 'Overzicht baten en lasten' en hoofdstuk 'Meerjarenraming') hebben we ook de geprognosticeerde balans opgenomen. Naarmate deze verder in de toekomst is gelegen wordt deze minder betrouwbaar. Met name het tempo van de investeringen en de financiering daarvan laat zich moeilijk betrouwbaar voorspellen.

Totaaloverzicht financiële kengetallen

Financiële kengetallen	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Netto schuldquote	-15,5%	5,4%	20,0%	12,7%	8,5%	3,5%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-18,4%	1,8%	16,4%	9,3%	5,2%	0,5%
Solvabiliteitsratio	67,3%	68,5%	69,7%	70,3%	71,2%	71,7%
Grondexploitatie	2,8%	9,1%	17,7%	17,4%	17,1%	16,6%
Structurele exploitatieruimte	5,5%	1,0%	1,0%	1,2%	1,7%	2,5%
Belastingcapaciteit*	84,0%	88,7%	97,8%	103,1%	106,4%	109,7%

**) Gemiddelde woonlasten via Coelo (landelijk tarievenoverzicht 2025. Voor alle jaren als uitgangspunt genomen)*

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

In 2024 hebben we geen langlopende geldleningen afgelost, waardoor de uitzettingen < 1 jaar uitsluitend zijn afgenomen door de jaarlijkse aflossingen. De schuldquote is negatief voornamelijk als gevolg van nog te ontvangen gelden (bijv. SPUK-uitkeringen). Voor volgende jaren stijgt de schuldquote door het feit dat de investeringen toenemen en dat wordt afgelost op de bestaande langlopende leningen.

De BNG benoemd een maximale netto schuldquote van 130%. De netto schuldquote van Bernheze blijft in de beschouwde ruimschoots onder dit maximum. De conclusie is dat hiermee geen grote risico's bestaan om te kunnen voldoen aan de verplichtingen van aflossingen en rentebetalingen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen houdt rekening met door de gemeente verstrekte leningen en kapitaalverstrekkingen. Dit zorgt voor een lager kengetal dan de reguliere netto schuldquote. Bernheze heeft namelijk enkele leningen verstrekt aan deelnemingen, verbonden partijen en woningcorporaties.

Ook hierbij geldt dus dat het kengetal van Bernheze eveneens niet als risicovol kan worden beschouwd.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Het eigen vermogen wordt hierbij als percentage van het balanstotaal genomen. Onder het eigen vermogen valt bij Bernheze de algemene reserves en de bestemmingsreserves.

Het eigen vermogen van onze gemeente bedraagt in het begrotingsjaar € 64 miljoen en blijft de komende jaren ongeveer gelijk. De solvabiliteitsratio van Bernheze is in het begrotingsjaar 70%. De jaren hierna blijft deze op gelijke hoogte. De norm van de VNG is dat deze ten minste 20% moet bedragen. We blijven daarmee ruimschoots boven en concluderen dat we een solide betalingspositie hebben.

Grondexploitatie

De grondexploitatie kan een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze bij verkoop terugverdiend moet worden. Ten opzichte van de jaarrekening 2024 stijgt het percentage omdat we vanuit grondexploitaties eerst kosten gaan maken en de opbrengsten later volgen.

De VNG beschouwt een grondexploitatie van 10% of meer als kwetsbaar. Het geraamde kengetal 2026 is voor Bernheze 18% en valt daarmee in de waardering risicovol.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting is het belangrijk om onderscheid te maken tussen de structurele en incidentele lasten. Als dit kengetal positief is, is er ruimte om structurele tegenvallers op te vangen. De meerjarenbegroting 2026-2029 laat voor alle jaren een positief kengetal zien en er is dus ruimte om tegenvallers op te vangen.

Belastingcapaciteit

Voor dit kengetal worden de woonlasten van een gemiddeld huishouden binnen Bernheze vergeleken met het landelijk gemiddelde van het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurd is een beleidskeuze. Een lagere waarde zorgt voor meer wendbaarheid bij de begroting. De gemiddelde woonlasten van 2025 zijn volgens Coelo € 964,- (2024: € 994,-). Dit is een daling van 3,02%.

De woonlasten van Bernheze blijven hier in 2026 onder. De percentages voor respectievelijk 2026 tot en met 2029 zijn 98%, 103%, 106% en 110%. De stijging van deze cijfers worden veroorzaakt door het feit dat de toekomstige stijgende lastendruk wordt gewogen met het gelijkblijvend landelijke gemiddelde van 2025.

C. Kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen vormen een groot onderdeel van de gemeentelijke voorzieningen voor onze inwoners. Onder kapitaalgoederen verstaan wij openbare ruimte, riolering en gemeentelijke gebouwen. Het aanschaffen en onderhouden van kapitaalgoederen legt een groot beslag op de gemeentelijke financiën. In de financiële verordening is vastgelegd dat het college de raad tenminste eens in de vijf jaar voor de kapitaalgoederen wegen, bruggen, kunstwerken, openbare verlichting, riolering en gemeentelijk gebouwen een onderhoudsplan aanbiedt. Een onderhoudsplan geeft het kader weer voor het beoogde onderhoudsniveau, de planning van het onderhoud en de kosten van het onderhoud. De raad stelt het plan vast. Het beleid van Bernheze voor het onderhoud van kapitaalgoederen staan in de onderstaande beleidsnota's.

Kapitaalgoed	Beleidsnota	Jaartal van vaststelling	Geplande herziening
Openbare ruimte	Wegbeheer	2018	20xx[1]
	Bruggen	2022	2026
Groen	Groenstructuurplan	2023	2025[2]
	Bomenbeleidsplan	2021	2025[2]
Openbare verlichting	Beleidsplan openbare verlichting	2021	2025
Riolering	Programma Water en Riolering 2024-2027	2024	2028
Buitensportvelden	Onderhoudsplan buitensportvelden	2024	2029
	Technische voorzieningen sportparken	2024	2029
Gemeentelijke gebouwen	Meerjarenonderhoudsprogramma gemeentelijke gebouwen inclusief molens	2023	2028
Kunst	Onderhoudsplan kunstwerken in de openbare ruimte	2019	2025 (raad sept.)

[1] Voor het beheer en onderhoud van de wegen hebben we geen voorziening gevormd. Binnen de exploitatie is een structureel budget beschikbaar voor adaptief onderhoud aan de wegen. Binnen dit budget voeren we de maatregelen gelijkmatig per jaar uit.
[2] De groene beleidsplannen worden in 2025 geïntegreerd in het Programma Groene Gezonde Structuren.

De onderhoudslasten voortvloeiende uit bovenstaande beleidsnota's worden in de begroting verwerkt via jaarlijkse dotaties aan de betreffende onderhoudsvoorzieningen. De dotaties aan de onderhoudsvoorzieningen zijn in overeenstemming met de door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus.

Kaders en beleid

Belang van goed beheer en onderhoud van kapitaalgoederen

Bernheze heeft in de openbare ruimte op haar grondgebied veel infrastructurele kapitaalgoederen in de vorm van wegen, gebouwen, constructies, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties, speelvoorzieningen, riolering, water en groen.

Het beheer hiervan is van groot belang voor de publieke functie van de gemeente op gebieden als milieu, onderwijs, verkeer, leefbaarheid, recreatie en vervoer. Deze elementen zijn van directe invloed op de burgertevredenheid vanwege de invloed op het woon-, leef- en werkklimaat van bewoners en bezoekers. Daarnaast is het belang van goed beheer en onderhoud van kapitaalgoederen groot, omdat dit een aanzienlijk financieel beslag op onze begroting legt.

Strategische onderhoudsvisie

De onderhoudsvisie vormt de leidraad van de onderhoudsaanpak voor de lange termijn. De kapitaalgoederen in de gemeente moeten schoon, heel en veilig zijn. Als we achterstallig onderhoud of een terugloop in kwaliteit constateren, dan nemen wij maatregelen om deze achterstand zoveel mogelijk in te halen.

Bij het onderhoud staat de beleving van de inwoners en gebruikers van de gemeente centraal. De ontvangen signalen uit de gemeente zijn belangrijk. We streven naar duurzaam onderhoud, waarbij we zoveel mogelijk kiezen voor een integrale aanpak. We maken daarbij wel de afweging tussen enerzijds de wensen en behoeften van inwoners en anderzijds de eisen van doelmatig, bestendig en duurzaam onderhoud. Daar waar mogelijk kiezen we voor het ontlasten van het milieu en streven we naar levensduur verlengend beheer. Het bezit van kapitaalgoederen is geen ambitie op zich, maar staat altijd ten dienst van het doel dat we met het kapitaalgoed willen bereiken.

Toelichting per kapitaalgoed

Wegen

Bij het opstellen van het beleidsplan wegbeheer gaan wij uit van adaptief beheer waarbij een meer doeltreffende vorm van wegbeheer kan worden uitgevoerd. Het planmatig groot onderhoud voeren wij uit als afgeleide van de weginspectie, gesprekken met gebruikers (in het kader van Adaptief wegbeheer), wegreconstructies, ruimtelijke ontwikkelingen, ons verkeers- en mobiliteitsplan en op basis van constateringen door onze opzichters. Hiermee voorzien we een onderhoudsniveau waarmee de wegen veilig begaanbaar zijn en sluit het aan op ons huidige beheerplan wegen. Als onderdeel van het Programma Mobiliteit heeft dit najaar de evaluatie “Adaptief Wegbeheer” plaatsgevonden. De vertaling van de reconstructieprojecten (knelpunten vanuit het beheerplan wegen) vindt plaats via de begroting.

Kerncijfers (in m^2)		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Voetpaden elementenverhard	295.713	Inspectie: Om het jaar 100% van het totaal van de kernen 100% van het totaal buiten de kommen	0% achterstallig onderhoud Doorgaande wegen, loop- en fietsroutes en winkelcentra 3 sterrenniveau	0% achterstallig onderhoud Verkeersveiligheid gegarandeerd
Voetpaden half-onverhard	7.255			
Voetpaden met asfalt verhard	10.856			
Voetpaden beton	12			
Fietspaden elementenverhard	29.163			
Fietspaden half-onverhard	22.584			
Fietspaden met asfalt verhard	132.358			

Kerncijfers (in m²)		Kwaliteit		
Fietspaden met beton verhard	9.529		Pleinen 2 sterrenniveau Overige wegen 1 sterniveau	
Hoofdrijbaan elementen verhard	937.388			
Hoofdrijbanen half-onverhard	226.638			
Hoofdrijbanen met asfalt verhard	1.011.505			
Hoofdrijbanen met beton verhard	12.277			
Totaal	**2.695.278**			**Beoordeling: Voldoende**
Vervangingswaarde	**€ 21.500.000**			

Civiele kunstwerken

Bernheze heeft verschillende civiele kunstwerken in beheer en onderhoud. Het beleidsplan bruggen geeft voor iedere brug aan welk draagvermogen deze brug moet hebben en welke onderhoudsmaatregelen nodig zijn. De onderhoudsconditie van de bruggen dient tenminste de kwalificatie “redelijk” (= voldoende) te hebben.

Voor de fietstunnel en het geluidsscherm bij het bestemmingsplan Zwarte Molen is nog geen expliciete keuze gemaakt voor de beheerkwaliteit. Om voor dit moment een voorlopige kwaliteit te benoemen worden de doelstelling en begroot onderhoud op zelfde niveau geplaatst als de overige civiele kunstwerken.

Kerncijfers (in stuks)		Kwaliteit		
		Metingsmethode	**Doelstelling gemeente**	**Begroot onderhoudsniveau**
Aantal bruggen	44	Inspecties volgens zes puntenschaal (lager is beter)	Voldoende (score 3)	3,00 (sober en doelmatig)
Aantal geluidsschermen	2	Functionele en technische inspectie	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)
Aantal beschoeiing	1	Functionele en technische inspectie	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)
Aantal fietstunnels	1	Functionele en technische inspectie	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)
				Beoordeling: Voldoende

Groen

Beleid op het gebied van groen en bomen is vastgelegd in het Groenstructuurplan (december 2023), Bomenbeleidsplan (gewijzigd vastgesteld december 2021) en het Bosbeheerplan (vastgesteld december 2024).

Het beheer en onderhoud van ons groen is vastgelegd in de volgende beheerplannen (alle plannen zijn vastgesteld in december 2024):

- Beheerplan stedelijk groen

- Beheerplan groen en water buiten de kom
- Bomenbeheerplan
- Bosbeheerplan

Stedelijk groen

Eén van de doelstellingen uit het Groenstructuurplan was dat we het areaal natuurlijke groentypen wilden verhogen. De verhouding was: 70% cultuurlijke groentypen versus 30% natuurlijke groentypen. Doelstelling uit het Groenstructuurplan was dat dat minimaal 50:50 moest worden.

In 2024 is het maaibeleid aangepast waardoor veel gazon is omgevormd naar het natuurlijker type 'ruw gras'. Daarmee zitten we nu op 51% natuurlijke groentypen.

Kerncijfers (in are)		**Kwaliteit**		
(bron: beheerplan stedelijk groen december 2024)		Cultuurlijk/ natuurlijk	Percentage	Begroot onderhoudsniveau
Gazons	2.560	cultuurlijk	26%	Gewoon goed' vergelijkbaar met CROW-norm B
Ruw gras	3.376	natuurlijk	35%	
Gras met bijenmengsel	368	natuurlijk	4%	
Gras met bloembollen	428	cultuurlijk	4%	
Hondenuitlaatstroken / velden	336	cultuurlijk	3%	
Wadi's	129	cultuurlijk	1%	
Vijvers/waterpartijen	200	natuurlijk	2%	
Bosplantsoen	959	natuurlijk	10%	
Sierheesters	606	cultuurlijk	6%	
Rozen	90	cultuurlijk	1%	
Bodembedekkers	241	cultuurlijk	2%	
Hagen en blokhagen	342	cultuurlijk	3%	
Vaste planten	30	natuurlijk	0%	
Braak liggend terrein	18	cultuurlijk	0%	
Bos binnen de kom	101	natuurlijk	1%	

Groen buitengebied

Doelstelling is dat we de ecologische potenties van onze bermen, houtwallen en zandwegen benutten binnen de mogelijkheden van de functievervulling.

Kerncijfers (in are)		**Kwaliteit**
(bron: beheerplan groen en water buiten de kom december 2024)		**Begroot onderhoudsniveau**
Bermen regulier maaien	5.662	Benutting van ecologische potenties binnen de mogelijkheden van functievervulling.
Bermen ecologisch maaien	5.668	
Bermen langs zandwegen	1.806	
Zichthoeken	245	
A-watergangen	1.034	
B-watergangen/schouwsloot	1.181	
C-watergangen	2.311	
Poelen	41	
Oevers visvijvers	59	
Overstortsloten	17	
Houtwallen	3.177	

Bomen

In 2017 is het bomenbeleidsplan vastgesteld. In dit plan staat: door middel van planmatig beheer en onderhoud houden wij onze bomen gezond en veilig en zorgen wij dat de kans op overlast zoveel mogelijk wordt beperkt. Dit gaat over alle bomen, dus zowel in de kernen als in het buitengebied.

Kerncijfers (in stuks)		Kwaliteit		
(bron: boombeheerplan december 2024)		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Aantal Laan- en Parkbomen	43.161	VTA-controle	Boombeeld aanvaard	-
Knot-en vormbomen	2742			
				Voldoende

Bossen

Ons bosbeheer is uitbesteed aan Coöperatie Bosgroep Zuid Nederland. Zij hadden altijd de taak om de gemeentelijke bossen in principe kostenneutraal te beheren. Dat betekent dat zij hun kosten dekken met de opbrengsten uit houtverkoop en subsidies.

Een uitzondering hierop vormt natuurgebied De Maashorst. Het college heeft ingestemd met het Inrichtings- en beheerplan de Maashorst. Hierin wordt de wens geuit om over te gaan op procesnatuur. Houtoogst heeft hierin vanaf 2024 geen plaats meer. Vanaf dat moment zijn ook minder beheeringrepen nodig.

In december 2024 heeft de gemeenteraad het Groenstructuurplan vastgesteld waarin de ambitie is uitgesproken om de bossen natuurlijker te beheren.

Kerncijfers (in hectare)		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Bos	242	Schouw en werkplannen door Bosgroep	Kostenneutraal bosbeheer	n.v.t.
				n.v.t.

Openbare verlichting

Het onderhoud van de openbare verlichting waarborgen wij binnen de reguliere budgetten.

In het beleidsplan openbare verlichting wordt vooral grote aandacht besteed aan duurzaamheid en dat wij met onze openbare verlichting willen voldoen aan de NSVV-aanbeveling “voldoende”. Met deze kwalificatie zijn de risico’s op morele en financiële aansprakelijkheidsstelling door openbare verlichting zeer beperkt en wordt er recht gedaan aan de behoefte aan de sociale veiligheid.

Inmiddels is het gehele areaal voorzien van een led armatuur.

In het landelijk klimaatakkoord is vastgesteld dat in 2030 minimaal 50% energiebesparing bereikt moet zijn ten opzichte van 2013. Inmiddels hebben we een energiebesparing voor het Klimaatakkoord van 49% gerealiseerd.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Aantal masten	7.301	Storingspercentage	< 7%	6,90%
Aantal armaturen	7.371			
				Beoordeling: Voldoende

Riolering

De gemeente geeft met het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) invulling aan de zorgplicht voor een doelmatige inzameling, transport en behandeling van afvalwater, en de omgang met hemel- en grondwater.

De vervangingsinvesteringen zijn opgenomen in het kostendekkingsplan van het GRP en de voorziening. Op basis van periodieke inspecties wordt de rioleringsvervanging en de daarmee samenhangende vervangingsinvestering geprogrammeerd. In het GRP zijn risicoriolen en niet-risicoriolen gedefinieerd waarbij het risico op falen voor risicoriolen zoveel mogelijk wordt beperkt. Gemalen en andere installaties worden geïnspecteerd conform de NEN/BRL.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Risicoriool	47,7 km	Geïnspecteerd in de afgelopen 10 jaar	10% per jaar	95%
Niet-risicoriool	158,5 km	Geïnspecteerd in de afgelopen 20 jaar	5% per jaar	7%
Trottoir- en straatkolken	12.321 st	Reiniging	n.v.t.	2x per jaar
Pompgemalen drukriolering	780 st	Individuele keuring	100% gekeurd en correct bevonden	95% gekeurd en 90% correct bevonden
Drukriolering	155,5 km			
Randvoorzieningen	7		100% gekeurd en correct bevonden	100% gekeurd en correct bevonden
Gemalen	27			
Overstorten	13			
Duikers	11.254			
Interne Stuw	1			
				Beoordeling: Goed

Onderhoudsplan buitensportvelden

Het meerjarig onderhoudsplan omvat de natuurgrasvelden in onze gemeente. Naast het reguliere onderhoud (maaien, inzaaien, egaliseren, beluchten, bemesten) is het noodzakelijk dat een natuurgrasveld met enige regelmaat wordt gerenoveerd. Afhankelijk van de situatie ter plekke wordt bekeken welke renovatiewerkzaamheden noodzakelijk zijn.

In het onderhoudsplan hanteren wij als richtlijn dat een veld om de 15 tot 20 jaar moet worden gerenoveerd. De uitvoering van het meerjarenonderhoudsplan vindt plaats aan de hand van objectieve gegevens die aantonen welke velden aan renovatie toe zijn. De mate van gebruik en de grondsituatie ter plaatse zijn daarbij belangrijke factoren.

In 2023 stelden de gemeenteraad het meerjarenonderhoudsplan 2024-2033 voor de natuurgras sportvelden vast. Bij de volgende actualisatie in 2028 bekijken we de mogelijkheid om dit

onderhoudsplan samen te voegen met het onderhoudsplan voor de technische voorzieningen op sportparken.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Natuurgras sportvelden	29	Gecombineerde kwaliteitsbeoordeling met rapportcijfer (hoger is beter)	7,0	7,0
				Beoordeling: Voldoende

Technische voorzieningen sportparken

Bernheze is eigenaar/verhuurder van diverse sportparken, welke zijn voorzien van technische installaties (automatische beregeningsinstallaties, veldverlichting). Voor de vervanging van deze technische installaties stellen wij periodiek een meerjarenonderhoudsplan op.

In 2023 stelden de gemeenteraad het meerjarenonderhoudsplan technische installaties sportparken 2024-2033 vast. Daarbij is gekozen voor de versnelde verledding, waardoor de dotatie structureel verlaagd kan worden. Bij de volgende actualisatie in 2028 bekijken we de mogelijkheid om dit onderhoudsplan samen te voegen met het onderhoudsplan voor natuurgras sportvelden.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling Gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Automatische beregeningsinstallaties	6	Inspectie (33% van het totaal, minimaal driejaarlijks)	7,0	7,0
Verlichtingsinstallaties	24			
Armaturen verlichtingsinstallaties	201			
				Beoordeling: Voldoende

Gemeentelijke gebouwen

Om het plan en de daarbij behorende financiële consequenties up-to-date te houden, actualiseren wij het plan iedere twee jaar op zowel inhoud (werkzaamheden) als financiën. Het huidige onderhoudsplan is er op gericht om de staat van onderhoud “redelijk/goed” te kunnen noemen, waarbij aan technische normeringen (bijv. NEN 3140 en Wet Milieubeheer) moet worden voldaan. Ook de molens maken onderdeel uit van dit plan.

We voeren jaarlijks onderhoud uit aan onze gebouwen. Daarbij hanteren we de uitgangspunten zoals de raad die vaststelde. De technische begeleiding van de uitvoering is in handen van Raderadvies. In 2022 stelde de gemeenteraad een meerjarenonderhoudsplan 2023-2032 vast.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling Gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Publieksgebouwen en monumenten	12	NEN 2767	Niveau 2 (goed)	Niveau 2 (goed)
Verenigingseigen gebouwen	29	NEN 2767	Niveau 2/3 (goed-redelijk)	Niveau 2/3 (goed-redelijk)
				Beoordeling: Goed

Kunst

De wijze waarop wij kunst in de openbare ruimte realiseren is opgenomen in de beleidsnota "Prikkelende Cultuur en Kunst in Bernheze". Deze nota vormt het beleidskader voor het brede terrein cultuur en kunst in Bernheze. Aangezien wij vinden dat de kunstwerken het gezicht van de gemeente bepalen, is het belangrijk de werken blijvend te onderhouden.

We voeren het jaarlijks onderhoud uit aan de kunstwerken op basis van de uitgangspunten zoals de raad die vaststelde in september 2019. In het naar 2025 wordt het geactualiseerde onderhoudsplan ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling Gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Aantal kunstwerken	66	Inspectie (vijfjaarlijks)	Sober maar doelmatig	Sober maar doelmatig
				Beoordeling: Voldoende

Financieel

Kapitaalgoed	Dotatie aan voorziening/ onderhoudsbudget	Begrote onderhoudsuitgaven
Openbare ruimte – civiele kunstwerken	21.393	18.200
Riolering	398.044	4.368.780
Molens	23.357	28.831
Buitensportvelden	37.237	
Technische voorzieningen sportparken	5.085	
Kunst	20.084	5.954
Gebouwen	357.166	406.232
Totaal	**862.366**	**4.827.997**

D. Financiering

Inleiding

De treasuryfunctie komt terug in de paragraaf financiering. Deze functie ondersteunt de programma's en omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen, beheersen, verantwoorden en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Ontwikkelingen en rentevisie

De Europese Centrale Bank (ECB) is de centrale bank van de eurozone en verantwoordelijk voor het monetaire beleid voor alle landen die de euro als munteenheid hebben. Dit beleid heeft als doel om een stabiele economie te waarborgen door een stabiele euro. Wanneer de economie oververhit raakt en/of er is sprake van hoge inflatie, dan is de ECB geneigd om de depositorente te verhogen om de economie en/of de inflatie af te remmen. Het doel is de inflatie terug te dringen naar de gewenste 2% per jaar. In tijden van recessie zal de ECB doorgaans de rente verlagen om de economie juist te stimuleren.

De inflatie in de eurozone is in mei 2025 afgekoeld tot onder de 2,0 procent, de doelstelling van de Europese Centrale Bank. Desondanks is de ECB-depositorente op 5 juni voor de achtste keer op rij met 25 basispunten verlaagd. De depositorente is nu 2,00%.
Markten verwachten dat de renteverlagingen in 2025 nog niet voorbij zijn. Analisten verwachten nog één verlaging in 2025 waarmee de rente einde van het jaar op 1,75% zal uitkomen. De timing van deze verlaging is nog onduidelijk.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet stelt grenzen aan de mate waarin de financieringsbehoefte wordt gedekt met kortlopende leningen (< 1 jaar). De kasgeldlimiet is uitgedrukt in een percentage (8,5%) van de omvang van de begroting (€ 107.200.000,-). De kasgeldlimiet bedraagt dan € 9,11 miljoen.

Renterisiconorm

Om het risico van renteaanpassing en herfinanciering bij langlopende leningen (> 1 jaar) te beperken is de renterisiconorm ingesteld. Dit houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal (
€ 107.200.000,-).

De lopende leningen zijn tot het einde van de looptijd rentevast. De reguliere aflossing voor 2026 bedraagt € 135.312,- en blijft binnen de gegeven marge van € 21,4 miljoen.

Financieringsbehoefte 2026-2029

Financieringsbehoefte x € 1.000	2026	2027	2028	2029
Mutaties reserves en voorzieningen (+= meer lenen)	3.542.584	1.186.168	740.929	-1.133.416
Investeringen (+ = meer lenen)	6.128.037	-2.563.825	-2.517.054	-2.428.935
Aflossingen leningen (+ meer lenen)	135.000	135.000	135.000	135.000
Financieren (+ = meer lenen -/- = minder lenen)	**9.805.621**	**-1.242.657**	**-1.641.125**	**-3.427.351**

Volgens bovenstaande prognose fluctueert onze financieringsbehoefte. Volgens de prognose is het maximale bedrag te financieren bedrag ongeveer € 9.8 miljoen voor één jaar. Dit heeft te maken met de meerjarige eigen financiering (reserves en voorzieningen) die terugloopt, de boekwaarden van investeringen die hoger zijn als gevolg van de grondexploitatie en de jaarlijkse aflossing van de langlopende geldleningen.

We stellen ieder halfjaar een liquiditeitsprognose op. We hanteren hiervoor de actuele kasstromen en het gegeven investeringstempo. De treasurycommissie geeft uitvoering aan de financieringsvraag. De leidraad en regels omtrent de doelstellingen, richtlijnen, taken en bevoegdheden zijn vervat in het treasurystatuut.

Rentelasten en toerekening

Over het eigen vermogen berekenen we geen rente. De kosten van het aantrekken van vreemd vermogen bedraagt netto € 47.511,-. Dit betreft uitsluitend projectfinanciering (leningen woningbouwstichting Kleine Meierij). Er wordt via de boekwaarde van de activa geen rente toegerekend aan de taakvelden. De omslagrente is 0%.

Schema rentetoerekening 2026

Externe rentelasten over korte en lange financiering				47.511
Externe rentebaten			-/-	47.511
Saldo rentelasten en -baten				0
Rente die aan de grondexploitatie wordt toegerekend		0		
De rentebaat van doorverstrekte leningen, die aan het betreffende taakveld wordt toegerekend	+/+	47.511		
Rente van projectfinancieringen die aan de betreffende taakvelden zijn toegerekend (leningen woningbouwstichting Kleine Meierij)	-/-	47.511		
			-/-	0
Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente				0
De aan taakvelden toegerekende rente (rente-omslag)				0
Renteresultaat taakveld Treasury				0

E. Bedrijfsvoering

Algemene inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering beschrijft hoe de gemeente de eigen bedrijfsprocessen die nodig zijn om beleidsdoelstellingen uit de eigen programma's te realiseren, beheerst en aanstuurt. Het betreft de beleidsmatige (primaire) processen, de ondersteunende (secundaire) processen en de sturing en beheersing ervan.

Deze paragraaf beschrijft de lopende gang van zaken. Eventuele voornemens tot wijziging of aanpassing daarvan vindt u in programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie.

Hoe zijn we ingericht:

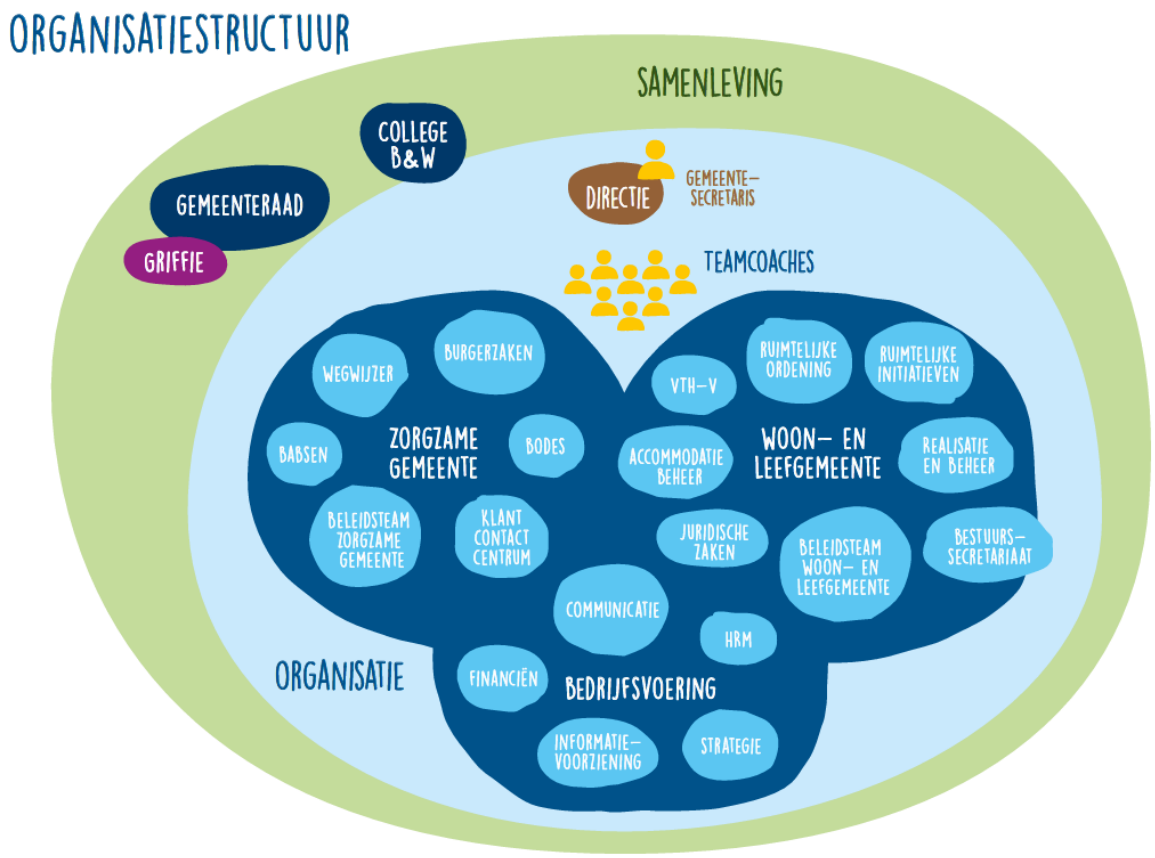

Deze organisatie vullen we (inclusief formatieuitbreidingen opgenomen in begroting 2026) in met:

- Een vastgestelde vaste formatie van: 206,82[1]
- Een vastgestelde flexibele schil van: 10,00

216,82

Kaderstelling voor organisatie

Visie op dienstverlening

Bernheze streeft naar een organisatiecultuur waarin integriteit vanzelfsprekend is. We willen een betrouwbare overheid zijn, die handelt met openheid, zorgvuldigheid en verantwoordelijkheid. Daarom werken we structureel aan het versterken van integriteitsbewustzijn binnen de organisatie.

In 2025 en 2026 actualiseren we en borgen we ons integriteitsbeleid, in aansluiting op de uitgangspunten van de Brabantse Norm voor een weerbare overheid. Hiermee geven we richting aan hoe we omgaan met integriteitsvraagstukken en zorgen we ervoor dat dit beleid stevig is verankerd in onze dagelijkse praktijk. We maken integriteit bespreekbaar, stimuleren reflectie en ondersteunen medewerkers bij het maken van zorgvuldige afwegingen.

Daarnaast zetten we in op het thema inclusie. We willen een organisatie zijn waarin iedereen zich welkom en gewaardeerd voelt, ongeacht achtergrond, overtuiging of beperking. Inclusie is voor ons geen losstaand thema, maar een integraal onderdeel van hoe we samenwerken, besluiten nemen en beleid uitvoeren.

Door te investeren in integriteit en inclusie versterken we het fundament van onze organisatie en bouwen we aan een werkomgeving waarin vertrouwen, veiligheid en gelijkwaardigheid centraal staan.

Planning en controlcyclus (P&C cyclus)

Voor de sturing en beheersing van onze organisatie is onze planning en controlcyclus leidend. Die cyclus start vierjaarlijks met een bestuursprogramma. Het bestuursprogramma geeft antwoord op de vraag: wat wil de raad bereiken in de nieuwe bestuursperiode. De gemeenteraad stelt het bestuursprogramma vast.

Jaarlijks legt het college uiterlijk voor het zomerreces een Kadernota voor aan de gemeenteraad met daarin de financiële kaders voor het volgende begrotingsjaar en de drie daarop volgende jaren. In overleg met de gemeenteraad kan de Kadernota achterwege blijven in de jaren dat er gemeenteraadsverkiezingen plaats vinden.

[1] Exclusief college van burgemeester en wethouders, van in totaal 5,0 fte

Als de gemeenteraad de Kadernota vaststelt vertaalt het college de voornemens uit de Kadernota naar de programmabegroting. In de programmabegroting stelt het college de gemeenteraad voor wat dat jaar te gaan doen om de doelstelling voor dat jaar te realiseren.

De gemeenteraad stelt de begroting voor het jaar t + 1 uiterlijk voor 15 november vast. Op basis daarvan vertaalt de organisatie de beleidsvoornemens uit de programmabegroting naar een directieplan en teamplannen. Het directieplan en de teamplannen voeden de raadskalender. Op basis van de raadskalender weet de raad wanneer zij welk beleidsdocument c.q. onderwerp zij wanneer voorgelegd krijgt ter besluitvorming. De voortgang in het directieplan en de teamplannen is periodiek onderwerp van gesprek tussen directie, teams en college.

Lopende het jaar informeert het college de gemeenteraad minimaal twee keer over de voortgang van de uitvoering van de programmabegroting (nieuw- en bestaand beleid) door middel van tussentijdse rapportages. Daarnaast informeert het college de gemeenteraad door middel van notities ter informatie.

Na afloop van het jaar legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad over de uitvoering van beleid en de daarvoor uitgevoerde processen door middel van de jaarstukken en de jaarrekening.

Sinds het begrotingsjaar 2023 kennen we een indeling van de begroting in zeven programma's, welke programma's aansluiten bij de opgaven, zoals benoemd in het bestuursprogramma. De overige documenten uit de P&C cyclus volgen deze indeling.

Op dit moment loopt een onderzoek naar de doorontwikkeling van de planning en controlcyclus.

Uitgangspunten ondersteunende processen

Personeel en organisatie

Vanuit onze organisatievisie bouwen we aan een gemeente die het goede doet voor de samenleving – lokaal én regionaal. Onze kernwaarden *Samen, Aandacht en Moed (SAM)* vormen daarbij het kompas voor ons dagelijks handelen. Ze geven richting aan hoe we samenwerken, hoe we omgaan met elkaar en hoe we ons inzetten voor de inwoners van Bernheze.

We werken samen, omdat we geloven in de kracht van verbinding – tussen collega's, met partners en met de samenleving. We hebben aandacht: voor elkaar, voor ons werk en voor de mensen voor wie we het doen. En we tonen moed: door ons kwetsbaar op te stellen, elkaar aan te spreken waar nodig en verantwoordelijkheid te nemen. We durven buiten de gebaande paden te denken en te handelen als de situatie daarom vraagt.

Een gezonde, betrokken en veerkrachtige organisatie begint bij mensen die goed in hun vel zitten. Daarom hechten we veel waarde aan de inzetbaarheid, vitaliteit en werk-privébalans van onze medewerkers. We hebben oog voor zowel de persoonlijke als professionele situatie van collega's

en streven ernaar een werkgever te zijn waar mensen zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelen.

Binnen heldere, globale kaders bieden we ruimte voor maatwerk. Jaarlijks pakken we gerichte projecten op om de arbeidsomstandigheden verder te verbeteren en onze organisatiecultuur te versterken. Zo bouwen we aan een werkomgeving waarin onze kernwaarden niet alleen op papier staan, maar dagelijks worden beleefd.

Informatievoorziening en automatisering

Team Informatievoorziening ondersteunt de organisatie op het gebied van informatievoorziening en digitalisering om haar doelstellingen te realiseren. Onze rol gaat verder dan enkel ondersteunen; we zijn een strategische partner voor de teams en leveren advies, begeleiding en waar nodig controle om kwaliteit en veiligheid in de informatievoorziening te waarborgen. Ons doel is om betrouwbare informatievoorziening en veilige systemen te faciliteren, zodat de organisatie zich kan richten op haar kerndoelen. We werken daarbij vanuit de volgende kaders:

Privacy

In dit beleidskader (Privacy beleidskader gemeente Bernheze 2023 / Privacyregeling Wet politiegegevens) staat hoe wij invulling geven aan de regelgeving uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Wet politiegegevens (Wpg) met als doel het waarborgen dat onze gemeente op een behoorlijke zorgvuldige en transparante wijze, in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving de persoonsgegevens van verschillende betrokkenen verwerkt.

Security

In dit beleidskader (Informatie Beveiligingsbeleid 2022 - 2025) staat hoe wij invulling geven aan de regelgeving van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en op termijn de Europese Network and Information Security Directive (NIS2), welke dit jaar vertaald wordt naar de Cyber Beveiligings Wet (CBW). Deze heeft als doel het waarborgen van de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van ons informatiesysteem. Zodra de CBW is vastgesteld zal ook ons Informatie Beveiligingsbeleid aangescherpt worden.

Archief

In dit beleidskader (Archiefverordening gemeente Bernheze 2021) staat hoe wij invulling geven aan de regelgeving op het vlak van archiefbeheer (Archiefwet 1995 en gemeentelijke selectielijst VNG) met als doel het gedurende de bewaartermijn duurzaam toegankelijk, raadpleegbaar en leesbaar en vervolgens vernietiging of overdracht van de gegevensverzamelingen van onze organisatie.

Naast bovengenoemde vertaling van wettelijke kaders zijn ook nog een aantal interne kaders en richtlijnen vastgesteld met betrekking tot de opzet, de inrichting en het beheer van onze informatievoorziening. Dit in de vorm van de volgende documenten: ‘Randvoorwaarden en uitgangspunten bij de invulling van de informatieorganisatie’ en de hieruit voortvloeiende

‘Basisuitgangspunten informatiearchitectuur’ en ‘Procesgericht en informatie gedreven werken’. Deze documenten zijn de basis voor de doorvertaling naar onze proces-, applicatie-, gegevens- en technische architectuur.

Financiën

Financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet)

In de Financiële verordening is geregeld aan welke eisen de planning- en control cyclus en de financiële administratie moeten voldoen. Het belangrijkste financiële uitgangspunt is, dat raad een reëel sluitende financiële begroting vaststelt. Dit impliceert, dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te kunnen dekken.

Treasury-statuut

In het Treasury-statuut staan onze regels voor het beheer van de geldstromen, de beheersing van de risico’s daarvan en de informatievoorziening daarover. Verder staat hierin hoe de bevoegdheden en verantwoordelijkheden verdeeld zijn en wat de uitgangspunten zijn voor de administratie- en interne controle van de financieringsfunctie. Ons beleid is – een wettelijke verplichting - om financiële risico’s te mijden. We beleggen niet in risicodragende producten.

Inkoopbeleid

De basis voor ons inkoopbeleid ligt in de Europese Richtlijnen en de hieruit voortvloeiende Aanbestedingswet. De doelstellingen van ons inkoopbeleid zijn:

1. Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen.
2. Creëren van maximale maatschappelijke waarde met publieke middelen.
3. Professioneel, integer en betrouwbaar opdrachtgeven.
4. Beperken van administratieve lasten.

Wij houden rekening met de volgende algemene beginselen bij onze inkopen:

1. De algemene beginselen van het aanbestedingsrecht:
   a. Gelijke behandeling
   b. Non-discriminatie
   c. Transparantie
   d. Proportionaliteit (evenredigheid)
2. De algemene beginselen van behoorlijk bestuur:
   a. Gelijkheidsbeginsel
   b. Motiveringsbeginsel
   c. Vertrouwensbeginsel

Communicatie

Bernheze wil een betrokken gemeente zijn die midden in de samenleving staat. Bruggen bouwen, verbindingen leggen en het goede doen voor én met de samenleving

We houden in onze communicatie zoveel mogelijk rekening met de wensen en behoeften van inwoners. Dat betekent dat we een mix van online en offline-middelen inzetten.
Inwoners die minder zelfredzaam zijn in de digitale wereld, verliezen we niet uit het oog.
De visie op communicatie vloeit voort uit de vastgestelde vijf beloften van het programma dienstverlening. De communicatiecomponent van de belofte staat centraal en licht toe hoe de organisatie een communicatieve invulling geeft aan de belofte. Het is een toetssteen voor alle mensen die betrokken zijn bij de gemeente. De vijf hoofdlijnen:

1. Wij zijn er voor iedereen
2. Wij zijn helder en duidelijk
3. Wij zijn transparant
4. Wij zijn betrouwbaar
5. Wij maken dienstverlening zo makkelijk mogelijk

Communicatiestijl Bernheze
De communicatiestijl van Bernheze is dat bij alles wat we doen, de inwoners, ondernemers en instellingen van Bernheze centraal staan. Dat vraagt een open houding ten opzichte van hen en van elkaar als collega's. Zo willen we als medewerkers en als organisatie blijven leren.

Participatievisie Samen Bernheze

Bernheze vindt **participatie** erg belangrijk. Daarom besluiten we bij elk nieuw plan of beleidstraject zorgvuldig hoe we inwoners daarbij betrekken. Door inwoners op tijd mee te laten denken, zorgen we voor betere plannen en projecten. Dit leidt tot meer betrokkenheid, steun, vertrouwen en begrip. We zijn altijd duidelijk over wat er kan, wie wat doet en hoe we omgaan met ideeën.

Dit staat allemaal beschreven in onze participatievisie, **'Samen Bernheze'**. Deze visie onderscheidt twee soorten participatie:

1. **Inwonersparticipatie**: De gemeente neemt het initiatief en betrekt inwoners bij het maken en uitvoeren van plannen en beleid.
2. **Overheidsparticipatie**: De gemeente ondersteunt ideeën vanuit de samenleving, zoals het **uitdaagrecht** (waarbij inwoners taken van de gemeente kunnen overnemen).

De visie bevat ook de basisprincipes voor participatie, een kader om keuzes te maken en een duidelijke rolverdeling. Op dit moment zijn we bezig met komen tot een participatieverordening en een mogelijke actualisering van de participatievisie. Om op die manier te voldoen aan de Wet versterking participatie en de participatie onder de Omgevingswet op een goede manier te formaliseren.

Persbeleid

De pers is een belangrijke intermediair tussen overheid en publiek en bepaalt mede de beeldvorming over de gemeente. Journalisten zijn een partner in het informeren van de

samenleving en belangrijke opinieleiders. We willen aan de voorkant van de berichtgeving zitten en een goede relatie hebben met de media. We voeren daarom een proactief persbeleid. Actief betekent zelf het initiatief nemen, ook bij negatief nieuws. Een actieve houding zorgt voor meer regie op de boodschap en het moment van publicatie. Het resultaat van een proactief persbeleid is berichtgeving van de gemeente die bijdraagt aan het transparant informeren van onze inwoners, het creëren van draagvlak voor beleid, het profileren van bestuurders op specifiek gekozen thema's en het profileren van de gemeente als betrouwbaar, open en klantgericht.

Huisvesting

Hybride werken is de norm voor onze huisvesting. Het staat voor het flexibel invullen van de locatie waar het werk plaatsvindt. Niet het beschikbare gebouw (gemeentehuis) is voor de werk-locatiekeuze leidend, maar het type werk, het doel van de activiteit, de gewenste mate van interactie, de efficiënte van communicatie en de voorkeuren van onze klanten (inwoners, regiogemeenten, leveranciers, etc.) en medewerkers.

Juridisch

De juridische advisering is ingericht op rechtmatige besluitvorming door organisatie, dagelijks - en algemeen bestuur en proactieve risicobeheersing. Belangrijke kaders hierbij vormen de algemene beginselen van behoorlijk bestuur op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht en ons interne mandaatregister.

Naast proactieve risicobeheersing – op basis van vroegtijdige inschakeling in het proces - ondersteunt juridische kwaliteitszorg reactief bij de behandeling van bezwaar- en beroepschriften. Andere aandachtspunten voor juridische kwaliteitszorg zijn Bibob procedures en uitvoering van de Wet Open Overheid (WOO). Accenten bij de WOO vormen de openbaarheid van stukken enerzijds en geheimhouding van stukken anderzijds.

Rechtmatigheid

Een belangrijk uitgangspunt voor het handelen van het college is (financieel) rechtmatig handelen. Met ingang van 2023 is het college verplicht om een verklaring af te leggen over haar al\dan niet rechtmatig handelen, door een rechtmatigheidsverklaring op te nemen in de jaarstukken. Daarin verklaart het college in hoeverre de totstandkoming van de financiële beheershandelingen hebben plaatsgevonden in overeenstemming met de relevante wet- en regelgeving. De kaders voor het al dan niet rechtmatigheid handelen door het college stelt uw raad vast in de financiële verordening en het controleprotocol.
Het college legt in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarstukken verantwoording af over de vraag in hoeverre zij binnen deze kaders heeft gehandeld.
Voor de verantwoording door het college gelden drie criteria:

1. Voorwaardencriterium (heeft het college voldaan aan de voorwaarden uit relevante wet- en regelgeving).

2. Begrotingscriterium (heeft het college de door uw raad geautoriseerde budgetten op programmaniveau overschreden).
3. Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium (heeft het college misbruik of oneigenlijk gebruik gesignaleerd of gemaakt van overheidsgelden en gemeentelijke eigendommen).

Beleidsindicatoren

Gemeenten lichten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op de nemen in de begroting en de jaarrekening. De meeste van deze indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl, onder het dashboard 'Besluit Begroting en Verantwoording'. Dat geldt niet voor de beleidsindicatoren op het gebied van bedrijfsvoering. Deze indicatoren zijn gebaseerd op eigen gemeentelijke informatie en op de Personeelsmonitor A&O fonds.

De jaren 2025 en 2026 betreffen de percentages op basis van de begrotingen. De overige jaren zijn de gerealiseerde percentages op basis van de jaarrekeningen.

Beleidsindicator	Jaar realisatie / begroting	Referentie	Bernheze
Formatie (fte per 1000 inwoners – excl. formatie B&W, raad en griffie) (Bron referentiedata Personeelsmonitor A&O fonds: tabel 1.2 [bezetting als % formatie] x tabel 1.5 [bezetting per 1.000 inwoners])	2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026	6,9 6,8 6,9 7,4 Geen data Geen data	5,1 5,2 5,4 5,9 6,0 6,3 6.5
Bezetting (fte per 1000 inwoners – excl. formatie B&W, raad en griffie) (Bron referentiedata tabel 1.5 Personeelsmonitor A&O fonds 2023)	2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026	6,8 6,7 6,8 7,3 Geen data Geen data Geen data	4,8 4,8 4,7 4,8 5,2 Geen data Geen data
Apparaatskosten (kosten per inwoner) (loonkosten ambtelijk apparaat excl. uitbestede diensten zoals sociale zaken, belastingsamenwerking, inhuur en totale kosten overhead.	2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026	Geen data Geen data Geen data Geen data Geen data Geen data Geen data	531 557 598 676 735 774 814
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen) (Bron referentiedata tabel 1.27 Personeelsmonitor A&O fonds 2023)	2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026	Geen data 15,7 17,6 18,8 Geen data Geen data Geen data	21,3 23,4 25,8 28,1 27,5 5,82 5,52
Overhead (% van de lasten) (alle kosten die samen samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces)	2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026	Geen data Geen data Geen data Geen data Geen data Geen data Geen data	10,0 10,4 8,3 12,0 11,3 13,2 12,8

F. Verbonden partijen

In deze paragraaf wordt inzicht verschaft in, en informatie verstrekt over alle partijen waar Bernheze bestuurlijke en financiële banden mee onderhoudt. Instellingen waarmee alleen een subsidierelatie is aangegaan vallen buiten de definitie van verbonden partijen.

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin Bernheze een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Het financiële belang betreft een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verboden partij haar verplichtingen niet nakomt

Van bestuurlijk belang is sprake als Bernheze zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Als gemeente blijven we wel verantwoordelijk voor de taken die we door verbonden partijen laten uitvoeren. Daarom is het van belang dat de raad in het proces van begroting en verantwoording de nodige informatie ontvangt om de bijdrage van verbonden partijen aan de realisatie van de programma's en daarmee gepaard gaande risico's te kunnen beoordelen.

In Noordoost-Brabant is gekozen om gezamenlijk regie te voeren op de gemeenschappelijke regelingen (GR'en). De gemeente Meierijstad is de coördinerende gemeente voor het afstemmingsproces tussen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in Brabant Noordoost. Adoptieteams en Vijftallenoverleg zijn enkele instrumenten die de regio inzet om effectief verlengd lokaal te sturen. Er is afgesproken voor alle GR'en eenzelfde beleids-, begrotings- en rekeningcyclus te hanteren. De ambtelijke adoptieteams beoordelen de Kadernota, begroting en de jaarrekening op alle beleids- en financiële aspecten en brengen advies uit aan de regiogemeenten. Dit advies is input voor het lokale advies aan de gemeenteraad.

De paragraaf 'Verbonden partijen' is om een tweetal redenen van belang:
- de verbonden partijen voeren beleid uit dat tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoort;
- welke risico's loopt de gemeente en wat zijn de budgettaire gevolgen.

De paragraaf betreffende de verbonden partijen dient volgens artikel 15 lid 1 van het BBV ten minste te bevatten:
a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
    - gemeenschappelijke regelingen;
    - vennootschappen en coöperaties;
    - stichtingen en verenigingen, en,

- overige verbonden partijen;

c. de lijst van verbonden partijen.

Voor het geval dat formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang maar wel sprake is van structurele bekostiging en een bestuurlijk belang wordt aanbevolen om een extra categorie “organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang” op te nemen.

Per verbonden partijen moet tenminste de volgende informatie worden opgenomen in deze paragraaf:

a. de wijze waarop de provincie onderscheidenlijk de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
b. het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
e. de eventuele risico’s, als bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderdeel b, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk de gemeente.

Het per verbonden partij opgenomen eigen vermogen bestaat uit de reserves en het eventuele nog niet verdeelde resultaat. Het vreemd vermogen betreft de passiva minus eigen vermogen.

In het voorjaar van 2025 boden de meeste gemeenschappelijke regelingen hun Kadernota’s, de jaarrekening 2024 en hun begroting 2026 aan. Voor zover deze nu beschikbaar zijn, hebben wij de gegevens verwerkt in onderstaand overzicht.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing nemen we de eventuele risico’s op waarvoor de verbonden partijen mogelijk een beroep doen op de deelnemende gemeenten.

A. Gemeenschappelijke regelingen

1. Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV) Brabant-Noordoost Regiotaxi Noordoost-Brabant	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De gemeentelijke portefeuillehouder is lid van het Dagelijks Bestuur.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De samenwerkende partners streven een kwalitatief hoogwaardig stelsel van kleinschalig collectief vervoer na. Zij willen daarmee voorzien in de behoefte aan openbaar vervoer, de instandhouding en de verbetering van de bereikbaarheid van de kleine kernen en het aanbod van adequate en efficiënte vervoersvoorzieningen voor diverse doelgroepen.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage in de beheerkosten zijn voor Bernheze in 2026 € 47.959,-. De totale bijdragen van gemeenten daarin bedragen € 551.004,-. Het aandeel van Bernheze bedraagt 8,7%.

1. Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV) Brabant-Noordoost Regiotaxi Noordoost-Brabant					
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar			**01-01-2026**		**31-12-2026**
	Eigen vermogen	€	946.369	€	810.093
	Vreemd vermogen	€	335.000	€	336.750
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het resultaat voor 2026 is geraamd op € 52.775,- voor bestemming.				
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	Het grootste risico dat wordt benoemd is een faillissement of overname van de vervoerder. Het gewogen risico bedraagt € 444.977,-.				

2. GGD Hart voor Brabant					
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De gemeentelijke portefeuillehouder is lid van het Dagelijks Bestuur.				
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de openbare gezondheidszorg.				
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Bernheze is voor 2026 € 1.500.754,-. De totale bijdragen van alle gemeenten is € 51.413.000,- waarmee het aandeel van Bernheze 2,9% bedraagt.				
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar			**01-01-2026**		**31-12-2026**
	Eigen vermogen	€	4.670.000	€	3.509.000
	Vreemd vermogen	€	11.079.000	€	10.494.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het resultaat voor 2026 is geraamd op nihil.				
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	De grootste benoemde risico's zitten in de hoge inflatie- en kostenstijgingen en fluctuaties in de omzet van de plustaken. De omvang van de risico's is bepaald op € 8.113.000,-. Het gewogen risico bedraagt € 1.700.000,-. De algemene reserve ter hoogte van € 1,5 miljoen valt per eind 2024 binnen de bandbreedte van haar normen. De benodigde weerstandscapaciteit is echter € 1,7 miljoen voor de dekking van de risico's en andere onverwachte ontwikkelingen.				

3. Openbaar Lichaam Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant					
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het bestuur.				
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorzieningen in deze regio. Het O.L. verzorgt de administratie en gebruikt voor plaatsing van kandidaten haar eigen uitvoeringsorganisatie, de IBN-holding B.V.				
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De aangesloten gemeenten leveren een bijdrage in de bestuurskosten van het Werkvoorzieningsschap. De bijdrage van Bernheze is in voor 2026 € 8.925,-. De totale bijdragen van gemeenten bedragen € 91.400,-. Het aandeel van Bernheze bedraagt daarmee 9,8%.				
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar			**01-01-2026**		**31-12-2026**
	Eigen vermogen	€	26.988.200	€	26.988.200
	Vreemd vermogen	€	2.065.300	€	2.065.300
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het resultaat voor 2026 is geraamd op nihil.				
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.				

4. Omgevingsdienst Brabant Noord (OBDN)	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het openbaar lichaam is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van de fysieke leefomgeving en om als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving van de regio Brabant Noord.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Bernheze in 2026 is € 1.593.144,-. De totale bijdrage van gemeenten en provincie is € 34.524.661,-. Het aandeel van Bernheze bedraagt daarmee 4,6%.

4. Omgevingsdienst Brabant Noord (OBDN)					
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar			**01-01-2026**		**31-12-2026**
	Eigen vermogen	€	8.059.000	€	7.940.000
	Vreemd vermogen	€	12.717.000	€	12.717.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het resultaat voor 2026 is geraamd op nihil.				
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	O.b.v. de risico-inventarisatie is het gewogen risico € 2.031.000,-. Bij de jaarrekening 2024 is het voorstel gedaan om de algemene reserve aan te vullen tot € 2.031.000,-, waarmee wordt voldoen we aan de streefwaarde van een ratio van minimaal 1,0.				

5. Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)					
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het bestuur.				
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het behouden, bewerken en benutten van de archiefbescheiden opgenomen in de rijksarchiefbewaarplaats in de provincie Noord-Brabant en de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten en waterschappen. Daarnaast in volgorde van prioriteit: verbetering van de digitale dienstverlening, het archief als informatiecentrum en verbetering van de lokale dienstverlening.				
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Bernheze in 2026 is € 159.900,- (incl. doorschuif btw). De totale bijdragen van gemeenten en waterschappen is € 2.637.200,-. Het aandeel van Bernheze bedraagt daarmee 6,1%. Daarnaast wordt nog een bijdrage van de provincie ontvangen van € 758.600,-.				
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar			**01-01-2026**		**31-12-2026**
	Eigen vermogen	€	1.458.000	€	1.324.000
	Vreemd vermogen	€	5.913.000	€	5.977.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het te verwachte resultaat voor 2026 voor bestemming wordt geraamd op € 134.200,- negatief				
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	Het grootste risico dat wordt benoemd is de wijziging in de hoogte van de bijdrage door de deelnemers of via de dienstverleningsovereenkomsten. Het gewogen risico bedraagt € 468.100,-. Voor het opvangen van de risico's is een weerstandsvermogen beschikbaar van € 502.000,- of terwijl 8,1% van de (deelnemers)bijdragen. Volgens de regeling mag de algemene reserve niet meer bedragen dan 10% van de gezamenlijke bijdragen.				

6. Veiligheidsregio Brabant-Noord					
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.				
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer en Veiligheidsbureau Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio Brabant-Noord en het Gemeenschappelijk Meldcentrum Brabant-Noord. In de Veiligheidsregio werken 16 gemeenten, de GGD en de Nationale Politie met hen samen op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, en meldkamers. Voorts werken ook het Waterschap Aa en Maas, het Waterschap De Dommel en het Regionaal Militair Commando-Zuid in de veiligheidsregio samen.				
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Bernheze wordt berekend tegen vaste bedragen per inwoner voor enkele onderdelen en een procentueel deel voor de kazernes. De bijdrage voor Bernheze bedraagt in 2026 op basis van begroting € 2.525.780,-. De bijdrage bedraagt per inwoner € 77,65. Op basis van 32.527 inwoners in Bernheze (peildatum 1 januari 2024) op het totaal van deelnemende gemeenten met 676.914 inwoners is het aandeel van Bernheze in 2026 4,8%.				
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar			**01-01-2026**		**31-12-2026**
	Eigen vermogen	€	19.323.000	€	18.854.000
	Vreemd vermogen	€	119.637.000	€	122.706.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het te verwachte resultaat voor 2026 voor bestemming wordt geraamd op € 92.000,- negatief.				

6. Veiligheidsregio Brabant-Noord	
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	De grootste risico's die worden benoemd zijn bezuinigingstaakstelling, hogere loon- en prijsstijging, ontwikkelingen huisvesting nieuwbouw, renovatie en cyberincident/datalek. Het gewogen risico bedraagt € 3.750.000,-. Voor het opvangen van de risico's is ultimo 2024 een weerstandsvermogen beschikbaar van € 3,2 miljoen.

7. Regionale Ambulance Voorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord					
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.				
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het verlenen of doen verlenen van ambulancezorg die tijdig ter plaatse is.				
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De RAV wordt volledig gefinancierd door de Zorgverzekeraars en het Rijk en er wordt geen gemeentelijke bijdrage gevraagd.				
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar			**01-01-2026**		**31-12-2026**
	Eigen vermogen	€	15.887.000	€	15.887.000
	Vreemd vermogen	€	31.782.000	€	30.833.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het verwachte resultaat voor 2026 is nihil.				
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.				

8. Regionaal Bureau leerplicht en RMC (regionale meld- en coördinatiefunctie)			
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het algemeen resultaat dat beoogd wordt, is een goede uitvoering van de leerplicht en kwalificatieplicht, voortijdig schoolverlaten voorkomen en jongeren in een kwetsbare positie monitoren. De ambities zijn de volgende: - Geen enkel leerplichtig kind zit langer dan drie maanden thuis zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Het RBL BNO geeft altijd prioriteit aan het zo snel als mogelijk stoppen van het schoolverzuim. Uitgangspunt hierbij is dat iedere dag dat een kind thuis zit er één te veel is. - Geen enkele jongere in een kwetsbare positie tussen 16 en 23 jaar valt tussen de wal en het schip. Alle jongeren die geen startkwalificatie hebben zijn in beeld en hebben een duurzame werkplek, passende dagbesteding of volgen een traject naar werk of zorg. RBL BNO bereikt alle voortijdig schoolverlaters en verleidt ze om onderwijs te volgen. Ook als sprake is van een krappe arbeidsmarkt waarin werkgevers arbeidskrachten zoeken.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Bernheze in 2026 bedraagt € 88.793,- op een totaal van gemeentelijke bijdragen van € 1.023.623,-. Het aandeel bedraagt daardoor 8,7%.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2026**	**31-12-2026**
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	RBL had ultimo 2024 een algemene reserve beschikbaar van € 223.370,-.		
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het verwachte resultaat voor 2026 is nihil.		
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.		

9. Heesch West	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De burgemeester en de portefeuillehouder vastgoed maken deel uit van het Algemeen Bestuur.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het samenwerkingsverband heeft tot doel het bevorderen van de economische ontwikkeling en werkgelegenheid in de regio “Noordoost Brabant” door middel van het duurzaam ontwikkelen, realiseren, exploiteren en beheren van een kwalitatief hoogwaardig en uit financieel-economisch oogpunt aanvaardbaar regionaal bedrijventerrein, hierna te noemen “bedrijventerrein”, op basis van de door de grondgebiedsgemeenten vastgestelde, nog vast te stellen en geldende bestemmingsplannen, wijzigingen daarvan in wijzigingsplannen en uitwerkingen daarvan in uitwerkingsplannen.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Voor Bernheze is het aandeel bepaald op 12%.
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	**01-01-2026** / **31-12-2026** Eigen vermogen € 5.517.000 € 5.517.000 Vreemd vermogen € 87.690.000 € 97.228.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het verwachte resultaat voor 2026 is geraamd op nihil.
Eventuele risico’s: Alle risico’s waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	Planologisch gezien is er voor Heesch West sprake van een vastgesteld bestemmingsplan, waartegen nog wel beroep bij de Raad van State is ingesteld. De behandeling en uitspraak door de afdeling Bestuursrechtspraak staat een voortvarende realisatie en gronduitgifte op Heesch West in de weg. Vertraging raakt zowel de voortgang van investeringen als de gronduitgifte. De boekwaarde neemt door de relatief lage financieringskosten beperkt toe. Met de aanhoudende schaarste in het aanbod van bedrijventerreinen is het ingerekende uitgiftetempo behoedzaam. Niet alleen de voornoemde planologische procedure maar met name ook een effectieve oplossing voor de netcongestie kan gevolgen hebben voor de uitvoeringsplanning en de uitgifte van de bedrijfskavels. Ontwikkelen van een collectieve energyhub is in perspectief van de actuele netcongestie belangrijk voor een robuust vestigingsklimaat en voortvarende gronduitgifte. Het gewogen risico bedraagt € 15.190.250,- De grex van de GR Heesch West wordt elk jaar geactualiseerd en bij grotere tekorten zullen de deelnemende gemeenten het tekort telkenmale aanvullen. Daarom is er geen reserve als weerstandsvermogen nodig.

10. Centrumregeling Wet Maatschappelijke ondersteuning Regio Brabant Noordoost-oost 2020-2023	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De colleges van B&W geven de centrumgemeente Oss mandaat en volmacht om binnen het in deze regeling vastgestelde kader de genoemde taken en opdracht uit te voeren. De portefeuillehouder Wmo maakt deel uit van het reguliere overleg.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van ondersteuning in het kader van de Wmo volgens het systeem van bestuurlijk aanbesteden.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats naar rato van het aantal inwoners per 1 januari 2023. De bijdrage voor 2025 is € 156.881,- excl. btw. Het aandeel van Bernheze komt op 11,2%.
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	**01-01-2026** / **31-12-2026** Eigen vermogen n.v.t. n.v.t. Vreemd vermogen n.v.t. n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het te verwachte resultaat voor 2026 wordt geraamd op nihil.
Eventuele risico’s: Alle risico’s waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

11. Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost-Brabant	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De colleges geven de centrumgemeente Den Bosch mandaat en volmacht om binnen het in deze regeling vastgestelde kader de genoemde taken en opdracht uit te voeren, uiteraard begrensd door wetgeving, jurisprudentie en vooraf vastgestelde financiële kaders
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van de individuele voorzieningen en de flexibele jeugdhulp, volgens het systeem van bestuurlijk aanbesteden.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De bijdrage voor 2026 is € 115.212,-. De totale bijdragen van alle deelnemers is € 2.743.137,- waarmee het aandeel van Bernheze komt op 4,20%. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt met ingang van 1-1-2024 plaats o.b.v. de onderlinge verhouding van de inkomsten van de gemeenten uit het gemeentefonds binnen het cluster 'individuele voorzieningen'.
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	**01-01-2026** / **31-12-2026** Eigen vermogen: n.v.t. / n.v.t. Vreemd vermogen: n.v.t. / n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	n.v.t.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

12. Belastingsamenwerking Oost Brabant (BSOB)	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De gemeente deelt mee in de gemeenschappelijke regeling waar een samenwerking is ontstaan tussen het waterschap Aa en Maas en 9 deelnemende gemeenten. De BSOB draagt zorg voor de oplegging en inning van gemeentelijke belastingen (de belastingtaken).
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Bernheze in 2026 bedraagt € 683.195,-. De totale bijdragen van de gemeenten en het waterschap bedraagt € 16.233.041,- of terwijl het aandeel voor Bernheze bedraagt 4,21%.
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	**01-01-2024** / **31-12-2024** Eigen vermogen: € 626.000 / € 1.325.000 Vreemd vermogen: € 16.500.000 / € 18.847.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het te verwachte resultaat voor 2026 wordt geraamd op nihil.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	De BSOB benoemd in zijn risico inventarisatie de volgende risico's: Een te hoge belasting van key-spelers en hun eventuele uitstroom, Fraude risico, Informatielek/hack, Te snelle groei, Overnemen van de legacy van nieuwe toetreders, Voornemen wijziging algemene wet bestuursrecht, Aanbesteding Ortax. De BSOB heeft geen reserve weerstandscapaciteit. Eventuele tegenvallers worden doorberekend aan de deelnemers. Om toch eventuele (onvoorziene) financiële tegenvallers binnen de eigen begroting op te vangen, hebben we de post 'onvoorzien' in de begroting opgenomen. De post 'onvoorzien' is vastgesteld op 0,6% van de begroting met een minimum van € 50.000,-. Voor 2026 betekent dit een bedrag van € 68.073,-.

B. Vennootschappen en coöperaties

Voor privaatrechtelijke organisaties gelden de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek. Dit betekent dat binnen vijf maanden de stukken moeten zijn gepubliceerd. Indien de benodigde gegevens tijdig beschikbaar zijn hebben we die opgenomen.

1. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Als aandeelhouder maakt de gemeentelijke portefeuillehouder deel uit van de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Bankinstelling van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Op een totaal van 55.690.720 aandelen bezit Bernheze 21.060 aandelen. Dit is een bescheiden aandeel van 0,037816%.
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	**01-01-2024** **31-12-2024** Eigen vermogen € 4.721 miljoen € 4.777 miljoen Vreemd vermogen € 110.834 miljoen € 123.164 miljoen
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2024 heeft BNG-bank een nettowinst na belastingen behaald van € 294.000.000,-. Over het toekomstig resultaat 2025 en 2026 doet de bank geen uitspraak.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

2. NV Brabant Water	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Als aandeelhouder maakt de gemeentelijke portefeuillehouder deel uit van de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Watervoorziening
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Bernheze participeert voor € 2.451,61 in het aandelenkapitaal van € 278.000,-. Dit is een belang van 0,9%.
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	**01-01-2024** **31-12-2024** Eigen vermogen € 699.235 miljoen € 716.350 Vreemd vermogen € 536.689 miljoen € 611.099
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	In 2024 werd een nettoresultaat behaald van € 17,1 miljoen.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

C. Stichtingen en verenigingen

1. Vereniging van Eigenaars van "De Pas" De Misse 4	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De portefeuillehouder gemeentelijk vastgoed, de bedrijfsleider accommodaties en een beleidsmedewerker van financiën van Bernheze maken het bestuur van de VVE, dat drie bestuursleden kent.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Beheer en onderhoud van het exterieur van het gebouw "De Pas", waarvan Bernheze sinds 31 augustus 2020 enig eigenaar is.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Alle exploitatiekosten van de VVE plus de kosten van groot onderhoud worden verrekend via 55% gemeente en 45% de Pas. Verrekening is onderdeel van de verhuurovereenkomst van Stichting de Pas en loopt via de gemeente.
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	**01-01-2024** **31-12-2024** Eigen vermogen n.v.t. n.v.t. Vreemd vermogen € 255.772 € 287.197
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De jaarlijkse exploitatie sluit zonder saldo. De kosten worden verdeeld op basis van statutaire afspraken.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	N.v.t.

2. Zorg- en veiligheidshuis Brabant Noordoost (voorheen: St. Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf)	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De burgemeester van de gemeente Oss vertegenwoordigt Bernheze.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Deze stichting is opgericht om een betere afstemming tussen partners op het terrein van veiligheid te bereiken (politie, gemeenten, openbaar ministerie en diverse welzijnsinstellingen). De meerwaarde van de samenwerking van organisaties op een fysieke locatie ligt in de sluitende aanpak van criminaliteit en overlast en de aanpak van de achterliggende problemen bij de betrokkenen. Door het bundelen van activiteiten ontstaat een compleet zicht op de situatie van daders, overlastgevers en slachtoffers, zodat het mogelijk wordt om gezamenlijk en geïntegreerd te handelen.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De gemeentelijke bijdrage voor Bernheze bedraagt in 2025 € 41.818,-.
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	**01-01-2026** / **31-12-2026** Eigen vermogen: n.v.t. / n.v.t. Vreemd vermogen: n.v.t. / n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	n.v.t.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

3. Regio Noordoost-Brabant (RNOB)	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Bij het onderdeel 'overheden' worden alle samenwerkende gemeenten vertegenwoordigd door hun portefeuillehouder.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het samenwerkingsverband erkent de diversiteit in de regio, maar gaat uit van gelijkwaardigheid, waarbij elkaar gunnen en afspraken maken belangrijke pijlers zijn. Dit is een belangrijke basis voor de samenwerking, naast de nieuwe inhoudelijke Samenwerkingsagenda. In de Samenwerkingsagenda "richting 2030" is vastgelegd wat de samenwerking van plan is op te pakken. Steeds meer wordt ingezet op samenwerking met provincie, omliggende regio's en het rijk met een aangescherpte en daadkrachtigere organisatie.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Bernheze in 2026 bedraagt: - Bijdrage Regiofonds: € 3,12 per inwoner of terwijl € 102.024,-. - Bijdrage arbeidsmarktprogramma Noordoost Brabant Werkt!: € 1,04 per inwoner of totaal € 34.008,-. De totale bijdragen van de gemeenten en waterschappen is geraamd op € 2.105.040,- waardoor het aandeel voor Bernheze € 6,46% is.
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	**01-01-2026** / **31-12-2026** Eigen vermogen: € Nog niet bekend / € Nog niet bekend Vreemd vermogen: € Nog niet bekend / € Nog niet bekend
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het verwachte resultaat voor 2026 is nihil.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

4. Vereniging van Eigenaars Plein 1969 I&II	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De portefeuillehouder maatschappelijk vastgoed maakt deel uit van het bestuur van de VVE, dat twee bestuursleden kent.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Beheer en onderhoud van het exterieur van het gebouw "Plein 169 I&II" voor de gezamenlijke eigenaren (Woonstichting JOOST en gemeente Bernheze).
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Statutair is vastgelegd dat verrekening van kosten plaatsvindt voor 18% voor Bernheze en voor 82% voor Woonstichting JOOST. Voor 2026 is de bijdrage voor Bernheze € 5.889,60.
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	**01-01-2024** / **31-12-2024** Eigen vermogen: € 89.232 / € 102.061 Vreemd vermogen: € 0 / € 0

4. Vereniging van Eigenaars Plein 1969 I&II	
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het verwachte resultaat voor 2026 is nihil.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

5. Vereniging van Eigenaars Bibliotheek met Bovenwoningen De Misse / Hoogstraat				
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De portefeuillehouder maatschappelijk vastgoed maakt deel uit van het bestuur van de VVE, dat twee bestuursleden kent.			
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Beheer en onderhoud van het exterieur van het gebouw De Misse/Hoogstraat te Heesch voor de gezamenlijke eigenaren (Stichting Mooiland en gemeente Bernheze).			
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Statutair is vastgelegd dat verrekening van kosten plaatsvindt voor 50% voor Bernheze en voor 50% voor Stichting Mooiland. Voor 2026 is de bijdrage voor Bernheze begroot op € 5.955,-.			
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2024**		**31-12-2024**
	Eigen vermogen	€ 62.733	€	67.433
	Vreemd vermogen	€ n.v.t.	€	n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het verwachte resultaat voor 2025 is nihil. De begroting 2026 is nog niet beschikbaar.			
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	N.v.t.			

D. Overige verbonden partijen

1. Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC)			
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De gemeente Bernheze wordt vertegenwoordigd door een burgemeester uit onze regio		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het versterken van de bestuurlijke aanpak van de georganiseerde criminaliteit en vervolgens de ontwikkeling van een geïntegreerde aanpak van de georganiseerde criminaliteit te faciliteren en te stimuleren.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De verwachte bijdrage voor 2026 bedraagt € 32.698,-.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2026**	**31-12-2026**
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Ten tijde van het opstellen van deze begroting was de begroting 2026 van het RIEC nog niet ontvangen.		
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.		

G. Grondbeleid

Algemeen

Bernheze wil regie voeren op haar ruimtelijk beleid. Het uitgangspunt is dat, bij gelijke geschiktheid, voorkeur wordt gegeven aan projecten waarin de grond in eigendom van Bernheze is. Voor de geschikte locaties waar de gemeente de grond al in eigendom heeft zal het op basis van het vorige beleid ingezette actieve grondbeleid worden voortgezet. Actief grondbeleid is echter geen vanzelfsprekendheid meer. Bernheze zal kiezen voor maatwerk, waarbij per ontwikkelingsopgave zal worden gekeken welke strategie (of combinatie van strategieën) het meest effectief is.

Daar waar initiatieven uitblijven en/of voor locaties waar de gemeente zelf actief sturing wil geven aan (de kwaliteit) van ruimtelijke ontwikkelingen, zal onderzocht worden of (aanvullend) actief grondbeleid een optie is.

Bernheze heeft op 25 januari 2024 de nota grondbeleid 2024-2027 vastgesteld, die de basis vormt voor het te hanteren grondbeleid.

Woningbouwplanning

In 2026 verwachten we ca. 300 woningen op te leveren in alle prijsklassen. Daarnaast werken we aan het inrichten van standplaatsen voor woonwagens. In 2026 willen we 6 à 7 standplaatsen kunnen opleveren aan onze inwoners.

De overige woningbouwopgave t/m 2030, het bouwen van 1.850 woningen, ligt op schema. Er zijn nog altijd voldoende plannen om deze opgave te halen. Echter zien we de wachttijd voor huisaansluitingen bij Enexis steeds verder oplopen. Dit heeft gevolgen voor het aantal op te leveren woningen.

Projecten die al gerealiseerd hadden moeten zijn, maar de afgelopen jaren door procedures bleven liggen bij de raad van state zijn weer opgepakt en de eerste woningen zullen hiervan in 2026 gebouwd worden. In sommige kernen zie je daarom veel aanbod van nieuwbouwprojecten.

Naast het bouwen van woningen gaan we verder met het uitrollen van het programma Volkshuisvesting.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Bij de geactiveerde bedragen is voor de boekwaarde per 1 januari 2026 uitgegaan van de werkelijke cijfers per 1 januari 2025 vermeerderd met de geraamde bedragen in de begroting 2025, alsmede de bijstellingen hierop. Met betrekking tot de uitgaven en inkomsten van

2026 is uitgegaan van de bedragen zoals deze zijn opgenomen in de laatst vastgestelde geactualiseerde exploitatieopzet.

Met betrekking tot het realiseren van winst heeft het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) de "percentage of completion" regel (POC) verplicht gesteld. Dit is een methode om de jaarwinst bij de grondexploitatie te bepalen. De winst moet jaarlijks worden genomen naar rato van de gerealiseerde kosten en opbrengsten. Dus indien 50% van de kosten is gerealiseerd en 50% van de grond is verkocht, dan dient 50% x 50% = 25% van de geprognotiseerde winst te worden genomen. Wanneer de resultaten van een grondexploitatie worden bijgesteld of het voortgangspercentage muteert heeft dit ook gevolgen voor de eerder genomen winst volgens de POC regel.

Grondprijzen

Een andere belangrijke pijler voor de invulling van de exploitatieopzetten zijn de grondprijzen van de uit te geven gronden. Op basis van de nota grondbeleid 2024-2027 worden deze bepaald op basis van een tenderprocedure, taxatie of de gemeentelijke grondprijzenbrief.

Onderhanden werken

Doordat grondexploitaties vaak over meerdere jaren heen lopen, dienen deze aan het einde van het jaar als onderhanden werken op de balans verantwoord te worden. Het onderhanden werk van een grondexploitatie bestaan uit alle tot dan toe gemaakte ontwikkelkosten (inclusief bijgeschreven rente) verminderd met de (eventueel al) gerealiseerde opbrengsten per einde jaar. Deze waarde wordt gecorrigeerd met de eventuele eerder genomen (POC)-winstnemingen en/of genomen verliezen.

Programma’s

De commissie Besluit begroting en verantwoording (BBV) schrijft voor dat de activiteiten van het grondbedrijf over drie programma’s moeten worden verantwoord.

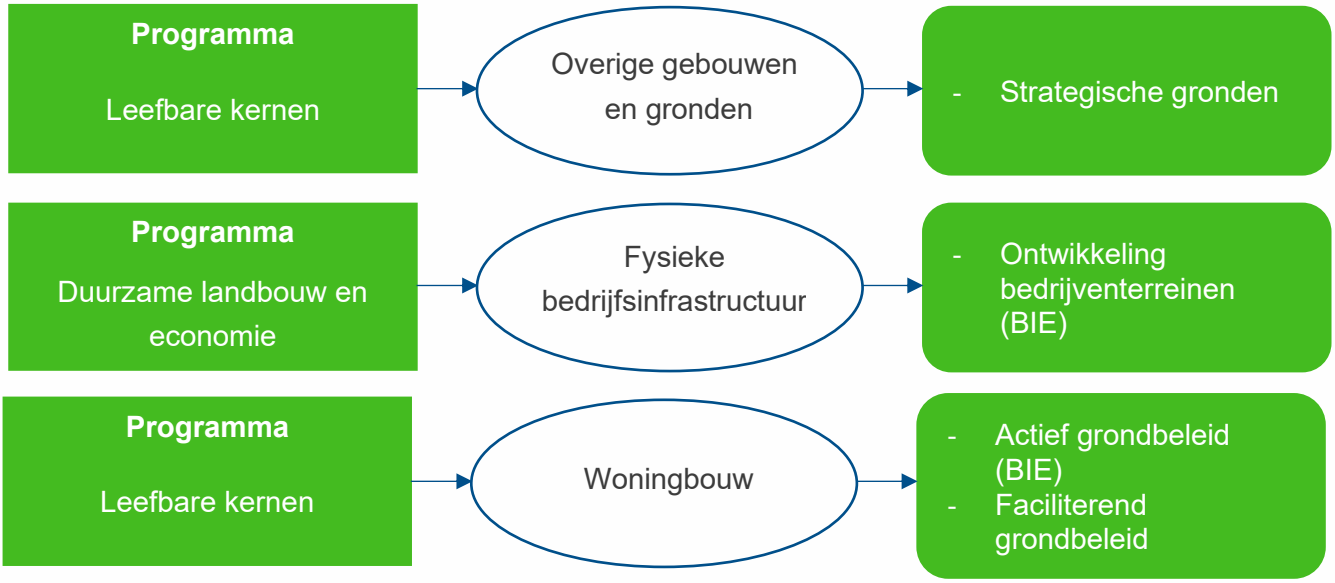

Vermogenspositie en resultaat

Reserve landschappelijke kwaliteitsverbetering

Per verkochte meter woningbouwgrond op complexen buiten de dorpskernen wordt een bedrag gestort in de bestemmingsreserve landschappelijke kwaliteitsverbetering. De reserve wordt ingezet voor doeleinden ten behoeve van de landschappelijke kwaliteit in het buitengebied. We verwachten in 2026 € 209.750,- toe te voegen aan deze reserve.

Reserve Compensatiefonds Groen

Initiatieven die niet voldoen aan de groennorm van 20% mogen – met instemming van het college – een storting doen in het compensatiefonds groen, zodat op andere locaties de benodigde vergroening alsnog gerealiseerd kan worden. We verwachten in 2026 € 53.500,- toe te voegen aan deze reserve.

Reserve Verbetering fysieke leefomgeving

Bij alle kwalificerende bouwplannen waarmee wij nieuwe woningbouw of bedrijvigheid toevoegen vragen wij een bijdrage om de fysieke leefomgeving te verbeteren. We verwachten in 2026 € 8.500,- toe te voegen aan deze reserve. Deze bijdrage is nog relatief laag doordat deze verplichting alleen geldt voor nieuwere initiatieven. De verwachting is dan ook dat de jaarlijkse bijdrage aan dit fonds de komende jaren zal oplopen.

Reserve Vereveningsfonds woningbouw

In de basis moeten alle plannen voldoen aan het aantal sociale huurwoningen zoals benoemd in de woonvisie. Bij uitzondering kan er hiervan worden afgeweken. In dat geval kan aan een initiatiefnemer verzocht worden om een storting te doen in het compensatiefonds sociale woningbouw, waarmee wij op een andere locatie extra sociale huurwoningen realiseren. We verwachten in 2026 € 16.500,- toe te voegen aan deze reserve.

Vennootschapsbelasting (Vpb)

De bouwgrondexploitatie is een Vpb-plichtige activiteit. De te betalen belasting is een verliespost die (verplicht) in de algemene dienst wordt verantwoord.

Actief grondbeleid (BIE)

Voor de bouwgronden in exploitatie (BIE's) geldt het BBV. Belangrijke punten zijn:

- BIE's moeten worden geopend door de raad. Hierbij wordt de exploitatieopzet vastgesteld. Dit is het kader waarin de toekomstige baten en lasten per jaarschijf zijn weergegeven en daarnaast het verwachte resultaat inzichtelijk is. In de financiële verordening van 12 december 202 in artikel 5 lid 10b is het vaststellen van de eerste/initiële exploitatieopzet gemandateerd aan het college.
- Wanneer de actualisatie van het grondexploitatiecomplex planinhoudelijke wijzigingen, dan wel autonome wijzigingen met materiële financiële gevolgen met zich meebrengt, moet deze opnieuw door de raad worden vastgesteld.
- In 2025 en 2026 verwachten we twee nieuwe grondexploitaties voor woningbouw te openen. Ten tijde van het opstellen van de begroting, waren de kaders nog onvoldoende zichtbaar om daarvoor een betrouwbare grondexploitatie op te stellen. Binnen deze nog te openen grondexploitaties zullen naar schatting ongeveer 300 woningen worden gerealiseerd tot 2031.
- De (resterende) looptijd van deze bouwgronden in exploitatie mag maximaal 10 jaar zijn. Wanneer de periode langer dan 10 jaar is moet daarvoor toestemming worden gevraagd aan de raad. Dit is bij één exploitatie het geval, zijnde Zwarte Molen Zuid. Hiervoor is in de raadsvergadering van 6 juli 2023 de benodigde toestemming gegeven.
- De kosten die worden toegerekend moeten aanwezig zijn op de kostensoortenlijst zoals opgenomen in het Omgevingsbesluit.
- Rente toerekenen over het eigen vermogen is niet toegestaan. De rente moet gebaseerd zijn op de werkelijke rente van het vreemd vermogen, berekend volgens de voorgeschreven regels van het BBV.

Resultaat en uitgifte per complex

Complex	Genomen winst t/m 2024	Vermoedelijk resterend resultaat
Zwarte Molen	€ 2.598.000	€ 995.000
De Erven	€ 4.967.000	€ 1.297.000
Rodenburg	€ 1.638.000	€ 302.000
Heeswijkse Akkers	€ -/- 136.000	€ -/- 28.000
Schaapsdijk	€ 265.000	€ 215.000
Molenhoeve 3	€ -	€ 477.000
De Bunders	€ -	€ 1.267.000
Oude Veghelsedijk	€ -	€ 33.000
Weijen West fase 1	€ -	€ 378.000
Oude Torenweg	€ -/- 141.000	€ -/- 9.000
Zwarte Molen Zuid	€ -/- 467.000	€ 62.000
Complex gerealiseerde projecten	€ -	€ -
Totaal	**€ 8.724.000**	**€ 4.989.000**

De vermoedelijke resultaten presenteren we inclusief de winst die nog tussentijds genomen moet worden op basis van de voortgang van de projecten (POC). De vermoedelijke eindresultaten van de BIE woningbouwcomplexen bedraagt samen € 4.989.000,-.

De resultaten van de bouwgrondexploitatie komen direct ten bate of ten laste van de reserve Nog nader te bestemmen. Voor 2026 is het verwacht resultaat € 636.000,- positief op basis van de hierboven beschreven POC-methode. Verder verwachten we in 2026 een eerder genomen verlies voor € 62.000,- te kunnen terugdraaien.

In het overzicht op de volgende pagina worden de ontwikkelingen van de verschillende complexen/plannen uitgezet over de komende jaren. De volle lijn geeft hierbij de jaren aan waarin kavels worden uitgegeven. De pijl geeft aan tot welk jaar er nog investeringen op de planning staan. De planning is dat de complexen afgesloten kunnen worden aan het einde van het jaar waarin de pijl eindigt.

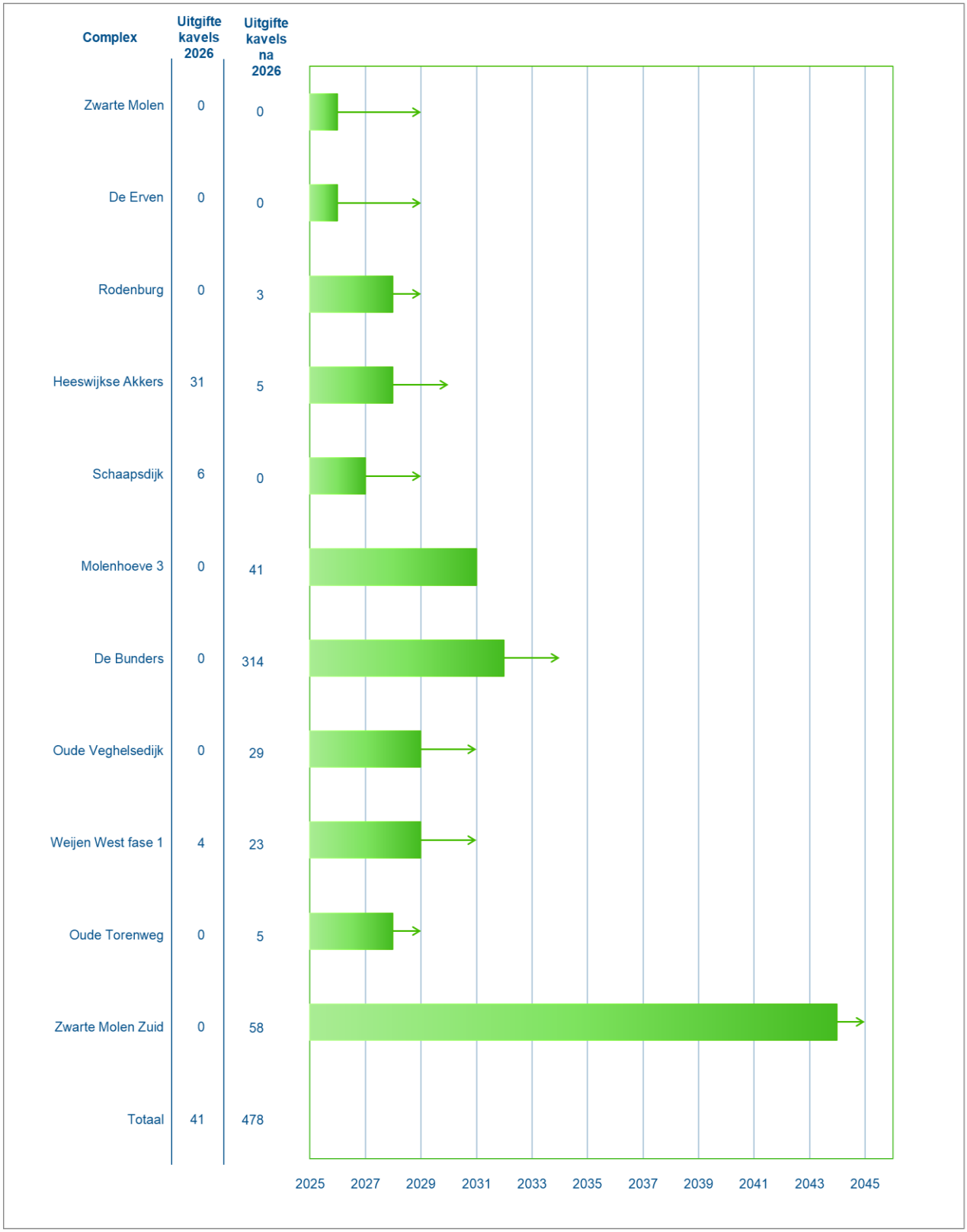

Faciliterend grondbeleid

Bij particuliere ontwikkelingen worden de kosten die de gemeente maakt verhaald op de initiatiefnemer. Voor niet-kwalificerende bouwplannen gaat dit via leges. Voor kwalificerende bouwplannen, worden contracten gesloten met de initiatiefnemer voor het verhaal van de kosten.

Voor het voortraject wordt dat gedaan door middel van een project startup brief (PSU-brief) en voor de formele procedure en verder middels een te sluiten anterieure overeenkomst. Ook eventuele kosten voor nadeelcompensatie worden verhaald op de initiatiefnemer door middel van de anterieure overeenkomst. Uitgangspunt is dat alle kosten worden verhaald. Het verwacht resultaat van de particuliere exploitaties is voor de gemeente dan ook nihil.

De kosten die de gemeente maakt verband houdende met de ontwikkeling van gronden door derden moeten binnen vijf jaar leiden tot het ontwikkelen van een exploitatieplan of tot het sluiten van een anterieure overeenkomst. Anders moet de gemeente de kosten als verliespost nemen.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Complexen binnen de fysieke infrastructuur hebben betrekking op de ontwikkeling van bedrijventerreinen en hebben ook de status van BIE. De daarbij horende regelgeving is ook op deze complexen van toepassing. Bernheze exploiteert twee complexen onder deze categorie. In 2025 en 2026 verwachten we één nieuwe grondexploitaties voor bedrijventerreinen te openen. Ten tijde van het opstellen van de begroting, waren de kaders nog onvoldoende zichtbaar om daarvoor een betrouwbare grondexploitatie op te stellen.

Complex	Genomen winst t/m 2024	Vermoedelijk resterend resultaat
Retsel II	€ 121.000	€ 13.000
‘t Runneke	€ -	€ -
Totaal	**€ 121.000**	**€ 13.000**

De vermoedelijke resultaten presenteren we inclusief de winst die nog tussentijds genomen moet worden op basis van de voortgang van de projecten (POC). De vermoedelijke eindresultaten van de BIE van bedrijventerreinen bedraagt samen € 13.000,-.

De resultaten van de bouwgrondexploitatie komen direct ten bate of ten laste van de reserve nog nader te bestemmen. Voor 2026 is het verwacht resultaat op bedrijventerreinen
€ 1.500,- positief op basis van de hierboven beschreven POC-methode.

In onderstaand overzicht worden de ontwikkelingen van de verschillende bedrijventerreinen uitgezet over de komende jaren. De volle lijn geeft hierbij de jaren aan waarin kavels worden uitgegeven. De pijl geeft aan tot welk jaar er nog investeringen op de planning staan. De planning is dat de complexen afgesloten kunnen worden aan het einde van het jaar waarin de pijl eindigt.

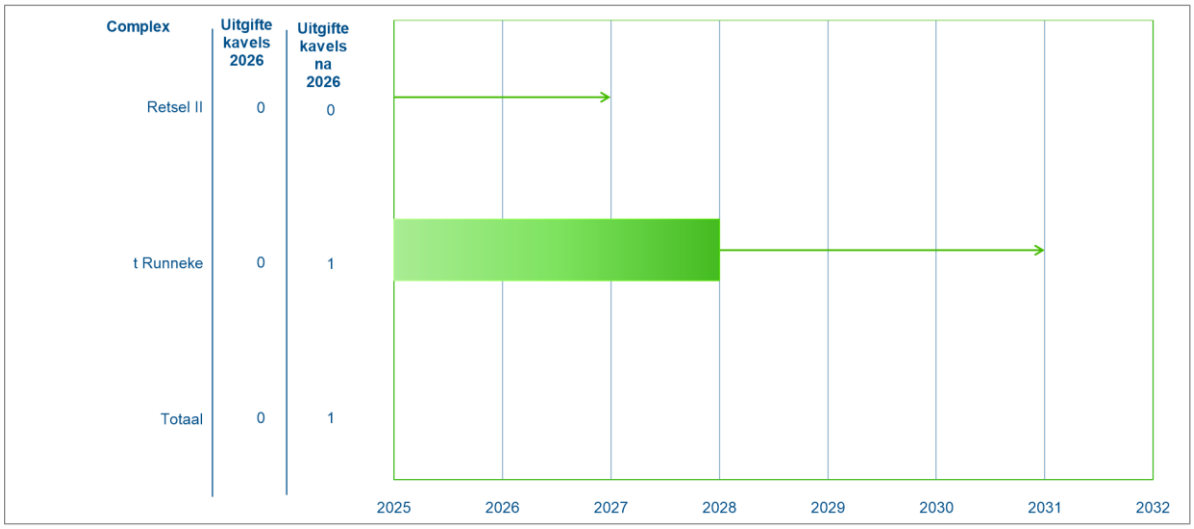

Overige strategische gronden

Hiertoe behoren de gronden die Bernheze op voorraad heeft ten behoeve van toekomstige ontwikkeling. Dit zijn de strategische gronden. Bij het openen van een nieuwe grondexploitatieopzet kunnen deze worden overgeheveld van deze categorie naar actief grondbeleid (BIE) of fysieke bedrijfsinfrastructuur (ontwikkeling bedrijventerreinen). De strategische gronden hebben per 1 januari 2025 een boekwaarde van € 1.886.000,-.

H. Subsidies

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

De invulling van de maatschappelijke doelstellingen van Bernheze wordt mede vormgegeven door het verstrekken van subsidies. De doelen zijn omschreven in de programma's van de begroting en in specifieke beleidsnota's. De subsidieverlening moet voldoen aan de regels van de Algemene wet bestuursrecht en de subsidieverordening Welzijnssubsidies 2020. De laatste wordt door onszelf bepaald. We kennen jaarlijkse subsidies die per (boek) jaar worden toegekend en projectsubsidies voor bijvoorbeeld projecten of activiteiten. Met een subsidie kunnen de kosten van een activiteit geheel of gedeeltelijk worden betaald.

Naar aanleiding van het rapport van de rekenkamer en de bespreking in de raad van dit rapport hebben we in deze paragraaf een totaal overzicht van de subsidies opgenomen.

(Amateur)organisaties kunnen op basis van de verordening Welzijnssubsidies 2020 of de begroting een subsidie aanvragen. De procedure hiervoor is vastgelegd in deze verordening. Tijdens de looptijd van de subsidie (meestal een (boek)jaar) worden de instellingen bevoorschot. De definitieve vaststelling vindt voor budgetsubsidies achteraf plaats. De overige subsidies worden bij de verlening van de beschikking al vastgesteld. De vaststelling kan om uiteenlopende redenen lager uitvallen dan de verlening. In dat geval vordert Bernheze teveel uitbetaalde voorschotten terug. Bij de aanvraag van subsidies vindt een inhoudelijke en financiële toets plaats. De subsidies van professionele instellingen volgt de gemeente tijdens de looptijd van de subsidie, zowel inhoudelijk als financieel.

In de begroting 2026 worden de subsidies met 4% geïndexeerd.

Hieronder is het overzicht opgenomen met de subsidies per programma/beleidsterrein. Aan onderstaande cijfers kunnen door (amateur)organisaties geen rechten worden ontleend.

Overzicht subsidies begroting 2026

(Amateur)organisatie		Subsidieplafond 2026 in euro's
Programma 1: Leefbare kernen		
Bijdrage verkeersbrigadiers	Donaties	896
Buurtbusvereniging Nuland	Overig vrijwillige en zelforganisaties.	1.387
Buurtbus 202 Loosbroek- Lijn 251	Overig vrijwillige en zelforganisaties.	1.387
Samen Sterk HDL – carry cab	Overig vrijwillige en zelforganisaties	4.160
Programma 2: Gezonde zorgzame gemeente		
Gehandicaptenvereniging GESPOSS	Donaties	448
Stg. Speciale Dansschool Bolero	Donaties	210
Bijzonder Aktief	Donaties	448

(Amateur)organisatie		Subsidieplafond 2026 in euro's
Badmintonclub Argus	Vrijwillige en zelforganisaties	1.225
Badmintonclub HBV	Vrijwillige en zelforganisaties	1.415
Basketbalclub SlamDunk 97	Vrijwillige en zelforganisaties	1.131
Handbalvereniging Dynamico	Vrijwillige en zelforganisaties	8.231
Hockeyvereniging HDL	Vrijwillige en zelforganisaties	407
Hockeyvereniging MHC Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	7.336
Korfbalvereniging Altior	Vrijwillige en zelforganisaties	6.160
Sportclub Loosbroek - korfbal	Vrijwillige en zelforganisaties	4.550
Korfbalvereniging Prinses Irene	Vrijwillige en zelforganisaties	6.232
Ruitersportvereniging de Valianten	Vrijwillige en zelforganisaties	460
Tennisvereniging de Broekhoek	Vrijwillige en zelforganisaties	1.096
Tennisvereniging De Hoef	Vrijwillige en zelforganisaties	119
Tennisvereniging Telro	Vrijwillige en zelforganisaties	799
Tennisvereniging TVV ' 82	Vrijwillige en zelforganisaties	192
Turn- en gymnastiekvereniging Sine Cura	Vrijwillige en zelforganisaties	4.196
Special gym	Vrijwillige en zelforganisaties	1.431
Gymnastiekvereniging HGC	Vrijwillige en zelforganisaties	4.854
Voetbalvereniging Avesteyn	Vrijwillige en zelforganisaties	14.910
Voetbalvereniging Heeswijk	Vrijwillige en zelforganisaties	13.409
Voetbalvereniging HVCH	Vrijwillige en zelforganisaties	30.252
Voetbalvereniging Prinses Irene	Vrijwillige en zelforganisaties	18.981
Voetbalvereniging Vorstenbosche Boys	Vrijwillige en zelforganisaties	12.764
Sportclub Loosbroek - voetbal	Vrijwillige en zelforganisaties	10.085
Zwem- en polovereniging Gorgo	Vrijwillige en zelforganisaties	5.069
Dance Team Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	1.564
Streetdance Vereniging Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	2.365
I.V.N. Bernheze	Vrijwillige en zelforganisaties	3.221
De Notenkrakers Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	8.601
Fanfare Aurora	Vrijwillige en zelforganisaties	18.761
Muziekvereniging Animato Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	13.323
Harmonie St. Servaes	Vrijwillige en zelforganisaties	13.323
Koninklijke Fanfare St Willibrord	Vrijwillige en zelforganisaties	18.475
Toneelvereniging Arcadia	Vrijwillige en zelforganisaties	552
Toneelvereniging Kantlijn	Vrijwillige en zelforganisaties	857
Toneelvereniging Verenigde Spelers	Vrijwillige en zelforganisaties	652
Koor Orféon	Vrijwillige en zelforganisaties	764
Kamerkoor Mi Canto	Vrijwillige en zelforganisaties	565
Zanggroep Koraal	Vrijwillige en zelforganisaties	983
Stg. Semper Crescendo	Vrijwillige en zelforganisaties	1.717
Ouderenkoor Cantando	Vrijwillige en zelforganisaties	963
Popkoor Noiz	Vrijwillige en zelforganisaties	625
EHBO afd. Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	1.172
EHBO afd. Heeswijk-Dinther	Vrijwillige en zelforganisaties	2.585
EHBO afd. Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	930
EHBO afd. Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	879
Diverse organisaties Internationale samenwerking	Vrijwillige en zelforganisaties	47.831
Carnavalsstichting De Wevers	Vrijwillige en zelforganisaties	2.520
Stg. Carnaval De Piereslikkers	Vrijwillige en zelforganisaties	946
Stg. Carnaval HDL	Vrijwillige en zelforganisaties	3.217
Stg. Carnaval Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	5.049
Stg. Jeugdcarnaval Heeswijk-Dinther	Vrijwillige en zelforganisaties	1.030
Oranjecomité Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	4.976
Oranjecomité Heeswijk-Dinther	Vrijwillige en zelforganisaties	4.333

(Amateur)organisatie		Subsidieplafond 2026 in euro's
Oranjecomité Loosbroek	Vrijwillige en zelforganisaties	1.348
Oranjecomité Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	866
Oranjecomité Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	2.201
Heemkundekring De Elf Rotten	Vrijwillige en zelforganisaties	2.310
Heemkundekring De Wojstap	Vrijwillige en zelforganisaties	1.641
Heemkundekring Nistelvorst	Vrijwillige en zelforganisaties	2.846
Stg. Dorpsraad Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	2.963
Stg. Kerncommissie Loosbroek	Vrijwillige en zelforganisaties	2.748
Stg. Dorpsraad Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	4.290
Stg. Actief Burgerschap Heeswijk-Dinther	Vrijwillige en zelforganisaties	5.061
Stg. Inwonersnetwerk Heeschenaren	Vrijwillige en zelforganisaties	7.432
De Zonnebloem Heeswijk-Dinther-Loosbroek-Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	2.377
De Zonnebloem Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	1.415
De Horizon Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	2.871
Senioren Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	3.217
Vereniging Senioren Heeswijk-Dinther	Vrijwillige en zelforganisaties	3.745
Senioren Loosbroek	Vrijwillige en zelforganisaties	1.079
Senioren Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	2.411
Senioren Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	1.306
The Winning Mood 1977	Vrijwillige en zelforganisaties	2.446
Stg. Jong Nederland HDL	Vrijwillige en zelforganisaties	8.164
Stg. Jong Nederland Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	9.495
Stg. Scouting Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	9.611
Stg. Scouting Mira Ceti Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	10.306
Stg. Mini Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	9.002
Stg. Jeugdbelangen Vorstenbosch (Kindervakantieweek)	Vrijwillige en zelforganisaties	1.549
Stg. Jeugdbelangen Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	3.712
Stg. Jeugdbelangen Nistelrode - sinterklaasactiviteiten	Vrijwillige en zelforganisaties	629
Stg. Jeugdbelangen Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	1.048
Stg. Ranja, kindervakantieweek	Vrijwillige en zelforganisaties	5.502
Tienersoos Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	1.218
Tienersoos Vorstenbosch – exploitatie huisvesting	Vrijwillige en zelforganisaties	4.181
Gehandicapten- en mindervalidenvereniging DIO	Vrijwillige en zelforganisaties	975
Stg. Instructiebad 't Kuipke	Budgetsubsidies	47.870
Muzelinck	Budgetsubsidies	167.638
Hafa-opleiding muziekgezelschappen	Budgetsubsidies	107.040
Noord Oost Brabantse Bibliotheken (NOBB) incl. schoolbibliotheken Vorstenbosch en Loosbroek	Budgetsubsidies	770.195
Stg. Omroep Maasland (DTV)	Budgetsubsidies	107.961
Vluchtelingenwerk WOBB	Budgetsubsidies	72.293
Vluchtelingenwerk WOBB t.b.v. maatschappelijke begeleiding	Budgetsubsidies	97.479
Stg. Radar (meldpunt discriminatie)	Budgetsubsidies	24.826
Ons Welzijn	Budgetsubsidies	3.244.687
C.C. Servaes (ouderenactiviteiten en computerhoek)	Budgetsubsidies	29.147
KBO Vorstenbosch – huisvesting	Budgetsubsidies	22.417
KBO Nistelrode – huisvesting	Budgetsubsidies	23.942
KBO Heesch – huisvesting	Budgetsubsidies	54.048
KBO Heesch – compensatieregeling verlies inkomsten barexploitatie (afbouwregeling)	Budgetsubsidies	2.000
SCC De Wis - huisvesting	Budgetsubsidies	5.618

(Amateur)organisatie		Subsidieplafond 2026 in euro's
KBO Heesch – meer bewegen voor ouderen	Budgetsubsidies	6.183
KBO Loosbroek – meer bewegen voor ouderen	Budgetsubsidies	4.094
KBO Nistelrode – meer bewegen voor ouderen	Budgetsubsidies	5.110
KBO Vorstenbosch – meer bewegen voor ouderen	Budgetsubsidies	1.265
Stg. De Eijnderic	Budgetsubsidies	135.913
Open Jongerencentrum Nistelrode	Budgetsubsidies	16.992
I Meet - jongerensociëteit Heeswijk-Dinther	Budgetsubsidies	30.138
Stg GGZ - inloopfunctie	Budgetsubsidies	54.260
Stg. Natuurtheater De Kersouwe	Overig vrijwillige en zelforganisaties	2.575
Moluks cultureel erfgoed	Overig vrijwillige en zelforganisaties	5.200
Bernhezer Kunst Kring (BKK)	Overig vrijwillige en zelforganisaties	6.293
Stg. Meierijsche Museumboerderij	Overig vrijwillige en zelforganisaties	10.211
Kasteel Heeswijk	Overig vrijwillige en zelforganisaties	9.440
Stg. Dierenverblijf Heelwijk	Overig vrijwillige en zelforganisaties	4.047
Slachtofferhulp Nederland regio Zuid-Oost	Overig vrijwillige en zelforganisaties	12.985
Kernnetwerken	Overig vrijwillige en zelforganisaties	195.919
Voedselbank Oss e.o.	Overig vrijwillige en zelforganisaties	4.950
Jeugdfonds Sport & Cultuur Brabant	Overig vrijwillige en zelforganisaties	20.000
Stg. Leergeld Oss - Bernheze	Overig vrijwillige en zelforganisaties	10.000
Stg. Schuldhulp Bernheze	Overig vrijwillige en zelforganisaties	8.520
Stg. VPTZ Oss-Maasland	Overig vrijwillige en zelforganisaties	1.486
Programma 4: Duurzame landbouw en economie		
De Stofvreters	Donaties	318
Stg. Natuurcentrum De Maashorst	Budgetsubsidies	48.587
Programma 5: Weerbare en veilige samenleving		
Stg. Halt Oost-Brabant	Overig vrijwillige en zelforganisaties	10.702
Totaal		**5.829.333**

I. Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) is 1 mei 2022 in werking getreden. Met deze nieuwe wet is een belangrijke stap gezet naar een opener overheid. De Woo vergroot voor iedereen de toegang tot overheidsinformatie, bevordert de actieve openbaarmaking en actualiseert de regels voor openheid en openbaarheid. De verplichting tot actieve openbaarmaking wordt gefaseerd ingevoerd, om organisaties de tijd te geven de openbaarmaking van deze categorieën in te richten.

De belangrijkste pijlers van de Woo:
- Actieve openbaarmaking;
- Passieve openbaarmaking;
- Verbetering van de informatiehuishouding.

Actieve openbaarmaking

De Woo noemt elf categorieën die wij actief openbaar moeten maken. De verplichte actieve openbaarmaking is deels inwerking getreden. Raadsstukken, vastgestelde verordeningen, beleidsregels, organisatiegegevens en dergelijke zijn actief openbaar. De verplichting tot actieve openbaarmaking van de elf categorieën treedt gefaseerd in werking.

Passieve openbaarmaking

Naast het actief openbaar maken kan iedereen altijd vragen om bepaalde informatie (op verzoek) openbaar te maken. Ook bij openbaarmaking op verzoek gaat de Woo ervan uit dat het belang van openbaarheid altijd geldt en dat alleen in uitzonderingsgevallen een bijzonder belang vóór openbaarmaking kan gaan. Concreet betekent dit dat een Woo-verzoek (of onderdelen daarvan) alleen kan (of kunnen) worden geweigerd wanneer een beschermd belang in het geding is.

Voor het behandelen van een Woo-verzoek mogen we geen leges heffen, omdat het algemene belang van openbaarheid niet te zien is als individuele dienstverlening. We hebben ook een Woo-contactpersoon aangesteld. De Woo-contactpersoon helpt de verzoeker om informatie o.a. bij het indienen/formuleren van het Woo-verzoek.

Wij zien een toename in het aantal Woo-verzoeken ook zien we dat de Woo-verzoeken complexer worden. In 2023 ontvingen we twintig Woo-verzoeken, in 2024 24 Woo-verzoeken en in 2025 tot 1 augustus 30 Woo verzoeken. Tot nu toe kunnen we de verzoeken afhandelen binnen de bestaande formatie. Wanneer het aantal verzoeken verder toeneemt kan dit mogelijk leiden tot extra personele capaciteit.

Inmiddels is er een projectgroep Woo opgestart om de volgende stappen te gaan zetten. De eerst volgende stap is het digitaal toegankelijk maken van de volgende categorieën. Daarnaast is er

software aangeschaft voor het zoeken naar documenten, anonimiseren en het ontsluiten van informatie.

Verbetering van de informatiehuishouding

Een van de uitgangspunten van de Woo is dat de informatiehuishouding op orde is. De verbetering van de informatiehuishouding is bij ons niet nieuw. Jaarlijks worden stappen gezet, mede onder invloed van zaakgericht werken en digitalisering.

Deel 3: Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

Inleiding

In de begroting met een indeling naar programma's neemt het beleid een centrale plaats in. De bijbehorende cijfers zijn een vertaling van dit beleid. In deel III van deze begroting recapituleren we de lasten en baten van het programmaplan. Vervolgens gaan wij op hoofdlijnen in op de financiële positie van de gemeente. Verder gaan we in op het investeringsplan en de reservepositie van de gemeente.

Autorisatie budgetten

Conform het bepaalde in artikel 7 en 17 van het Besluit begroting en verantwoording geven wij in een integraal overzicht de budgetten per programma weer. Dit overzicht is hieronder opgenomen.

Elk programma is onderverdeeld naar lasten en baten. Het overzicht toont het abstractieniveau waarop in het kader van dualisme de raad de begrotingsbudgetten autoriseert. Binnen deze budgetten is het college geautoriseerd de begroting uit te voeren. Noodzakelijke mutaties op deze budgetten in de loop van het begrotingsjaar zullen wij aan uw raad door middel van de Tussentijdse rapportages of een separaat voorstel ter besluitvorming voorleggen.

Een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien kunt u vinden in het programmaplan, onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en post onvoorzien".

Omschrijving	Lasten			Baten		
	JR2024	2025	2026	JR2024	2025	2026
Lasten en baten per programma inclusief algemene dekkingsmiddelen en bedrag onvoorzien						
Leefbare kernen	24.027.051	34.275.018	27.279.521	12.925.283	21.573.847	15.200.942
Gezonde zorgzame gemeente	51.404.437	44.844.748	47.406.331	21.209.010	9.292.779	8.064.035
Klimaatbestendig, biodivers en circulair	7.445.419	8.564.288	8.416.870	6.879.226	7.436.314	8.139.702
Duurzame landbouw en economie	428.200	844.260	719.875	178.487	145.627	255.639
Weerbare en veilige samenleving	3.652.421	3.860.418	4.110.979	135.091	43.632	3.777
Dienstverlening en sterke organisatie	3.817.788	3.456.487	3.699.444	728.036	580.721	603.947
Financiën	790.617	647.770	666.526	987.281	722.496	526.207
Algemene dekkingsmiddelen				67.908.072	69.548.816	72.610.162
Overhead	11.750.943	12.018.574	12.718.768	437.232	118.402	78.966
Heffing vennootschapsbelasting	423.209	491.270				
Bedrag onvoorzien		69.602	98.251			

Omschrijving	Lasten			Baten		
Totaal van lasten en baten excl. reservemutaties	**103.740.085**	**109.072.435**	**105.116.565**	**111.387.718**	**109.462.634**	**105.483.377**
Totaal van baten	**111.387.718**	**109.462.634**	**105.483.377**			
Saldo van lasten en baten excl. reservemutaties	**-7.647.633**	**-390.199**	**-366.812**			
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma						
Leefbare kernen	8.003.448	2.558.805	987.751	6.891.336	3.610.665	776.125
Gezonde zorgzame gemeente	1.898.767	1.522.142		2.758.896	2.105.182	550.483
Klimaatbestendig, biodivers en circulair	295.549	-36.969	255.030	629.540	354.903	11.215
Duurzame landbouw en economie	225.446				75.000	
Weerbare en veilige samenleving	34.945					14.500
Dienstverlening en sterke organisatie	353.546	41.603		405.183	275.579	251.331
Financiën	1.779.243	2.725.947	849.500	1.239.871		362.376
Saldo van lasten en baten incl. reservemutaties	**116.331.029**	**115.883.963**	**107.208.846**	**123.312.544**	**115.883.963**	**107.449.407**
Totaal baten incl. reservemutaties	**123.312.544**	**115.883.963**	**107.449.407**			
Begrotingssaldo na bestemming (overschot (-) / tekort (+))	**-6.981.515**	**0**	**-240.561**			
waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	**1.676.613**	**-332.200**	**-417.000**			
Structureel begrotingssaldo (overschot (-) / tekort (+))	**-5.304.899**	**-332.200**	**-657.561**			

Algemene uitgangspunten

Het financiële beleid is gericht op een bedrijfseconomisch verantwoorde grondslag. Mede bepalend hierbij zijn de wettelijke bepalingen en de richtlijnen van de provincie in verband met haar toezichtstaak. De provincies maken gezamenlijk afspraken over de wijze waarop zij het toezicht invullen. Op 2 juli 2019 is het huidig Gemeenschappelijk financieel toezichtkader 2020 (GTK 2020) vastgesteld. Met ingang van het begrotingsjaar 2020 geldt voor alle gemeenten dit GTK. Daarnaast ontvangen we jaarlijks een begrotingscirculaire van de toezichthouder. Hierin zijn de belangrijkste aspecten van de (meerjaren)begroting opgenomen.

Bij het financieel toezicht gelden twee vormen van toezicht namelijk repressief en preventief.

- Repressief toezicht
  Dit is het uitgangspunt. Voor Bernheze is dit sinds jaar en dag van toepassing. Deze vorm van toezicht houdt in dat we de begroting en begrotingswijzigingen direct kunnen uitvoeren zonder voorafgaande goedkeuring van Gedeputeerde Staten (GS).
- Preventief toezicht
  Preventief toezicht doet zich voor bij de situatie dat geen sprake is van structureel en reëel evenwicht van de begroting en ook de meerjarenraming onvoldoende aannemelijk maakt dat evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenbegroting wordt bereikt. Reëel evenwicht houdt in dat de ramingen volledig, realistisch en haalbaar zijn. Het mogelijke tekort op de jaarrekening kan ook worden meegenomen bij het oordeel van de provincie. Preventief

toezicht betekent dat de begroting en de daarop volgende wijzigingen eerst moeten worden goedgekeurd door GS, voordat deze kunnen worden uitgevoerd. Zolang de begroting niet is goedgekeurd mag de gemeente geen verplichtingen aangaan of uitgaven doen, zonder voorafgaande toestemming van GS. GS kunnen bepalen voor welke posten en tot welk bedrag het gemeentebestuur geen goedkeuring behoeft voor het aangaan van verplichtingen, voordat de begroting is goedgekeurd. Dit zal in de praktijk inhouden dat een gemeente uitgaven kan doen tot het niveau van de laatst vastgestelde begroting, inclusief begrotingswijzigingen, tenzij bij de nieuwe begroting het lastenniveau lager is vastgesteld. Voor alles wat nieuw is ten opzichte van de laatste begroting is toestemming nodig van GS.

Algemene uitgangspunten die we hanteren bij de formulering van het financieel beleid zijn:
1. structurele uitgaven met structurele middelen dekken;
2. de begroting en de meerjarenraming zijn structureel en reëel in evenwicht;
3. de tarieven zijn maximaal 100% kostendekkend.

Structureel evenwicht betekent dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Dit geldt per jaarschijf. Het structureel begrotingssaldo wordt bepaald door het begrotingssaldo te zuiveren van incidentele baten en lasten. Verder op in dit hoofdstuk is het overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen.

De begroting 2026 sluit met een positief saldo van € 240.561,-. Na zuivering van de incidentele baten en lasten is de structurele begrotingsruimte € 657.561,-. Hiermee constateren we dat de begroting 2026 structureel in evenwicht is. Daarnaast zijn de ramingen volledig, realistisch, en haalbaar. Hiermee is de begroting ook reëel in evenwicht.

Budgettaire uitgangspositie

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd voor het samenstellen van de begroting 2026:
- Het vertrekpunt is het positief saldo van de begroting 2025.
- Rente baseren wij op de werkelijke rente over het vreemd vermogen.
- We houden rekening met de volledige afschrijvingslasten in het begrotingsjaar t + 1. De investeringen schrijven wij af conform de afschrijvingstermijnen opgenomen in de Financiële verordening 2024.
- Wij hanteren voor de prijsontwikkeling pBBP (prijs Bruto Binnenlands Product) op basis van de indexen die zijn opgenomen in de meicirculaire 2025. Deze percentages zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan 2025 van het Centraal Planbureau (CPB). Dit betekent voor de begroting 2026 een prijsontwikkeling van 4%. Voor de ontwikkeling van de tarieven van heffingen, leges en huren etc. wordt in 2026 eveneens rekening gehouden met een stijging van 4%.
- Voor de loonkosten 2026 hanteren we de CAO-afspraken 2025-2027 gemeenten.
- De begrotings- en ramingswijzigingen tot en met 8 juli 2025 met een structureel karakter zijn verwerkt in de begroting.

- De geraamde inkomsten uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn gebaseerd op de meicirculaire 2025 met de daarin opgenomen uitkeringsfactoren.
- Uit voorzichtigheidsprincipe is in de meerjarenbegroting 2026-2029 uitsluitend voor het jaar begrotingsjaar 2026 rekening gehouden met ruimte onder het plafond BTW-compensatiefonds.

Financieel perspectief

De begroting 2025 is het startpunt voor het opstellen van de begroting 2026. De aanpassingen die leiden tot het definitieve positieve begrotingsresultaat van € 240.561,- zijn in het navolgende overzicht opgenomen.

		Bedrag in euro's
	Saldo Kadernota 2026-2029 – jaarschijf 2026 - overschot	236.000
1.	Uitkomsten meicirculaire 2025	1.390.904
2.	Bijstelling inzet onderuitputting BTW-compensatiefonds	-324.630
3.	Actualisatie loon- en prijsontwikkeling o.b.v. meicirculaire 2025 en Cao-afspraken	-622.730
4.	Herberekening OZB o.b.v. aangepaste inflatie uit meicirculaire 2025	69.705
5.	Uitkomsten 1ste tussentijdse rapportage 2025	-50.091
6.	Begrotingen 2026 gemeenschappelijke regelingen	156.305
7.	Aanvullende beleidsintensiveringen	-51.500
8.	Overige afwijkingen	-83.402
9.	Stelpost strategische projecten	-480.000
	Begrotingsresultaat 2026 (+ = positief / - = negatief	**240.561**

Toelichting van bovenstaande tabel

1. Uitkomsten meicirculaire 2025

Eind mei ontvingen we de meicirculaire. We informeerden uw raad over de uitkomsten van deze circulaire door middel van een notitie ter informatie op 17 juni 2025. Deze circulaire laat een netto positieve bijstelling zien van € 1.390.904,-. Deze bijstelling is voornamelijk het gevolg van de bijstelling van het accres of terwijl de compensatie van de loon- en prijsontwikkelingen. Deze compensatie heeft echter een negatief effect op gemeentelijke begroting.

2. Bijstelling inzet onderuitputting BTW-compensatiefonds

Op basis van de uitgangspunten van de toezichthouder mogen we een bedrag van € 475.000,- opnemen in de begroting als baat als gevolg van de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds. In de Kadernota hielden we echter rekening met een bedrag van € 799.000,-. Per saldo een nadeel effect van € 324.000,-.

3. Actualisatie loon- en prijsontwikkeling o.b.v. meicirculaire 2025 en Cao-afspraken 2025-2027

Wij hanteren voor de prijsontwikkeling voor zowel lasten als baten een index van 4% (2,7% en een nacalculatie van 1,3%). Dit betreft het geactualiseerde percentage pBBP wat in de meicirculaire 2025 is gepubliceerd. Voor de loonontwikkeling hanteren we de Cao-afspraken 2025-2027, die in juni zijn vastgesteld. Dit is in overeenstemming met de uitgangspunten van de toezichthouder.

4. Herberekening OZB o.b.v. aangepaste inflatiecijfers uit de meicirculaire 2025

In de Kadernota hielden we rekening met een aanpassing van de OZB-tarieven met 2,7% en een extra aanpassing van 5% om ruimte te creëren om te kunnen blijven investeren en ruimte te houden voor de (nieuwe) gemeenteraad. In de meicirculaire 2025 is de prijsinflatie echter bijgesteld naar 4% (2,7% en een nacalculatie van 1,3%).
Hierdoor stijgen de opbrengsten uit de OZB.

5. Uitkomsten 1ste tussentijdse rapportage 2025

In de raadsvergadering van 3 juli 2025 is de Eerste tussentijdse rapportage 2025 vastgesteld. Het structurele financieel effect van deze rapportage is € 50.091,- negatief.

6. Begrotingen 2026 gemeenschappelijke regelingen

In de Kadernota 2026-2029 hielden we rekening met de Kadernota's van de gemeenschappelijke regelingen (GR'en). In de raadsvergadering van 3 juli 2025 zijn de begrotingen van de GR'en behandeld en vastgesteld. De begrotingen leiden tot een lagere bijdrage van € 156.305,- ten opzichte van de Kadernota. Dit betreft voornamelijk de bijstelling voor de bijdragen van de ODBN, de Veiligheidsregio en de BSOB.

7. Aanvullende beleidsintensiveringen

Na vaststelling van de Kadernota hebben we nog een aantal beleidsintensiveringen opgenomen in de begroting. Dit betroffen intensiveringen met voornamelijk een incidenteel karakter (uitsluitend consequenties voor 2026) waardoor dekking uit de reserve mogelijk is. Dit betreffen beleidsintensiveringen voor:

- verbetering van de digitale toegankelijkheid van de website - € 85.000,-;
- aanschaf en implementatie van een Digital Asset Managementsysteem - € 31.500,-;
- een digitale tool voor de P&C-cyclus - € 75.000,-;
- impuls ten behoeve van de borging van de Brabantse Weerbaarheidsnorm - € 14.500,-;
- borging gebiedsvisie Abdij van Berne - € 25.000,-;
- regionale samenwerking recreatie & toerisme - € 6.000,-;
- implementatiekosten software, actualisering Waardekaart - € 95.000,-;
- tijdelijke formatie op Onderwijs en Maatschappelijke vastgoed en ondersteuning opstellen Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuis - € 218.750,-.

Voor een drietal beleidsintensiveringen is dekking uit de reserve niet mogelijk, namelijk voor de licentiekosten van het Digital Asset Managementsysteem en de digitale tool voor de P&C-cyclus en de actualisatie van de archeologische Waardekaart. Dit leidt tot een structurele last van € 51.500,- in 2026 waarvan € 30.000,- komt te vervallen in 2027.

8. Overige afwijkingen

De budgetten voor het begrotingsjaar 2026 zijn nagelopen en waar nodig hebben we deze aangepast.

9. Stelpost strategische projecten

We hebben vanuit de positieve uitkomsten van de meicirculaire een strategische buffer/stelpost ingesteld om grootschalige projecten waarvan de financiële consequenties nog niet (volledig) zijn meegenomen in de begroting, in de toekomst mogelijk te maken. Hierbij moet u denken aan een tweetal rondwegen, de verbouwing van De Misse 2-4-6, Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en de aanleg van het sportpak Heeswijk-Dinther.

Overzicht incidentele baten en lasten 2026

In de volgende tabellen geven we een overzicht van de incidentele baten en lasten. Incidenteel houdt in dat het gaat om baten en lasten die een tijdelijk karakter hebben. Deze zitten slechts één of enkele jaren in de begroting. Dit overzicht geeft niet alleen inzicht in de incidentele baten en lasten, maar is ook een hulpmiddel bij het beoordelen van het structurele begrotingssaldo. De baten en lasten die niet incidenteel zijn, zijn immers structureel van aard. Het structurele begrotingssaldo geeft aan of de structurele lasten met structurele baten worden afgedekt. Als dat het geval is, is de begroting structureel in evenwicht.

Incidentele baten en lasten kleiner dan € 50.000,- worden als ‘Overige posten’ per programma opgenomen. We geven bij elke post een toelichting.

Omschrijving	Lasten in euro’s	Baten in euro’s
Programma 1: Leefbare kernen		
Tijdelijke externe inhuur formatie Onderwijs Uit reserve Nog nader te bestemmen	113.750	 113.750
Project omschakeling ecologisch groenbeheer Uit reserve Nog nader te bestemmen	50.000	 50.000
Subsidie woningbouwversnelling		118.000
Nieuwbouw blokhut ’t Veerhuis te Nistelrode Uit reserve Nog nader te bestemmen	800.000	 800.000
Implementatie omgevingswet (IVP) Uit reserve Nog nader te bestemmen	622.500	 622.500
Grondexploitatie Dotatie aan reserve Nog nader te bestemmen Dotatie aan reserve Verbetering fysieke leefomgeving Dotatie aan reserve Vereveningsfonds woningbouw Dotatie aan reserve Compensatiefonds groen Dotatie aan reserve Landskwaliteitsverbetering Grondexploitatie – onderhanden werk/voorraden	7.660.513 698.000 8.466 16.500 53.499 209.749	 8.646.727
Overige posten	147.500	117.500
Programma 2: Gezonde zorgzame gemeente		
Tijdelijke formatie Maatschappelijke vastgoed Uit reserve Nog nader te bestemmen	68.250	 68.250
Ketenaanpak valpreventie Uit reserve Transities	88.715	 88.715
Overige posten Uit reserve Nog nader te bestemmen Uit reserve Transities	76.900	 28.500 48.400
Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair		
Incidentele onderzoeken PWR Uit voorziening Riolering	140.000	 140.000

Omschrijving	Lasten in euro's	Baten in euro's
Grondexploitatie – bedrijventerreinen Reserve Nog nader te bestemmen – grondexploitatie bedrijventerreinen Grondexploitatie – onderhanden werk/voorraden	89.842 1.537	 91.379
Programma 4: Duurzame landbouw en economie		
Ontwikkelfonds Stimulering bedrijvigheid 2026-2028 Uit reserve Nog nader te bestemmen	100.000	 100.000
Programma 5: Weerbare en veilige samenleving		
Overige posten Uit reserve Nog nader te bestemmen	14.500	 14.500
Programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie		
Externe inhuur t.b.v. communicatie verbetering digitale toegankelijkheid Uit reserve Nog nader te bestemmen	80.000	 80.000
implementatiekosten digitale tool P&C-cyclus Uit reserve Nog nader te bestemmen	60.000	 60.000
Overige posten Uit reserve Nog nader te bestemmen	140.000	 115.000
Programma 7: Financiën		
Incidentele vrijval reserve Transities Uit reserve Transities	369.500	 369.500
Toevoeging aan reserve Nog nader te bestemmen t.b.v. stelpost strategische projecten	480.000	
Totaal	**12.088.721**	**11.672.721**
Saldo		**417.000**

Indien de incidentele kosten een termijn bevatten van langer dan drie jaar maar waarvan de eindigheid onvoorwaardelijk vastligt dan ligt daar altijd een besluit van de raad aan ten grondslag.

Toelichting op tabel incidentele baten en lasten

Tijdelijke externe inhuur Onderwijs

We gaan een tijdelijke beleidsmatige kracht voor een jaar aantrekken om een aantal grote projecten op onderwijs te begeleiden.

Project omschakeling ecologisch groenbeheer.

De omschakeling naar, en de implementatie van, ecologisch groenbeheer vraagt maatwerk en aandacht. De periode 2026-2027 gebruiken wij onder andere om het beheer van ons buitengebied sterk te verbeteren. Dit betreft een project met een tijdelijk karakter.

Subsidie woningbouwversnelling

We ontvangen voor 2026 een eenmalige subsidie van de provincie voor woningbouwversnelling.

Nieuwbouw blokhut 't Veerhuis te Nistelrode

De bestaande blokhut voor de scouting wordt vernieuwd en daarna geprivatiseerd. Dus er is geen sprake van afschrijvingslasten volgens de Financiële verordening en we kunnen deze investering zien als een incidentele kostenpost.

Implementatie Omgevingswet

De omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. De afgelopen jaren heeft de focus vooral gelegen op het opstellen van onze omgevingsvisie. Deze moeten we inbedden in de beleidscyclus, en evalueren en actualiseren. Dit blijft nog voor enkele jaren incidentele middelen vragen.

Grondexploitatie

Mutaties uit grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. Het totaal van de lasten en het totaal van de baten grondexploitatie hebben we dan ook opgenomen in het overzicht incidentele baten en lasten. De mutatie met de balanspost voorraden, waarmee een saldo € 0,- gerealiseerd wordt, hebben we afzonderlijk opgenomen in bovenstaande tabel. De mutaties grondexploitatie hebben daarmee geen invloed op het structureel begrotingssaldo.

Tijdelijke externe inhuur Maatschappelijk vastgoed

We gaan een tijdelijke beleidsmatige kracht voor een jaar aantrekken om een aantal grote projecten op maatschappelijke vastgoed te begeleiden.

Ketenaanpak valpreventie

Om een impuls te geven aan de GALA-doelstelling Valpreventie gaan we in 2026 hierop extra investeren.

Incidentele onderzoeken Programma Water en Riolering (PWR)

Voor PWR zullen in 2026 een aantal incidentele onderzoeken plaatsvinden.

Grondexploitatie - bedrijventerreinen

Mutaties uit grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. Het totaal van de lasten en het totaal van de baten grondexploitatie hebben we dan ook opgenomen in het overzicht incidentele baten en lasten. De mutatie met de balanspost voorraden, waarmee een saldo € 0,- gerealiseerd wordt, hebben we afzonderlijk opgenomen in bovenstaande tabel. De mutaties grondexploitatie hebben daarmee geen invloed op het structureel begrotingssaldo.

Ontwikkelfonds Stimulering bedrijvigheid 2026-2028

Verbindingen leggen tussen ondernemers en met relevante organisaties en het aanjagen van gewenste ontwikkelingen. Denk hierbij aan het organiseren van (innovatieve) thema- en inspiratiesessies en het stimuleren van bedrijvigheid middels een ontwikkelfonds. Dit betreft een tijdelijk fonds met een onvoorwaardelijk einde voor de periode 2026-2028.

Tijdelijke externe inhuur t.b.v. communicatie verbetering digitale toegankelijkheid

Om volledig te voldoen aan de wettelijke eisen voor digitale toegankelijkheid is het noodzakelijk om ook de digitale toegankelijkheid van gekoppelde externe applicaties en websites te onderzoeken. Hiervoor is tijdelijk inhuurbudget voor een periode van een jaar nodig.

Implementatiekosten digitale tool voor P&C-cyclus

Voor de implementatie van een digitale tool ter ondersteuning van de P&C-cyclus is een budget benodigd voor implementatie van deze tool voor o.a. externe ondersteuning.

Incidentele vrijval van de reserve Transities

We laten een klein gedeelte van de reserve Transities vrijvallen ten gunste van de reserve nog nader te bestemmen waardoor het mogelijk is dat in te zetten als structurele dekking voor de uitbreiding van team Wegwijzer met een Wmo-consulent vanuit de reserve Nog nader te bestemmen.

Stelpost strategische projecten

We hebben vanuit de positieve uitkomsten van de meicirculaire 2025 een strategische buffer /stelpost ingesteld om grootschalige projecten die nog niet (volledig) zijn meegenomen in de begroting, in de toekomst mogelijk te maken. Hierbij moet u denken aan een tweetal rondwegen, de verbouwing van De Misse 2-4-6, Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en de aanleg van het sportpak Heeswijk-Dinther.

Overzicht mutaties in reserves met een structureel karakter 2026 (art 19 lid d)

Naast bovenstaande mutaties in reserves met een incidenteel karakter zijn er o.a. ook bestemmingsreserves waarvan jaarlijks een bepaald bedrag ten gunste van de exploitatie komt ter (gedeeltelijke) dekking van de (afschrijvings-)lasten van investeringen met een economisch nut. In alle gevallen gaat het over een tijdvak van meer dan drie jaar. De looptijd van de reserves zijn gelijk aan de afschrijvingstermijn van de investering. De aanwending van deze reserves zijn afgedekt met een raadsbesluit. In het raadsbesluit is aangeven welke lasten gedekt worden, hoe het jaarbedrag is berekend en het aantal jaren van de inzet van de middelen. Bij het inzetten van deze reserves kan dus worden gesproken van structurele dekkingsmiddelen.

In het volgende overzicht zijn de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves weergegeven.

Omschrijving	Lasten in euro's	Baten in euro's
Mutaties in reserves ter dekking van kapitaallasten van investeringen met een economisch nut		
Reserve afschrijving aanpassing huisvesting – dekking afschrijvingslasten		843
Reserve afschrijving aanpassing werkruimten – dekking afschrijvingslasten		10.026
Reserve afschrijving meldingensysteem openbare ruimte		5.462
Reserve afschrijving elektrische auto's		28.125
Reserve afschrijvingslasten optimaliseren huisvesting de Misse 2, 4 en 6 – dekking afschrijvingslasten (IVP)		20.000
Reserve uitbreiding/vernieuwing sporthal de Hoef – gedeeltelijke dekking afschrijvingslasten		3.934
Reserve afschrijvingslasten vervanging toplagen KV Altior en Prinses Irene – dekking afschrijvingslasten		21.354
Reserve kapitaallasten de Kanz – dekking afschrijvingslasten brede school De Kanz		1.801

Omschrijving	Lasten in euro's	Baten in euro's
Reserve afschrijvingslasten Kromstraat 2 te Nistelrode – dekking afschrijvingslasten		71.084
Reserve afschrijvingslasten Meerstraat 45 en 45a		52.776
Reserve afschrijvingslasten verduurzaming maatschappelijk vastgoed		10.000
Reserve ondergrondse afvalberging – dekking afschrijvingslasten		9.806
Reserve afschrijvingslasten Verbetering akoestiek sporthal 't Vijfeiken – dekking afschrijvingslasten		1.540
Reserve afschrijvingslasten vervanging toplaag kunstgras VV HVCH – dekking afschrijvingslasten		35.946
Reserve afschrijvingslasten renovatie toplaag VV Prinses Irene – dekking afschrijvingslasten		44.628
Reserve afschrijvingslasten energieagenda maatschappelijk vastgoed – dekking afschrijvingslasten		10.400
Reserve afschrijvingslasten nieuwbouw/renovatie basisschool Op Weg – dekking afschrijvingslasten		85.803
Reserve afschrijvingslasten flexwoningen Schoonstraat – dekking afschrijvingslasten		14.467
Reserve bouw gemeentewerf – gedeeltelijke dekking afschrijvingslasten – dekking afschrijvingslasten		5.635
Mutaties in reserves ter dekking van kapitaallasten van investeringen met een maatschappelijk nut		
Reserve afschrijvingslasten Traverse Heeswijk-Dinther – dekking afschrijvingslasten		37.180
Reserve afschrijvingslasten Vervanging en verduurzaming openbare verlichting – dekking afschrijvingslasten		1.645
Reserve afschrijvingslasten uitvoering fietsmaatregelen – dekking afschrijvingslasten		10.000
Reserve afschrijvingslasten Vervanging en verduurzaming openbare verlichting – dekking afschrijvingslasten (IVP)		844
Reserve afschrijvingslasten reconstructie veilige looproute Ferceval naar Nistelrode – dekking afschrijvingslasten (IVP)		6.250
Reserve afschrijvingslasten herinrichting Schoonstraat Heesch – dekking afschrijvingslasten		1.250
Reserve verbeteren fietsroute Piet Geersdijk te Nistelrode – dekking afschrijvingslasten (IVP)		5.000
Reserve afschrijvingslasten aanpassingen en VRI Cereslaan – dekking afschrijvingslasten		9.436
Mutatie in reserves – overige dotaties en onttrekkingen met een structureel karakter		
Lasten ten laste van reserve maatschappelijk ondersteuningsfonds (verantwoord op taakveld 6.3) (uitgaven hebben een eindig karakter tot moment dat reserve is uitgeput – inschatting bij gelijkblijvende uitgaven 2025)	15.368	15.368
Toevoeging aan reserve afvalstoffenheffing (gesloten administratie)	255.030	
Aflossing geldlening de Stuik (verantwoord op taakveld 6.1)	5.780	
Reserve Hypothecaire geldlening de Stuik		5.780
Totaal	**276.178**	**526.383**

Financiële positie

Het Besluit begroting en verantwoording geeft aan (artikel 20 en 21) dat in de programmabegroting een uiteenzetting van de financiële positie moet worden opgenomen.

Raming bestaand en nieuw beleid

In de programma's is het bestaande en nieuwe beleid opgenomen. Dit geldt voor zowel de lasten en baten als exploitatielasten voor de nieuwe investeringen. Voor zover nieuwe investeringen worden geactiveerd zijn de afschrijvingslasten opgenomen onder het programma Financiën, taakveld Overige baten en lasten. Per programma zijn onder het kopje 'Wat mag het kosten?' de totale lasten en baten opgenomen inclusief de financiële consequenties van nieuw beleid. Daarnaast is in elke programma het nieuwe beleid afzonderlijk opgenomen, inclusief de structurele of incidentele financiële consequenties. Wanneer afschrijvingslasten van investeringen gedekt worden uit een reserve is dit aangegeven. Tevens worden per programma de toevoegingen en onttrekkingen uit reserves aangegeven.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Gemeenten dienen in de begroting in te gaan op de zogenaamde jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Onder arbeidsrechtelijke verplichten worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig dan wel voormalig personeel. Het Besluit begroting en verantwoording schrijft voor dat jaarlijkse arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume via de exploitatie moeten lopen. Als de verplichtingen niet van een vergelijkbaar volume zijn, dan moet hiervoor een voorziening worden getroffen.

Toepassing van de voorschriften leidt tot het volgende:

Toekomstige Pensioenaanspraken wethouders

Ingevolge artikel 44 van het BBV dient de gemeente een voorziening te treffen voor toekomstige pensioenverplichtingen van de wethouders (pensioenvoorziening bij het ABP is (thans) nog niet mogelijk). De hoogte is afhankelijk van jaarlijkse uitkomst van de actuariële berekening.

De voeding vindt plaats op basis van:
- eventuele waardeoverdracht van elders opgebouwde pensioenaanspraken door wethouders.
- benodigde (bij)storting op basis van jaarlijkse actuariële berekening.

De verplichtingen inzake pensioenen van wethouders zijn ondergebracht in de voorziening Pensioen wethouders. De voorziening kent per 1 januari 2025 een omvang van € 3.420.963,-

Investeringsplan 2026

Investeringen worden gesplitst in economisch en maatschappelijk nut. Activa met een economisch nut (bijv. gebouwen) kunnen bijdragen aan het genereren van middelen van de gemeente en/of zijn verhandelbaar. Voorbeelden van investeringen met maatschappelijk nut zijn wegen en pleinen. Deze activa genereren geen middelen en er is geen markt voor.

Voor berekening van de kapitaallasten (afschrijving en rente) hanteren wij de volgende uitgangspunten:
- Rente baseren wij op de werkelijke rente over het vreemd vermogen.
- Wij houden rekening met de volledige afschrijvingslasten in het begrotingsjaar t + 1. Volgens de financiële verordening start de afschrijving op 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin het actief in gebruik genomen wordt dan wel verworven wordt.

	Benodigd budget in euro's	Incidentele Afschrijvings-lasten 2026	Structurele Afschrijvings-lasten m.i.v. 2027
1. Investeringen met een economisch nut			
Programma 1: Leefbare kernen			
Vervanging openbare verlichting - masten	44.732		895
Vervangende nieuwbouw locatie Eikenwijs te Heesch	5.990.400		119.808
Vervanging 2 robotmaaiers VV Heeswijk Uit reserve Nog nader te bestemmen	24.750 -24.750		
Renovatie toplaag kunstgrasveld MHC Heesch (heel zandveld)	466.950		35.919
Renovatie kunstgrasveld MHC Heesch (pupillen) (kwart zandveld)	132.000		13.200
Ontwikkeling Groene Gezonde Structuren - speel- en beweegplekken	150.000		10.000
Nieuwbouw blokhut 't Veerhuis te Nistelrode Uit reserve Nog nader te bestemmen	800.000 -800.000		
(Her)inrichten woonwagenstandplaatsen	726.000		36.300
Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair			
Verbetering inzameling hoogbouwlocaties - ondergrondse restafval containers en betonputten (6 stuks) Uit reserve Afval	90.000 -90.000		9.000 -9.000
Verbetering inzameling hoogbouwlocaties - aantal nieuwe te plaatsen gft-cocons (10 stuks) Uit reserve Afval	35.000 -35.000		3.500 -3.500
Programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie			
Vervanging laptops	230.000		57.500
Regeling vervanging centrale technische infrastructuur ICT	60.000		15.000
Vervanging ipads gemeenteraad Uit reserve Nog nader bestemmen	20.000 -20.000		
2. Investeringen met een maatschappelijk nut			
Programma 1: Leefbare kernen			
Reconstructie Weijen – Heescheweg - voorbereidingskrediet	109.180		2.730
Reconstructie Den Berg – uitvoering Bijdrage wegbebeer Uit voorziening Riolering	781.958 -15.000 -426.210		8.519
Heuvel te Vorstenbosch	54.590		1.365
Gouverneursweg te Heeswijk-Dinther	470.000		11.750
Uitvoeringsplan mobiliteit Uit reserve Nog nader te bestemmen	190.000 -190.000		
Vervanging brugleuningen	60.000		4.000
Ontwikkelfonds Stimulering Bedrijvigheid 2026-2028 Uit reserve Nog nader te bestemmen	100.000 -100.000		
Project vergroening wijken	400.000		16.000
Omgevingswet - doorontwikkeling beleidscyclus – huis Uit reserve Nog nader te bestemmen	30.000 -30.000		
Omgevingswet - Integraal werken in de keten Uit reserve Nog nader te bestemmen	12.500 -12.500		
Omgevingswet - dialoogsessie, tussentijdse rapportage Uit reserve Nog nader te bestemmen	50.000 -50.000		
Omgevingswet - inhuur extern personeel transitie omgevingsplan Uit reserve Nog nader te bestemmen	155.000 -155.000		
Omgevingsplan - inhuur personeel transitie omgevingsplan Uit reserve Nog nader te bestemmen	375.000 -375.000		

	Benodigd budget in euro's	Incidentele Afschrijvings-lasten 2026	Structurele Afschrijvings-lasten m.i.v. 2027
Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair			
Investeringen water & riolering Uit voorziening Riolering	1.566.948 -1.566-948		
Totaal			**332.986**

In bovenstaande tabel zijn enkele investeringen opgenomen die gefaseerd over meerdere jaren in het investeringsplan zijn opgenomen. Bijvoorbeeld reconstructie Weijen – Heescheweg e.o. Dit betekent bij autorisatie van het investeringsplan 2026 dat het beleidsvoornemen in feite meerjarig wordt geaccordeerd.

De raad autoriseert, op basis van artikel 5 van de Financiële verordening 2024, met het vaststellen van de begroting bovenstaande investeringskredieten. Uw raad kan op basis van de Financiële verordening 2024 aangeven van welke investeringskredieten u eerst een apart voorstel wil ontvangen alvorens u het krediet definitief autoriseert.

Financiering

Het hieronder opgenomen overzicht geeft inzicht in de wijze waarop de gemeentelijke investeringen per 1 januari 2026 zijn gefinancierd.

Vaste financieringsmiddelen:		
Reserves	65.663.659	
Voorzieningen	12.584.313	
Totaal vaste financieringsmiddelen		**78.247.972**
Vaste aangegane geldleningen		**975.606**
Boekwaarde investeringsplan voorgaande dienstjaren	- 4.692.744	
Boekwaarde investeringen	- 76.577.870	
Totaal boekwaarde		**- 81.270.614**
Financieringsoverschot		**- 2.047.036**

Bovenstaande tabel laat zien dat we op begrotingsbasis een financieringstekort verwachten.

De stand en verloop van de reserves en voorzieningen

Bij de beoordeling van de financiële positie kan een korte beschouwing over de reserves en voorzieningen niet ontbreken. Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling van de reserves en voorzieningen over 2026 weer.

	Saldo per 1-1-2026	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo per 31-12-2026
Algemene reserves	35.503.527	1.789.598	2.722.376	35.570.749
Bestemmingsreserves	30.160.132	543.244	1.052.598	29.650.778
Voorzieningen	12.584.313	1.161.234	3.261.686	10.483.861
Totaal	**78.247.972**	**3.494.076**	**7.036.660**	**75.705.388**

Geprognotiseerde balans en EMU-saldo

Om de ontwikkeling van de belangrijkste activa (bezittingen) en passiva (eigen vermogen en schulden) inzichtelijk te maken, wordt in de begroting een meerjarige geprognosticeerde balans voorgeschreven. Deze (meerjarige) geprognosticeerde balans geeft inzicht om zich een oordeel te vormen over de gezondheid van de financiële positie van de gemeente en de ontwikkelingsrichting ervan. Naast deze signaleringsfunctie kan de geprognosticeerde balans ook gebruikt worden voor het berekenen van het EMU-saldo. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is het daarmee ook relevant voor de gemeenten om het eigen EMU-saldo te volgen.

Het BBV schrijft dat de geprognotiseerde balans opgenomen dient te worden in de begroting als onderdeel van de financiële positie van de gemeente.

Geprognosticeerde balans

Activa

	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
(Im)materiële vaste activa	56.347.238	70.217.319	73.283.782
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	55.102	55.102	55.102
Financiële vaste activa: Leningen	3.244.999	4.009.861	3.846.270
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0
Totaal vaste activa	**59.647.339**	**74.282.282**	**77.185.154**
Voorraden: Onderhanden werk/overige grond en hulpstoffen	3.063.684	9.907.656	18.645.762
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen	13.569	13.569	13.569
Uitzettingen < 1 jaar	28.334.210	4.984.672	-10.334.201
Liquide middelen	284.138	284.138	284.138
Overlopende activa	6.360.355	6.360.355	6.360.355
Totaal vlottende activa	**38.055.956**	**21.550.390**	**14.969.623**
Totaal activa	**97.703.295**	**95.832.673**	**92.154.777**

Passiva

	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Eigen vermogen	65.741.261	65.663.659	64.221.527
Voorzieningen	14.242.297	12.584.313	10.483.861
Vaste schuld	1.370.641	1.235.605	1.100.294
Totaal vaste passiva	**81.354.199**	**79.483.577**	**75.805.681**

	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Vlottende schuld	4.335.280	4.335.280	4.335.280
Overlopende passiva	12.013.816	12.013.816	12.013.816
Totaal vlottende passiva	**16.349.096**	**16.349.096**	**16.349.096**
Totaal passiva	**97.703.295**	**95.832.673**	**92.154.777**

De belangrijkste mutatie voor 2026 betreft de toename van het onderhanden werk. Deze komt voort uit de te maken kosten voor een aantal lopende bouwgronden in exploitatie. Daarnaast zien we een afname van het saldo schatkistbankieren vanwege de geplande investeringen in 2025 en het begrotingsjaar.

EMU-saldo

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 19) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken.

De begroting van Bernheze is opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven van de gemeente, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie.

Het EMU-saldo geeft in één oogopslag aan of de gemeente via reële transacties geld uitgeeft, of dat er netto geld binnenkomt. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente.

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel.

EMU-saldo (Bedragen x €1.000,-)	2025	2026
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	**-390.199**	**-366.812**
-/- Mutatie (im)materiële vaste activa	13.870.081	3.066.463
+/+ Mutatie voorzieningen	-1.657.984	-2.100.452
-/- Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	6.843.972	8.738.106
-/- Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0
Berekend EMU-saldo	**-22.762.236**	**-14.271.833**
Referentiewaarde	-4.753.000	-4.753.000

Het Besluit Begroting en verantwoording schrijft dat het EMU-saldo in de begroting voor iedere gemeente een individuele referentiewaarde heeft. In de septembercirculaire 2024 maakte de rijksoverheid de laatst actuele referentiewaarden per gemeente bekend voor 2025. Voor Bernheze is deze waarde € 4.753.000,-. De individuele EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

Het EMU saldo neemt in het begrotingsjaar 2026 af ten opzichte van het vorige jaar. Het verwachte saldo in 2026 is beperkt tot een bedrag € 14.271.833,-. Daarmee overschrijden we de referentiewaarde. De voornaamste oorzaak van het saldo in 2026 is de toename van bouwgronden in exploitatie en de geplande investeringen.

Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

In artikel 7 lid 3c van het Besluit begroting en verantwoording is opgenomen dat de financiële begroting een bijlage moet bevatten met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld. Voor deze bijlage verwijzen wij u naar bijlage 1 van deze programmabegroting.

Meerjarenraming 2027 - 2029

Inleiding

De meerjarenramingen zijn gebaseerd op de inzichten die bekend zijn op het moment van het samenstellen van deze begroting.

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd voor het samenstellen van de meerjarenraming 2027-2029:

- Het vertrekpunt is het saldo van de begroting 2025 en 2026.
- Rente (indien van toepassing) baseren wij op de werkelijke rente over het vreemd vermogen.
- We houden rekening met de volledige afschrijvingslasten in het begrotingsjaar t + 1. De investeringen schrijven wij af conform de afschrijvingstermijnen die wij hebben vastgelegd in de Financiële verordening 2024.
- Wij hanteren voor de prijsontwikkeling pBBP (prijs Bruto Binnenlands Product) op basis van de indexen die zijn opgenomen in de meicirculaire 2025. Deze percentages zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan 2025 van het CPB. Dit betekent een prijsontwikkeling voor de begroting 2027 van 2,5%, voor 2028 2,6% en voor 2029 2,5%. Voor de ontwikkeling van de tarieven van heffingen, leges en huren etc. hebben we rekening gehouden met dezelfde percentages.
- Voor de loonkostenontwikkeling 2026-2028 hanteren we de in de meicirculaire 2025 opgenomen percentages ‘Loonvoet sector overheid’. Dit betekent voor 2027 een percentage van 5,1%, voor 2028 4,2% en voor 2029 4,5%.
- De begrotings- en ramingswijzigingen tot en met 8 juli 2025 met een structureel karakter zijn verwerkt in de meerjarenbegroting.
- De geraamde inkomsten uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn gebaseerd op de meicirculaire 2025 met de daarin opgenomen uitkeringsfactoren.
- Uit voorzichtigheidsprincipe is in de meerjarenbegroting 2027-2029 geen rekening gehouden met ruimte onder het plafond BTW-compensatiefonds.

Overzicht van baten en lasten

Omschrijving programma	Lasten			Baten		
	2027	2028	2029	2027	2028	2029
Lasten en baten per programma inclusief algemene dekkingsmiddelen en bedrag onvoorzien						
Leefbare kernen	27.606.290	28.033.650	28.549.546	14.208.494	14.316.219	14.427.429
Gezonde zorgzame gemeente	47.926.616	47.357.686	48.365.244	8.224.293	8.395.124	8.563.657
Klimaatbestendig, biodivers en circulair	8.762.433	9.142.457	9.573.993	8.453.539	8.805.487	9.216.339
Duurzame landbouw en economie	749.025	773.266	799.946	257.064	262.009	267.112
Weerbare en veilige samenleving	4.225.199	4.353.747	4.487.482	3.871	3.972	4.071
Dienstverlening en sterke organisatie	3.833.226	3.969.115	4.117.964	619.045	635.140	651.019

Omschrijving programma	Lasten			Baten		
Financiën	1.006.403	1.180.286	1.282.497	518.815	511.423	504.030
Algemene dekkingsmiddelen				75.033.452	75.908.750	78.816.577
Overhead	12.911.054	13.367.733	13.830.053	80.409	81.949	83.468
Heffing vennootschapsbelasting						
Bedrag onvoorzien	100.707	103.325	105.908			
Totaal van lasten en baten	**107.120.953**	**108.281.265**	**111.112.633**	**107.398.982**	**108.920.073**	**112.533.702**
Totale baten	**107.398.982**	**108.920.073**	**112.533.702**			
Saldo van lasten en baten	-278.029	-638.808	-1.421.069			
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma						
Leefbare kernen				578.635	460.727	451.291
Gezonde zorgzame gemeente				28.868	15.368	15.368
Klimaatbestendig, biodivers en circulair	275.519	284.111	291.912	11.215	11.215	1.409
Duurzame landbouw en economie						
Weerbare en veilige samenleving						
Dienstverlening en sterke organisatie				15.942	15.942	15.942
Financiën	730.000	970.000	1.205.000	362.376	362.376	362.376
Saldo van lasten en baten na toevoegingen en onttrekkingen reserves	108.126.472	109.535.376	112.609.545	108.396.018	109.785.701	113.380.088
Totale baten	108.396.018	109.785.701	113.380.088			
Geraamd resultaat Overschot (-)/tekort (+)	**-269.546**	**-250.325**	**-770.543**			
Saldo van incidentele baten en lasten	**-730.000**	**-970.000**	**-1.205.000**			
Structureel begrotingssaldo Overschot (-)/tekort (+)	**-999.546**	**-1.220.325**	**-1.975.543**			

Er is sprake van structureel evenwicht als structurele lasten in de begroting gedekt zijn door structurele baten. Dit geldt per jaarschijf. Het structureel begrotingssaldo wordt bepaald door het begrotingssaldo te zuiveren van incidentele baten en lasten. Verder in dit hoofdstuk is het overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen.

Na zuivering van de incidentele baten en lasten van de begroting 2027-2029 geeft jaarschijf 2027 een structureel overschot van € 999.546,-, de jaarschijf 2028 een structureel overschot van € 1.220.325,- en de jaarschijf 2029 een structureel overschot van € 1.975.543,-. Hiermee constateren we dat de meerjarenbegroting 2027-2029 structureel in evenwicht is.

Financieel perspectief 2027 - 2029

De begroting 2025 is het startpunt voor het opstellen van de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029. De effecten voor onderstaande jaarschijven zijn mede bepaald met inachtneming van het structurele beleid dat in 2026 wordt ingezet (intensiveringen en investeringen met structurele consequenties). Daarnaast is rekening gehouden met aanvullende intensiveringen en investeringen in de jaarschijven 2027-2029 die leiden tot het definitieve begrotingsresultaten 2027-2029.

		2027	2028	2029
	Saldi Kadernota 2027-2029	**-25.000**	**250.000**	**771.000**
1.	Uitkomsten meicirculaire 2025	1.668.550	1.823.033	2.096.029
2.	Actualisatie loon- en prijsontwikkeling o.b.v. de meicirculaire 2025	-725.014	-878.939	-1.062.081
3.	Herberekening OZB o.b.v. aangepaste inflatie uit meicirculaire 2025	81.323	58.836	197.566
4.	Uitkomsten 1ste tussentijdse rapportage 2025	-50.091	-50.091	-50.091
5.	Begrotingen 2026 gemeenschappelijke regelingen	156.305	156.305	156.305
6.	Aanvullende beleidsintensiveringen	-51.500	-51.500	-51.500
7.	Overige afwijkingen	-55.027	-87.319	-81.685
8.	Stelpost strategische projecten	-730.000	-970.000	-1.205.000
	Begrotingsresultaten 2027-2029	**269.546**	**251.917**	**770.543**
		Overschot	**Overschot**	**Overschot**

Toelichting op bovenstaande tabel

1. en 2. Uitkomsten meicirculaire 2025 en actualisatie loon- en prijsontwikkelingen

Eind mei ontvingen we de meicirculaire. We informeerden uw raad over de uitkomsten van deze circulaire door middel van een notitie ter informatie op 17 juni 2025. Deze circulaire laat een netto positieve bijstelling zien voor de jaren 2027 tot en met 2029. Deze bijstelling is voornamelijk het gevolg van de positieve bijstelling van het accres of terwijl de compensatie van de loon- en prijsontwikkelingen. Deze compensatie heeft echter een negatief effect op de gemeentelijke begroting als gevolg van de hogere loon- en prijsontwikkelingen ten opzichte van de gehanteerde percentages in Kadernota 2026-2029.

We hanteren voor de prijs- en loonontwikkeling onderstaande percentages. Deze zijn gebaseerd op de meicirculaire 2025.

Prijsindex

2027	2028	2029
2,5%	2,6%	2,5%

Loonindex

2027	2028	2029
5,1%	4,2%	4,5%

3. Herberekening OZB o.b.v. aangepaste inflatiecijfers uit de meicirculaire 2025

In de Kadernota hielden we rekening met een aanpassing van de OZB-tarieven voor de jaren 2027 tot en met 2029 van respectievelijk 2,6%, 2,4% en 2,4%. Op basis van de meicirculaire zijn deze aangepast naar respectievelijk 2,5%, 2,6% en 2,5%. Met name de inflatie van 2025 en 2026 is verhoogd. Deze verhoging heeft een structurele doorwerking in de jaren 2027 tot en met 2029.Door de hogere inflatiecijfers stijgen de opbrengsten uit de OZB.

4. Uitkomsten 1ste tussentijdse rapportage 2025

In de raadsvergadering van 3 juli 2025 is de Eerste tussentijdse rapportage 2025 vastgesteld. Het structurele financieel negatieve effect van deze rapportage is verwerkt in de begroting 2026 en verder.

5. Begrotingen 2026 gemeenschappelijke regelingen

In de Kadernota 2026-2029 hielden we rekening met de Kadernota's van de gemeenschappelijke regelingen. In de raadsvergadering van 3 juli 2025 zijn de begrotingen behandeld en vastgesteld van de gemeenschappelijke regelingen. De begrotingen leiden tot een lagere structurele bijdrage van € 156.305,- ten opzichte van de Kadernota. Dit betreft voornamelijk de bijstelling voor de bijdragen van de ODBN, de Veiligheidsregio en de BSOB.

6. Aanvullende beleidsintensivering

Na vaststelling van de Kadernota hebben we nog een aantal beleidsintensiveringen opgenomen in de begroting. Dit betroffen intensiveringen met een voornamelijk incidenteel karakter (uitsluitend consequenties voor 2026) waardoor dekking uit de reserve mogelijk is. Dit betreffen beleidsintensiveringen voor verbetering van de digitale toegankelijkheid van de website, aanschaf en implementatie van een Digital Asset Managementsysteem, een digitale tool voor de P&C-cyclus, impuls ten behoeve van de borging van de Brabantse Weerbaarheidsnorm, borging gebiedsvisie Abdij van Berne, regionale samenwerking recreatie & toerisme, implementatiekosten software, actualisering Waardekaart, tijdelijke formatie op Onderwijs en Maatschappelijke vastgoed en ondersteuning opstellen Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Voor een drietal beleidsintensiveringen is dekking uit de reserve niet mogelijk, namelijk voor de licentiekosten van het Digital Asset Managementsysteem en de digitale tool voor de P&C-cyclus en de actualisatie van de archeologische Waardekaart.

7. Overige afwijkingen

De budgetten voor het begrotingsjaar 2026 zijn nagelopen en waar nodig hebben we deze aangepast. Deze hebben ook een structureel effect op de meerjarenraming 2027-2029.

8. Stelpost strategische projecten

We hebben vanuit de positieve uitkomsten van de meicirculaire een strategische buffer ingesteld om grootschalige projecten die nog niet (volledig) zijn meegenomen in de begroting, in de toekomst mogelijk te maken. Hierbij moet u denken aan een tweetal rondwegen, de verbouwing van De Misse 2-4-6, Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en de aanleg van het sportpak Heeswijk-Dinther.

Overzicht incidentele baten en lasten 2027, 2028 en 2029

In de volgende tabellen geven we een overzicht van de incidentele baten en lasten. Incidenteel houdt in dat het gaat om baten en lasten die een tijdelijk karakter hebben. Deze zitten slechts één of enkele jaren in de begroting. Dit overzicht geeft niet alleen inzicht in de incidentele baten en lasten, maar is ook een hulpmiddel bij het beoordelen van het structurele begrotingssaldo. De baten en lasten die niet incidenteel zijn, zijn immers structureel van aard. Het structurele begrotingssaldo geeft aan of de structurele lasten met structurele baten worden afgedekt. Als dat het geval is, is de begroting structureel in evenwicht.

Incidentele baten en lasten kleiner dan € 50.000,- worden als ‘Overige posten’ per programma opgenomen. We geven bij elke post een toelichting.

Omschrijving	Lasten 2027	Lasten 2028	Lasten 2029	Baten 2027	Baten 2028	Baten 2029
Programma 1: Leefbare kernen						
Grondexploitatie Onderhanden werk/voorraden	7.708.504	7.747.235	7.790.475	7.708.504	7.747.235	7.790.475
Grondexpl. – bedrijventerreinen Onderhanden werk/voorraden	91.974	93.695	95.916	91.974	93.695	95.916
Project omschakeling ecologisch groenbeheer Uit reserve Nog nader te bestemmen	50.000			50.000		
Implementatie omgevingswet Uit reserve Nog nader te bestemmen	512.500	375.000	230.000	512.500	375.000	230.000
Sociaal culturele centra – vergoeding onderhoud met afschrijvingstermijn > 20 jaar Uit reserve Nog nader te bestemmen	52.260	9.350	9.350	52.260	9.350	9.350
Overige posten Uit reserve Nog nader te bestemmen	49.750			49.750		
Programma 2: Gezonde zorgzame gemeente						
Overige posten Uit reserve Transities	10.000			10.000		
Programma 7: Financiën						
Stelpost Strategische projecten	730.000	970.000	1.205.000			
Totaal	**9.204.988**	**9.195.280**	**9.330.741**	**8.474.988**	**8.225.280**	**8.125.741**
Saldo				**730.000**	**970.000**	**1.205.000**

Indien de incidentele kosten een termijn bevatten van langer dan drie jaar maar waarvan de eindigheid wel vastligt dan ligt daar altijd een besluit van de raad aan ten grondslag.

Toelichting op tabel incidentele baten en lasten

Grondexploitatie en grondexploitatie bedrijventerreinen

Mutaties uit grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. Het totaal van de lasten en het totaal van de baten grondexploitatie hebben we dan ook opgenomen in het overzicht incidentele baten en lasten. De mutatie met de balanspost voorraden, waarmee een saldo € 0,- gerealiseerd wordt, hebben we afzonderlijk opgenomen in bovenstaande tabel. Meerjarig bepalen we namelijk geen POC-winsten (zie voor een verdere toelichting Paragraaf G – Grondbeleid).

Project omschakeling ecologisch groenbeheer.

De omschakeling naar, en de implementatie van, ecologisch groenbeheer vraagt maatwerk en aandacht. De periode 2026-2027 gebruiken wij onder andere om het beheer van ons buitengebied sterk te verbeteren. Dit betreft een project met een tijdelijk karakter.

Implementatie omgevingswet

De omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. De afgelopen jaren heeft de focus vooral gelegen op het opstellen van onze omgevingsvisie. Deze moeten we inbedden in de beleidscyclus, en evalueren en actualiseren. Dit blijft nog voor enkele jaren incidentele middelen vragen.

Sociaal culturele centra – vergoeding onderhoud met afschrijvingstermijn > 20 jaar

De culturele centra zijn geprivatiseerd. In 2024 is besloten ter ondersteuning van de centra het onderhoud met een afschrijvingstermijn van meer dan 20 jaar te vergoeden.

Stelpost strategische projecten

We hebben vanuit de positieve uitkomsten van de meicirculaire 2025 een strategische buffer /stelpost ingesteld om grootschalige projecten die nog niet (volledig) zijn meegenomen in de begroting, in de toekomst mogelijk te maken. Hierbij moet u denken aan een tweetal rondwegen, de verbouwing van De Misse 2-4-6, Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en de aanleg van het sportpak Heeswijk-Dinther.

Overzicht mutaties in reserves met een structureel karakter 2027, 2028 en 2029

Naast bovenstaande mutaties in reserves met een incidenteel karakter zijn er o.a. ook bestemmingsreserves waarvan jaarlijks een bepaald bedrag ten gunste van de exploitatie komt ter (gedeeltelijke) dekking van de (afschrijvings-)lasten van investeringen met een economisch nut. In alle gevallen gaat het over een tijdvak van meer dan drie jaar. De looptijd van de reserves zijn gelijk aan de afschrijvingstermijn van de investering. De aanwending van deze reserves zijn afgedekt met een raadsbesluit. In het raadsbesluit is aangeven welke lasten gedekt worden, hoe het jaarbedrag is berekend en het aantal jaren van de inzet van de middelen. Bij het inzetten van deze reserves kan dus worden gesproken van structurele dekkingsmiddelen.

In het volgende overzicht zijn de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves weergegeven.

Omschrijving	Lasten 2027	Lasten 2028	Lasten 2029	Baten 2027	Baten 2028	Baten 2029
Mutaties in reserves ter dekking van kapitaallasten van investeringen met een economisch nut						
Reserve aanpassing huisvesting – Dekking afschrijvingslasten				454	454	454
Reserve afschrijving aanpassen werkruimten – dekking afschrijvingslasten				10.026	10.026	10.026
Reserve afschrijving meldingensysteem openbare ruimte				5.462	5.462	5.462
Reserve afschrijving elektrische auto's				28.125	28.125	28.125
Reserve afschrijvingslasten optimaliseren huisvesting de Misse 2, 4 en 6 – dekking afschrijvingslasten (IVP)				20.000	20.000	20.000

Omschrijving	Lasten 2027	Lasten 2028	Lasten 2029	Baten 2027	Baten 2028	Baten 2029
Reserve uitbreiding/vernieuwing sporthal de Hoef – Gedeeltelijke dekking afschrijvingslasten				3.934	3.934	3.934
Reserve afschrijvingslasten vervanging toplagen KV Altior en Prinses Irene – dekking afschrijvingslasten				21.354	21.354	21.354
Reserve kapitaallasten de Kanz – (gedeeltelijke) dekking afschrijvingslasten brede school De Kanz				1.801	1.801	1.801
Reserve ondergrondse afvalberging – Dekking afschrijvingslasten				9.806	9.806	
Reserve afschrijvingslasten vervanging toplaag kunstgras VV HVCH – dekking afschrijvingslasten				35.946	35.946	35.946
Reserve afschrijvingslasten verbetering akoestiek sporthal 't Vijfeiken – dekking afschrijvingslasten				1.540	1.540	1.540
Reserve bouw gemeentewerf – Gedeeltelijke dekking afschrijvingslasten				5.635	5.635	5.635
Reserve afschrijvingslasten Kromstraat 2 te N'rode – dekking afschrijvingslasten				71.084	71.084	71.084
Reserve afschrijvingslasten pand Meerstraat 45 en 45a				52.776	52.776	52.776
Reserve afschrijving flexwoningen Schoonstraat – dekking afschrijvingslasten				14.467	14.467	14.467
Reserve afschrijvingslasten energieagenda maatschappelijk vastgoed				10.400	10.400	10.400
Reserve nieuwbouw/renovatie BS op Weg te Vorstenbosch – dekking afschrijvingslasten				85.803	85.803	85.803
Reserve afschrijvingslasten verduurzaming maatschappelijk vastgoed – dekking afschrijvingslasten				10.000	10.000	10.000
Reserve afschrijvingslasten Vervanging toplaag kunstgras VV Prinses Irene				44.628	44.628	44.628
Mutaties in reserves ter dekking van kapitaallasten van investeringen met een maatschappelijk nut						
Reserve afschrijvingslasten Traverse Heeswijk-Dinther				37.180	37.180	37.180
Reserve afschrijvingslasten Vervanging en verduurzaming openbare verlichting – dekking afschrijvingslasten				1.645	1.645	1.645
Reserve afschrijvingslasten uitvoering fietsmaatregelen				10.000	10.000	10.000
Reserve afschrijvingslasten reconstructie veilige looproute Ferceval naar Nistelrode – dekking afschrijvingslasten (IVP)				6.250	6.250	6.250
Reserve afschrijvingslasten herinrichting Schoonstraat Heesch – dekking afschrijvingslasten				1.250	1.250	1.250
Reserve verbeteren fietsroute Piet Geersdijk te Nistelrode – dekking afschrijvingslasten (IVP)				5.000	5.000	5.000
Reserve afschrijvingslasten verduurzaming openbare verlichting (IVP)				844	844	844
Reserve kapitaallasten aanpassingen en VRI Cereslaan				9.436	9.436	
Mutatie in reserves – overige dotaties en onttrekkingen met een structureel karakter						
Lasten ten laste van reserve maatschappelijk ondersteuningsfonds (verantwoord op taakveld 6.3) (uitgaven hebben een eindig karakter tot moment dat reserve is uitgeput – inschatting bij gelijkblijvende uitgaven 2025)	15.368	15.368	15.368	15.368	15.368	15.368
Toevoeging aan reserve afvalstoffenheffing (gesloten administratie)	275.519	284.111	291.912			
Aflossing geldlening de Stuik (verantwoord op taakveld 6.1) Uit reserve Hypothecaire geldlening de Stuik	5.780	5.780	5.780	5.780	5.780	5.780
Totaal	**296.667**	**305.259**	**313.060**	**525.994**	**525.994**	**506.752**

Investeringen

Investeringen worden gesplitst in economisch en maatschappelijk nut. Middelen met een economisch nut zijn activa die kunnen bijdragen aan het genereren van middelen van de gemeente en/of die verhandelbaar zijn. Voorbeelden van investeringen met maatschappelijk nut zijn wegen en pleinen. Deze activa genereren geen middelen en er is geen markt voor.

Voor berekening van de kapitaallasten hanteren wij de volgende uitgangspunten:
- Rente baseren wij op de werkelijke rente over het vreemd vermogen.
- Wij houden rekening met de volledige afschrijvingslasten in het begrotingsjaar t + 1. Volgens de financiële verordening start de afschrijving op 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin het actief in gebruik genomen wordt dan wel verworven wordt.

Investeringsplan 2027 tot en met 2029

Omschrijving	Investerings-jaar	Budget	Structurele afschrij-vingslasten 2027	Structurele afschrij-vingslasten 2028	Structurele afschrij-vingslasten 2029
1. Investeringen met economisch nut					
Programma 1: Leefbare kernen					
Optimaliseren huisvesting de Misse 2-4-6	2027	1.600.000		64.000	
Renovatie toplaag kunstgrasveld MHC HDL (heel zandveld)	2027	466.950		35.919	
Vervangen 2 robotgrasmaaiers Avesteyn Uit reserve Nog nader te bestemmen	2027 2027	24.750 -24.750			
Vervangen 3 robotgrasmaaiers V'bosche boys	2028	37.125			3.712
Renovatie kunstgrasveld MHC HDL (kwart zandveld)	2028	132.000			13.200
Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair					
Investeringen water & riolering Uit voorziening Riolering	2027 2027	1.666.392 -1.666.392			
Verbetering inzameling hoogbouwlocaties - ondergrondse restafval containers en betonputten - 6 stuks Uit reserve Afval	2027 2027	90.000 -90.000		9.000 -9.000	
Vervanging ondergrondse glascontainers – 8 stuks Uit reserve Afval	2027 2027	36.000 -36.000		3.600 -3.600	
Vervanging ondergrondse luier- en incontinentiematerialen containers - 7 stuks Uit reserve Afval	2027 2027	31.500 31.500		3.150 -3.150	
Investeringen water & riolering Uit voorziening Riolering	2028 2028	869.173 -869.173			
Vervanging ondergrondse glascontainers – 7 stuks Uit reserve Afval	2028 2028	31.500 -31.500			3.150 -3.150
Investeringen water & riolering Uit voorziening Riolering	2029 2029	1.204.029 -1.204.029			
Programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie					
Vervanging kantoorwerkplekken	2028	100.000			25.000
Vervanging telefoons	2029	150.000			

Omschrijving	Investerings-jaar	Budget	Structurele afschrij-vingslasten 2027	Structurele afschrij-vingslasten 2028	Structurele afschrij-vingslasten 2029
2. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut					
Programma 1: Leefbare kernen					
Vervanging en verduurzaming openbare verlichting - masten o.b.v. uitvoeringsplan	2027	44.732		895	
Reconstructie Weijen - Heescheweg e.o. – uitvoeringskrediet	2027	1.371.901		32.842	
Uit voorziening Riolering	2027	-58.247			
Heuvel te Vorstenbosch	2027	603.208		11.268	
Uit voorziening Riolering	2027	-152.490			
Opwaarderen fietspad Waardsestraat te NIstelrode	2027	205.000		5.125	
Project vergroening wijken	2027	400.000		16.000	
Implementatie omgevingswet	2027	512.500			
Uit reserve Nog nader te bestemmen	2027	-512.500			
Vervanging en verduurzaming openbare verlichting - masten o.b.v. uitvoeringsplan	2028	44.732			895
Renovatie Weijen te Nistelrode – uitvoering	2028	1.944.230			34.939
Uit voorziening Riolering	2028	-546.880			
Herinrichting Hommelsedijk	2028	859.638			13.253
Bijdrage uit anterieure overeenkomst	2028	-175.000			
Bijdrage uit grondexploitatie	2028	-154.500			
Project vergroening wijken	2028	300.000			12.000
Implementatie omgevingswet	2028	375.000			
Uit reserve Nog nader te bestemmen	2028	-375.000			
Reconstructie Raadhuisplein Nistelrode - uitvoering	2029	50.000			
Renovatie Laar te Nistelrode – uitvoering	2029	1.403.029			
Uit voorziening Riolering	2029	-370.562			
Implementatie omgevingswet	2029	230.000			
Uit reserve Nog nader te bestemmen	2029	-230.000			
Totaal			**0**	**166.049**	**110.099**

De stand en verloop van de reserves en voorzieningen

Bij de beoordeling van de financiële positie kan een korte beschouwing over de reserves en voorzieningen niet worden gemist. Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling van de reservepositie voor 2026 tot en met 2029 weer.

	Saldo per 31-12-2026	Saldo per 31-12-2027	Saldo per 31-12-2028	Saldo per 31-12-2029
Algemene reserves	34.570.749	34.539.909	35.013.506	36.387.321
Bestemmingsreserves	29.650.778	29.354.953	29.074.570	28.821.230
Voorzieningen	10.483.861	9.624.358	8.690.215	8.703.156
Totaal	**74.705.388**	**73.519.220**	**72.778.291**	**73.911.707**

Geprognosticeerde balans en EMU-saldo

In het Besluit begroting en verantwoording is voorgeschreven dat ook in de meerjarenraming een geprognosticeerde balans en de berekening van het EMU-saldo moet worden opgenomen over de drie jaren volgend op het begrotingsjaar 2026.

Geprognosticeerde balans

Activa

	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
(Im)materiële vaste activa	64.803.974	59.753.976	55.768.731
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	55.102	55.102	55.102
Financiële vaste activa: Leningen	3.690.178	3.534.087	3.392.995
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0
Totaal vaste activa	**68.549.254**	**63.343.165**	**59.216.828**
Voorraden: Onderhanden werk/overige grond en hulpstoffen	18.645.762	18.645.762	18.645.762
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen	13.569	13.569	13.569
Uitzettingen < 1 jaar (o.a. schatkistbankieren)	-3.019.781	1.310.068	6.434.509
Liquide middelen	284.138	284.138	284.138
Overlopende activa	6.360.355	6.360.355	6.360.355
Totaal vlottende activa	**22.284.044**	**26.613.892**	**31.738.333**
Totaal activa	**90.833.298**	**89.957.057**	**90.955.161**

Passiva

	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Eigen vermogen	63.894.862	64.088.076	65.208.551
Voorzieningen	9.624.358	8.690.215	8.703.156
Vaste schuld	964.982	829.670	694.359
Totaal vaste passiva	**74.484.202**	**73.607.961**	**74.606.065**
Vlottende schuld	4.335.280	4.335.280	4.335.280
Overlopende passiva	12.013.816	12.013.816	12.013.816
Totaal vlottende passiva	**16.349.096**	**16.349.096**	**16.349.096**
Totaal passiva	**90.833.298**	**89.957.057**	**90.955.161**

De meerjarige balans van Bernheze vertoont een stabiel beeld. De investeringen in activa dalen over de beschouwde periode. Het stijgende saldo van het schatkistbankieren is hier het gevolg van.

EMU-saldo

Het EMU-saldo wordt op basis van het Besluit begroting en verantwoording (BBV, art 20) ook verplicht om meerjarig op te nemen in de begroting. Een individuele EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

EMU-saldo (Bedragen x €1.000,-)	2027	2028	2029
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	**-278.029**	**-638.808**	**-1.421.069**
-/- Mutatie (im)materiële vaste activa	-8.479.808	-5.049.997	-3.985.245
+/+ Mutatie voorzieningen	-859.503	-934.143	12.941
-/- Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0
-/- Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0

EMU-saldo (Bedragen x €1.000,-)	2027	2028	2029
Berekend EMU-saldo	**7.342.276**	**3.477.046**	**2.577.117**
Referentiewaarde	-4.753.000	-4.753.000	-4.753.000

Het positieve EMU-saldo voor de jaren 2027 tot en met 2029 geeft aan dat de gemeente in deze periode via reële transacties meer ontvangt dan dat er zal worden uitgegeven.

Bijlage 1 – Overzicht baten en lasten per taakveld

In artikel 7 lid 3c van het Besluit begroting en verantwoording is opgenomen dat de financiële begroting een bijlage moet bevatten met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld.

Taakveld	Lasten				Baten			
	2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029
0.1	2.510.556	2.590.584	2.680.836	2.779.947				
0.2	1.188.888	1.242.642	1.288.279	1.338.017	603.947	619.045	635.140	651.019
0.3	272.205	284.392	294.810	306.124	340.877	340.877	340.877	340.877
0.4	12.718.768	12.911.054	13.367.733	13.830.053	78.966	80.409	81.949	83.468
0.5	68.461	61.580	54.733	47.878	83.549	76.157	68.765	61.372
0.61	524.613	537.728	551.709	565.502	5.990.689	6.526.098	6.816.029	7.206.613
0.62					3.788.590	4.072.734	4.178.625	4.283.091
0.64					38.300	38.300	38.300	38.300
0.7					62.826.345	64.430.082	64.909.558	67.322.335
0.8	171.703	507.802	677.169	775.025				
0.10	2.092.281	1.005.519	1.254.111	1.496.912	1.966.030	997.036	865.628	846.386
0.11	240.561	269.546	250.325	770.543				
1.1	2.631.321	2.698.396	2.769.174	2.839.293				
1.2	1.479.658	1.526.803	1.584.573	1.648.189	3.777	3.871	3.972	4.071
2.1	5.155.405	5.292.522	5.421.709	5.548.744	285.416	292.551	300.158	307.663
2.5	6.934	7.107	7.292	7.474				
3.1	440.415	461.746	479.577	499.155	95.069	95.196	97.671	100.113
3.2	130.917	133.049	134.770	136.691	132.454	133.049	134.770	136.691
3.3	148.543	154.230	158.919	164.100	28.116	28.819	29.568	30.308
3.4	644.099	655.600	650.079	670.271	537.683	537.919	538.691	539.452
4.1	5.459	5.595	5.740	5.884				
4.2	1.151.502	987.467	997.244	1.009.179	52.536	53.849	55.249	56.630
4.3	1.718.485	1.753.182	1.798.572	1.843.927	509.298	511.210	513.248	515.258
5.1	406.658	414.853	421.471	429.498	163.362	163.362	163.362	163.362
5.2	2.550.741	2.619.090	2.686.595	2.752.425	833.035	852.380	873.009	893.363
5.3	511.620	524.569	537.973	551.359	27.424	27.424	27.424	27.424
5.4	26.511	27.114	27.756	28.391	7.035	7.211	7.398	7.583
5.5	292.317	270.442	278.320	286.405	10.800	10.800	10.800	10.800
5.6	1.031.128	928.821	952.900	976.699	11.029	11.305	11.599	11.889
5.7	2.704.765	2.793.222	2.876.831	2.963.980	19.224	19.654	20.112	20.564
6.1	4.591.722	4.759.035	4.809.956	4.903.028	1.264.671	1.273.076	1.282.033	1.290.870
6.21	2.147.170	2.209.353	2.261.547	2.318.743	20.835	20.835	20.835	20.835
6.22	2.089.946	2.164.434	2.219.912	2.274.781	121.699	121.699	121.699	121.699
6.23	252.917	266.484	277.502	289.766				
6.3	9.117.708	9.348.935	9.592.586	9.833.779	6.164.749	6.318.869	6.483.158	6.645.238
6.4	4.846.286	4.738.194	4.655.203	4.384.646				
6.5	672.530	689.748	707.910	725.905	6.776	6.945	7.126	7.304

Taakveld	Lasten				Baten			
6.60	1.109.474	1.137.211	1.166.778	1.195.948	5.200	5.330	5.469	5.606
6.711	3.370.709	3.133.108	3.222.938	3.311.558	72.800	74.620	76.560	78.474
6.712	2.677.504	2.855.289	3.043.563	3.225.104				
6.713	622.394	637.954	654.541	670.905				
6.751	32.899	33.721	34.598	35.463				
6.752	7.097.590	7.219.005	5.677.358	5.903.468				
6.753	355.000	363.875	373.336	382.669				
6.761	236.884	242.806	249.119	255.347				
6.762	2.068.723	2.120.960	2.196.747	2.272.112				
6.791	205.944	211.093	216.581	221.996				
6.792	362.147	371.201	380.852	390.373				
6.811	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
6.821	338.998	347.473	356.507	365.420				
6.822	46.576	47.740	48.981	50.206				
6.91	155.058	163.571	170.441	178.111				
6.92	97.318	102.661	106.973	111.787				
7.1	1.942.407	1.904.362	1.957.339	2.010.024	55.422	55.981	56.576	57.163
7.2	2.449.220	2.645.868	2.872.893	3.160.505	3.242.274	3.446.588	3.681.784	3.977.457
7.3	3.422.989	3.510.214	3.602.675	3.684.760	4.327.493	4.435.681	4.551.009	4.664.784
7.4	2.544.661	2.606.351	2.666.889	2.728.728	569.935	571.270	572.694	574.098
7.5	42.378	44.044	45.717	47.376	44.065	45.167	46.341	47.500
8.1	2.096.647	2.132.344	2.182.342	2.238.245	1.291.291	1.178.058	1.182.086	1.186.486
8.2	9.591.505	9.635.426	9.670.872	9.710.445	10.387.221	9.444.928	9.480.374	9.519.947
8.3	1.989.589	2.038.903	2.103.845	2.177.225	1.391.425	1.417.633	1.446.055	1.473.995
Totalen	**107.449.407**	**108.396.018**	**109.785.701**	**113.380.088**	**107.449.407**	**108.396.018**	**109.785.701**	**113.380.088**
Baten	**107.449.407**	**108.396.018**	**109.785.701**	**113.380.088**				
Saldo	0	0	0	0				